

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde
2022. gada 27. oktobrī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs
Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Lūdzu, sēdieties!

Tiesas sēdi pasludinu par atklātu.

Satversmes tiesa, atbilstoši tās 2022. gada 27. jūnija rīcības sēdes lēmumam, uzsāk lietas Nr. 2021-36-01 *“Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”* izskatīšanu pēc būtības tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos.

Satversmes tiesa lietu izskatīs šādā sastāvā:

tiesas sēdes priekšsēdētājs **Aldis Laviņš**,

tiesneši **Irēna Kucina, Gunārs Kusiņš, Jānis Neimanis, Artūrs Kučs, Anita**

Rodiņa un Jautrīte Briede.

Tiesas sēdi protokolē tiesas sēžu sekretāre **Alise Ziemele.**

Tiesas sēde notiek klātienē, bet pieaicinātās personas tiks uzklausītas gan klātienē, gan attālinātā režīmā, izmantojot tehnoloģiju sniegtās iespējas.

Izskatāmajā lietā lietas dalībnieki ir:

Pieteikuma iesniedzēja –

Politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam”.

Pieteikuma iesniedzēju šajā tiesas sēdē pārstāv zvērināts advokāts **Edgars Zelderis.**

Vai Edgars Zelderis piedalās tiesas sēdē?

E. Zelderis.

Jā.

A. Laviņš.

Tā... Zeldera kungs ir pieslēdzies tiesas sēdei attālināti. Mums lietā ir iesniegta gan pilnvara, gan advokāta orderis un ir arī personu apliecinoši dokumenti, pēc kuriem mēs varam pārlicināties par to, ka tieši jūs esat pieslēdzies tiesas sēdei. Paldies jums. Jūs pārstāvat pieteikuma iesniedzējus.

Savukārt otrs lietas dalībnieks, jeb institūcija, kas ir izdevusi apstrīdēto aktu, ir
Saeima.

To tiesas sēdē pārstāv zvērināts advokāts **Sandis Bērtaitis.**

Personu apliecinoši dokumenti... vai ir pārbaudīti?

A. Ziemele.

Dokumenti ir pārbaudīti.

A. Laviņš.

Paldies!

Paldies, Bērtaiša kungs, sēdieties, lūdzu!

Izskatāmajā lietā ir pieaicinātas vairākas pieaicinātās personas, bet to, kādā secībā uzklausīsim pieaicinātās personas, izlemsim nedaudz vēlāk.

Šobrīd, kad esam noskaidrojuši lietas dalībniekus, kas ir ieradušies uz tiesas sēdi, vaicāšu, vai jums ir kādi procesuālie lūgumi, kas sekmētu lietas izskatīšanu?

Pieteikuma iesniedzēju pārstāvim?

E. Zelderis.

Nē, nav lūgumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Un Saeimas pārstāvim?

S. Bērtaitis.

Nav.

A. Laviņš.

Nav lūgumu. Tad šobrīd norādīšu par pieaicinātajām personām.

Lietā kā pieaicinātās personas ir pieaicinātas:

Tieslietu ministrija,

tiesībsargs,

šīs jomas lietpratējs **Daunis Auers,**

Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs

un vēl divi šīs jomas lietpratēji:

Iveta Kažoka un Lelde Metla-Rozentāle.

Iespējams, šādā secībā mēs varētu arī šīs pieaicinātās personas uzklausīt.

Bet, pirms mēs šo jautājumu izlemjam, tiesa labprāt uzklausītu abus lietas dalībniekus. Vai jums ir cits skatījums par to, kā būtu uzklausāmas šīs pieaicinātās personas?

Zeldera kungs, lūdzu, jūsu skatījums? Akceptējat šādu piedāvājumu, vai jums ir cits priekšlikums? Un, ja ir cits, pamatojiet, lūdzu.

E. Zelderis.

Es akceptēju. Man nav iebildumu.

A. Laviņš.

Paldies.

Saeimas pārstāvim?

S. Bērtaitis.

Saeimai nav iebildumu par piedāvāto kārtību.

A. Laviņš.

Paldies.

Tiesneši, vai varam akceptēt? Paldies. Tātad, šādā secībā tiesneši uzklausi lietā pieaicinātās personas.

Ja citu lūgumu nav, mēs varam pāriet pie lietas izskatīšanas pēc būtības.

Un šī lietas izskatīšanas stadija iesākas ar tiesneša-ziņotāja, kas lietā ir tiesnese Irēna Kucina, sniegto tiesneša ziņojumu.

Vārds, Kucinas kundze, jums.

I. Kucina.

Paldies.

Labdien!

Satversmes tiesā 2021. gada 28. jūlijā ir saņemts pieteikums par lietas ierosināšanu, ko iesniegusi politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam”.

Pieteikumā lūgts atzīt Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ pirmās daļas 2. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Satversmes tiesas Otrā kolēģija 2021. gada 30. augustā pēc minētā pieteikuma ierosināja lietu Nr. 2021-36-01 “Par Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmās daļas 2. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam”.

Saeimas atbildes raksts saņemts Satversmes tiesā 2021. gada 11. novembrī.

Lietas Nr. 2021-36-01 sagatavošanas gaitā papildus tika pieprasīti dokumenti no Saeimas.

Par pieaicinātajām personām ar tiesneša lēmumu lietā Nr. 2021-36-01 atzītas Finanšu ministrija, Tieslietu ministrija, tiesībsargs, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, biedrība “Latvijas Pašvaldību savienība”, biedrības Sabiedriskās politikas centrs “Providus” direktore, tiesību zinātņu maģistre Iveta Kažoka un sociālo zinātņu maģistre socioloģijā un ekonomikas maģistre Lelde Metla Rozentāle.

Pieaicināto personu viedokļi kopā ar papildus iesniegtajiem dokumentiem pievienoti lietas materiāliem.

Lēmums par lietas nodošanu izskatīšanai pieņemts 2022. gada 25. janvārī.

Satversmes tiesa 2022. gada 27. jūnija rīcības sēdē nolēma izskatīt lietu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos 2022. gada 27. oktobrī.

Par pieaicināto personu lietā atzina arī politikas zinātņu doktoru Dauni Aueru.

Paziņojums par lietas izskatīšanu tiesas sēdē ar lietas dalībnieku piedalīšanos publicēts 2022. gada 27. jūnijā oficiālajā izdevumā "Latvijas Vēstnesis" Nr. 124.

Lietas dalībniekiem par tiesas sēdi rakstveidā paziņots 2022. gada 27. jūnijā.

Ar lietas materiāliem iepazinies pieteikuma iesniedzēju pārstāvis, kā arī Saeimas pārstāvis.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies tiesnesei-ziņotājai par tiesneša ziņojumu.

Turpinām lietas izskatīšanu pēc būtības un to turpināsim ar lietas dalībnieku uzklaušīšanu.

Un kā pirmajam vārds tiek dots pieteikuma iesniedzējam. Bet, pirms es jums dodu vārdu, noskaidrosim, cik ilgs laiks ir nepieciešams tātad tam, lai jūs sniegtu tiesai informāciju par lietas faktiskajiem apstākļiem un juridisko pamatojumu.

Zeldera kungs, cik ilgs laiks jums ir nepieciešams?

E. Zelderis.

Nu, es centīšos pusstundas laikā iekļauties, bet, sakiet, lūdzu, cik es varu lūgt papildu laika, ja nu gadījumā pusstundā es neiekļaušos?

A. Laviņš.

Jā, paldies. Pusstundu jūs minējāt kā laiks, kas varētu būt pietiekams jums.

Saeimas pārstāvim? Vai pusstunda jums būs pietiekams?

S. Bērtaitis.

Jā.

A. Laviņš.

Tad abām pusēm tiek piešķirtas 30 minūtes, lai jūs norādītu to informāciju, kuru jūs vēlaties šajā tiesas sēdē tiesai darīt zināmu no jūsu puses.

Lūdzu! Vārds tiek dots pieteikuma iesniedzējam un tā pārstāvim Edgaram Zelderim. Lūdzu!

E. Zelderis.

Jā. Labdien, godātā tiesa! Saeimas pārstāvi!

Es esmu zvērināts advokāts un šodien pārstāvu partiju "Mēs – Talsiem un novadam", kur vienlaicīgi es esmu arī valdes priekšsēdētājs un dibinātājs. Tāpēc

centīšos īsumā izstāstīt galvenās lietas, kas attiecas gan uz partiju šīs sūdzības kontekstā, gan arī uz apstākļiem un tiesību normām, un juridisko pamatojumu.

Sākšu ar to, kā arī norādīts konstitucionālajā sūdzībā, 2006. gadā Saeima pieņēma Politisko partiju likumu, kurā ir noteikts, ka likuma mērķis ir nodrošināt politisko partiju un to apvienību darbības tiesiskos pamatus, sekmēt partiju un to apvienību iekšējo demokrātiju un demokrātiskās un pilsoņu savienības nostiprināšanu.

Tāpat likuma 2. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka partija ir organizācija, kas tiek izveidota, lai veiktu politisko darbību, piedalītos vēlēšanu kampaņā, izvirzītu deputātu kandidātus, piedalītos Saeimas vai pašvaldību domju, padomju, Eiropas Parlamenta darbā, ar deputātu starpniecību īstenotu partijas programmu, kā arī iesaistītos publiskās pārvaldes institūciju izveidē.

Es gribu šajā mirklī vērst uzmanību, ka šajā likumā nav nodalīts, kas īpaši attiecas uz reģionālajām partijām vai tā sauktajām pašvaldības partijām, un tām partijām, kas piedalās Saeimas vēlēšanās, kuru pārstāvji tiek ievēlēti Saeimā. Šajā likumā... šis likums attiecas faktiski vienlīdzīgi uz visām partijām, gan uz pienākumiem, gan uz tiesībām un tur netiek nošķirts tas... ka būtu kādi īpaši atsevišķi pienākumi lielajām partijām nekā tā saucamajām mazajām partijām.

Tālāk es minēšu, ka 1995. gadā, pieņemot Politisko partiju finansēšanas likumu, kurā tika uzsvērts, ka šis likums reglamentē politiskās organizācijas, partijas finansēšanas noteikumus un šī likuma mērķis ir finansiālās darbības atklātums, likumība un atbilstība parlamentārās demokrātijas sistēmai.

2009. gadā Ministru kabinets izdeva rīkojumu, ka ir jāparedz risinājumi ar partiju finansēšanu no valsts budžeta. Un 2010. gadā Saeima pieņēma pirmo, tā teikt, pirmos grozījumus, ar kuriem valsts sāka paredzēt budžeta finansējumu. Šajā laikā šis finansējums tika paredzēts tikai un vienīgi tām partijām, kas pārsniedza 2 procentus Saeimas vēlēšanās. Nekas netika minēts par tām partijām, kas arī tiek pārstāvētas domē un par to nebija nekāda vērtējuma un es arī tādus neatradu, kāpēc tas nav tajā laikā bijis.

Tālāk. Pēc vairākiem gadiem, 2019. gadā, Saeima pieņēma atkal grozījumus Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā, kas stājās spēkā 2020. gada 1. janvārī un ar šiem grozījumiem jau būtiski tika palielināts partiju finansējums gandrīz sešas reizes, pamatojot to, ka līdz šim tomēr piešķirtais valsts finansējums nav pietiekams, lai sasniegtu šos mērķus, kas bija sākotnēji vērsti uz to, lai partijas tiktu nošķirtas no vairāk privātajiem ziedojumiem, lai nebūtu atkarība no atsevišķiem, tā teikt, lobētājiem, mazinātu korupcijas riskus, veicinātu profesionalitāti partijā, kas arī ir uzsvērts pieteikumā detalizēti... un tādā veidā tika mainīts šis regulējums un bija tāda kā palāvēība, ka tas veicinās šo visu procesu pozitīvāku nākotni šajā jautājumā.

Taču arī šeit nekur netiek minēts par to, ka kaut kādā veidā... un arī anotācijās tajās, kurām es piekļuvi un atradu... un vērtēju un arī esmu atsaucies sūdzībā... neatradu

nekādu tādu izvērtējumu, kāpēc nav nekāds atbalsts valsts reģionālajām partijām un īpaši tām, kas ir pārstāvētas pašvaldības domē.

Un šeit es gribu īpaši norādīt uz apstrīdēto normu tieši tagad, kas ir Politisko organizāciju (partiju) vienojošais finansēšanas likuma 7.¹ pants tieši pirmās daļas 2. punkts, kas paredz, ka tās partijas, kas ir Saeimas vēlēšanās saņēmušas vēlētajū atbalstu vairāk kā 2 procentu apmērā, pašvaldību vēlēšanās saņem arī par katru balsi 71 centu.

Un mēs tālāk pieteikumā norādām, kas ir partija, kāda ir tās nozīme demokrātijā, cik liela nozīmība ir politiskajai partijai kā pilsoniskuma... pilsoņa pienākuma pildīšanā, līdzdalībā, ka tas faktiski ir demokrātijas viens no būtiskākajiem pamatiem, kā vēlētajis var piedalīties un paust savu viedokli par pašvaldību, par valsti, par lēmumiem... tikt iesaistīts valsts pārvaldē, ietekmēt gan reģionālo kopienu dzīvi, gan arī censties to darīt arī valsts līmenī ar šo vēlēšanu tiesību... Un šādā sakarā man jāsaka, ka mūsu partija "Mēs – Talsiem un novadam" tika nodibināta 2017. gadā. Mēs piedalījāmies uzreiz pēc trīs mēnešiem pašvaldību vēlēšanās 2017. gada jūnijā. Partija ieguva trīs balsis, kas it kā nav daudz no 17 balsīm, bet tajā pašā laikā no 8 partijām, kas tika ievēlētas, šis rezultāts bija ļoti augsts. Man izdevās kļūt par domes priekšsēdētāju, tajā laikā faktiski es biju viens no jaunākajiem domes priekšsēdētājiem, partijā bija ļoti jauni cilvēki un arī vēl joprojām ir pietiekoši jauni cilvēki, arī pieredzējuši cilvēki.

Ar to es gribu teikt, ka šī partija ir reģionāli spēcīga, vēlētajū atdeva 20 procentus balsu 2017. gadā, tas pats arī notika 2021. gadā. Kā es sākotnēji minēju, Politisko partiju likums paredz gan pienākumus uz gada pārskatu iesniegšanu, kopsapulces sasaukšanu, biedru uzskaiti, dažādu jautājumu izskatīšanu, dažādu aktivitāšu rīkošanu, telpu noma nepieciešama partijas darbībai – visas tās pašas darbības, kas attiecas arī uz lielajām partijām, attiecas arī uz reģionālo partiju "Mēs – Talsiem un novadam".

2021. gada 1. jūlijā stājās spēkā šī norma par minētajiem... 71 centa piešķiršanu partijām, kas ir piedalījušās Saeimas vēlēšanās un saņēmušas vairāk kā 2 procentu vēlētajū atbalstu, tātad ar 1. jūliju varēja saņemt arī par katru balsi 71 procentu.

Mēs sūdzībā norādām, ka mūsu partija ar visām tām partijām, kas piedalījās 2021. gada Talsu novada domes vēlēšanās, atradās vienādos un līdzvērtīgos apstākļos. Visas partijas konkurēja savā starpā, veica dažnedažādus kampaņas pasākumus, iesniedza kandidātu sarakstus, veicināja dažādu komunikāciju ar vēlētajiem savā starpā un rezultātā visas tās partijas, kas saņēma... un to mēs arī esam norādījuši konstitucionālajā sūdzībā 20. punktā... cik katra tieši partija saņēma balsis... Tātad, no redzētā mēs varam secināt, cik katra partija saņēma šos 71 centu... tās partijas, kas pārsniedza šos 2 procentus iepriekšējās Saeimas vēlēšanās... Un mūsu partija faktiski bija otrajā vietā vēlēšanās un mēs nesaņēmām ne centa.

Un mēs uzskatām, ka šī...

A. Laviņš.

Zeldera kungs, piedodiet... es šajā brīdī jūs pārtraukšu... Jūs lielu daļu no laika veltāt lietas faktiskajiem apstākļiem. Tie ir zināmi. Ja es varētu jūs aicināt... varbūt koncentrēties uz... labāk būtu, ja koncentrētos uz juridisko pamatojumu attiecībā uz to, kāpēc apstrīdētā norma neatbilst tiesiskās vienlīdzības principam. Kuras ir tās grupas, ar kurām jūs salīdzināt un mūs labprāt interesētu, kāpēc jūs uzskatāt, ka šīs grupas ir salīdzināmas un kas ir tas pamatojums, ar kuru jūs varētu pārliecināt tiesu, ka tās patiesi ir salīdzināmās grupas.

Ja es drīkstu jums lūgt fokusēties uz šādu informāciju... Paldies.

E. Zelderis.

Jā, es vienkārši... jā, es atvainojos, bet es vienkārši gribēju paust to... varbūt tas, protams... kā jau es minēju, es šeit esmu ne tikai zvērināts advokāts, bet arī valdes priekšsēdētājs un šīs partijas dibināšanas iniciators. Un cik ar šiem faktiskajiem apstākļiem ir iezīmēts... tik mums... un arī to es esmu uzsvēris sūdzībā, cik mums šis laiks ir bijis ļoti grūts bez neviena centa no valsts un tās ir, protams, emocijas un es piekrītu, ka mums ir jākoncentrējas uz juridisko pamatojumu, bet tiešām šis laiks ir bijis ļoti, ļoti, ļoti grūts un grūti pateikt, cik mums būs iespējas tālāk pastāvēt, bet par juridisko pamatojumu...

Kā jau es minēju, mēs uzskatām, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. pantam, ka šī apstrīdētā norma nostāda politisko partiju "Mēs – Talsiem un novadam" nevienlīdzīgākā situācijā ar citām partijām, kas saņem šo atbalstu kā valsts finansējumu pašvaldību vēlēšanās.

Es mēģināšu tūlīt norādīt arī uz būtību, kāpēc mēs esam vienlīdzīgos un salīdzināmos apstākļos. Šīs visas partijas, kā jau es minēju, piedalās Saeimas vēlēšanās saskaņā ar likumu un visām šīm partijām ir vienlīdzīga tiesība iesniegt kandidātu sarakstus. Visām tām, kas... 2021. gada Talsu novada pašvaldību vēlēšanās visām vienlīdzīga bija iespēja iesniegt šos kandidātu sarakstus. Un arī faktiski visām šīm partijām izdevās iekļūt pašvaldības domē un par to saņemt šo valsts budžeta finansējumu. Un šī pazīme, kas, manuprāt, ir šī... identificējama kā vienlīdzīgos un salīdzināmos apstākļos... ir tā, ka partijas drīkst piedalīties Saeimas vēlēšanās. Bet šī atšķirīgā attieksme, kas arī ir minēta pieteikumā, ir tā, ka politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam" nesaņemam šo finansējumu. Nekādu absolūti. Lai gan deputāti ir ievēlēti domē, četri deputāti no minētās partijas, mēs esam vēlētas personas pēc zināmas analogijas kā arī Saeimā, uz mums attiecas tie paši principi, kas uz profesionalitātes veicināšanu, kā tas arī jau iepriekš tika minēts, kāds ir valsts budžeta viens no finansējuma mērķiem... mēs esam arī pakļauti zināmiem korupcijas riskiem, jo mēs pieņemam lēmumus, kas attiecas uz ievērojamiem naudas līdzekļiem domē, mēs būtisku daļu iedzīvotāju arī pārstāvam.

Un šeit nav saskatāms, kas ir... kā arī tas ir pamatots sūdzībā... kāpēc... kāds ir mērķis šim te... šai atšķirīgajai attieksmei. Mēs arī norādām, ka nav iespējams secināt, kāds ir bijis likumdevēja šis leģitīmais mērķis. Un es arī esmu pamatojis sūdzībā, ka tāda informācija mums nebija atrodama gatavojot sūdzību. Nekādos materiālos te nebija iespējams atrast kaut kādus izvērtējumus vai analīzi par to, kāpēc uz politisko partiju "Mēs – Talsiem un novadam" kā reģionālo partiju, šie riski nav attiecināmi. Šajās anotācijās, normatīvo aktu grozījumu anotācijās, ir argumentēts ar to, ka konsolidēt kā lielo partiju darbību, veicināt visas tās lietas, ko es minēju iepriekš, bet nekas nav minēts par to, kāpēc tas neattiecas uz reģionālajām partijām. Un vismaz šādā aspektā, ja šo vērtē, kā tas ir arī norādīts sūdzībā saistībā ar apstrīdēto normu... par šiem te 71 centa piešķiršanu par katru balsi.

Un it kā varētu šķīst, ka tas ir tāds kā papildu atbalsts šīm partijām, kas Saeimas vēlēšanās ir saņēmušas vairāk nekā 2 procentus...bet... nu, mūsaprāt, manuprāt, tas nav pamatots, lai šādā veidā attaisnotu to, ka politiskajai partijai "Mēs – Talsiem un novadam" šāds finansējums nav piešķirams. Vai mazāks vai savādāks... kā jau es teicu, par to kopumā vispār nav nekādā mērā normatīvajos aktos minētajos minēts nekas par to... Un nav arī anotācijās skaidri tas izvērtēts un šādā veidā tad arī, mūsaprāt, rodas šī nevienlīdzība bez visa jau minētā par šiem te pienākumiem likumā, par tām darbībām, kas norādītas sūdzībā, ko partijas var veikt, par darbiniekiem, par telpām... Visi šie principi ir lielā mērā attiecināmi gan uz partijām, kas ir pārstāvētas domē, visi šie minētie korupcijas riski un tā tālāk... Tikai, jā, krietni mazākā apmērā... Nav runa šobrīd par... jā, faktiski mēs esam sūdzībā uzsvēruši, cik nozīmīgi būtu tomēr šī finansējuma izvērtēšana kaut vismaz kādā minimālā apmērā partijām... šobrīd mēs runājam par šo nevienlīdzīgo un atšķirīgo attieksmi tieši šīs te konkrētās apstrīdētās normas sakarā.

Un mēs arī esam norādījuši, ka šo leģitīmo mērķi mēs nespējam atrast šajos materiālos, uz kuriem arī sūdzībā ir atsaucis, nerodam pamatojumu... Un tāpēc arī mēs uzskatām, ka šī apstrīdētā norma nav pamatota.

Ja es varu vēl... es atvainojos... sūdzībā ir minēti vēl arī daudzi citi apstākļi... gan par demokrātijas negatīvu ietekmēšanu, gan arī faktiski konkurences ietekmēšanu... gan dažādi ekspertu viedokļi pausti, ka tas ir... piemēram, profesors Jānis Ikstens ir paudis viedokli, ka šāds regulējums ir vērsts uz valdošo partiju karteļu stiprināšanu, liedz citām partijām piekļuvi, faktiski vēlēšanām... tajā skaitā vēlētajiem... Arī "Providus" vadošā pētniece Iveta Kažoka, kas arī šajā lietā ir pieaicinātā persona, arī ir norādījusi, ka šī sistēma nav taisnīga, tā ir vērsta uz komfortablākas dzīves radīšanu Saeimā pārstāvētajiem un ierobežotu jaunu politisko spēku veidošanos.

Un vēl es varu pieminēt par šīm negatīvajām sekām. Tas kavē iedzīvotāju spēju piedalīties aktīvi sadzīvē, pilsoniskā pienākuma pildīšanā, ja viņi to vēlas, jo partiju

nodibināt ir ārkārtīgi grūti, partijas dibināšana un uzturēšana maksā ļoti dārgi, konkurēt ar citām partijām ir ļoti grūti. Samērīgums šajā, mūsaprāt, arī nav. Un faktiski šī pilsoniskuma... pilsoniskā tiesība... viņa tiek devalvēta un ilgtermiņā tajā mēs saskatām negatīvas sekas tiešām uz sabiedrības iesaisti politiskajos procesos. Mēs esam arī norādījuši sūdzībā uz to, cik liela nozīme ir reģionālajām partijām kopumā, gan 2017. gada vēlēšanās... cik daudz vēlētāju ir balsojuši... un cik liela nozīme ir reģionālajām partijām... Arī 2021. gadā ir analīze par šo visu. Cik būtiski Kurzemē, piemēram, kur gandrīz 40 procenti balsoja par reģionālajām partijām.

Un tas parāda, ka reģionālajām partijām ir nozīme, bet nu faktiski, kā jau es minēju, nekāds finansējums absolūti nav paredzēts... un vēl jo vairāk... apstrīdētās normas paredz vēl papildu finansējumu tām partijām, kuras pārsniedz šos 2 procentus iepriekšējās Saeimas vēlēšanās.

Un ja es īsi varu... es esmu izvērtējis arī pieaicināto personu un institūciju iesniegtos materiālus un paskaidrojumus... Pavisam īsi. Es minēšu, ka Latvijas Pašvaldību savienība ļoti detalizēti ir izvērtējusi un viņa piekrīt, ka šis regulējums neatbilst Satversmes 91. pantam. Tur ir norādīti detalizēti dažādi risinājumi, kas varbūt nav tik daudz šīs sūdzības būtības jautājums, bet tomēr akcentēšu, ka viņi norāda uz to, ka ne tikai pret politiskajām organizācijām... kā mūsu politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam", bet arī pret vēlētājiem šī ir negatīva attieksme un nevienlīdzīga attieksme...

A. Laviņš.

Zeldera kungs... Es šajā brīdī jūs atļaušos pārtraukt... jo es redzu, ka jūs šobrīd mēģināsi koncentrēt tiesas uzmanību uz to, kas ir rakstīts pieaicināto personu viedokļos. Šī informācija ir tiesas rīcībā.

Ja jūs esat no juridiskā pamatojuma... ko jūs vēlējaties teikt tiesai... izklāstījis visu, mēs varam pateikt paldies par sniegto juridisko pamatojumu un tiesnešiem ir... un, es pieļauju, ka arī Saeimas pārstāvim, ir vairāki jautājumi jums.

Tā mēs varam turpināt tiesas sēdi?

E. Zelderis.

Bet tad es nevaru īsumā izteikt viedokli par šīm personām, par viņu teikto... teiksim, tur ir arī mans izbrīns un arī viedoklis par to, ko viņas minēja... tas attiecas arī uz juridisko pamatojumu un arī attiecībā uz to, ka atsevišķas personas nav absolūti iedziļinājušās, manuprāt, šajā sūdzības būtībā. Tas, manuprāt, ir arī tā kā arguments...

A. Laviņš.

Respektīvi... jūs vēlaties sniegt vērtējumu par pieaicināto personu viedokļiem, ja?

E. Zelderis.

Īsumā...

A. Laviņš.

Ļoti koncentrēti. Jā... es teikšu, ka jums vēl četras minūtes ir palikušas. Tā varat darīt. Paldies.

E. Zelderis.

Jā, pavisam īsi.

Tātad, Latvijas Pašvaldību savienībai ir ļoti pamatots viedoklis.

Izbrīnu rada tiesībsarga minētais, ka papildu veids, kā novērtēt un atbalstīt partijas darbību starplaikā starp Saeimas vēlēšanām, šis finansējums... kam ir tāds mērķis... bet faktiski šajā tiesībsarga viedoklī nav nekas vērtēts pēc būtības tieši par šo apstrīdēto normu un kā tas tieši attiecas negatīvi tieši uz reģionālo partiju, kuras deputāti ir pārstāvēti domē.

Arī Tieslietu ministrijas viedoklis... jā, tur ir rūpīgi vērtēts un analizēts šis juridiskais pamatojums, bet arī šeit īsti nav atrodams tieši tas, kā šī apstrīdētā norma ir attaisnojama. Mēs tur nepiekrītam tam argumentam, kas attiecas tieši uz to, kā ir minēts atšķirīgs partiju darbības mērķis un loma ilgtspējīgas politikas veidošanā, gan darbības nodrošināšanai nepieciešamo līdzekļu apmērā, ka tas ir tas iemesls, kāpēc šeit šis finansējums tā kā nav. Bet reģionālajai partijai arī ir savi mērķi un loma... ilgtspējīga politika reģionālā nozīmē... un šie argumenti, manuprāt, neiztur kritiku.

Pamatots ir arī "Providus" pieaicinātās personas viedoklis. Un var piekrist visam tam, kas ir minēts šajā paskaidrojumā.

Attiecībā uz Saeimu izteikšos droši vien jau pēc Saeimas runas.

Un par KNAB mēs izvērtējam... jā, tur es skaidri nesaskatīju KNAB viedokli atbilst vai neatbilst, bet tomēr birojs norāda uz to, ka mēs jau vairākkārt iepriekš esam mēģinājuši... iepriekšējos gados vērsties un lūgt viedokli par šo regulējumu un tā pamatotību Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojā un birojs norāda, ka šāda izvērtēšana noteikti varētu notikt. Tātad zināmus riskus, es pieņemu, ka viņi saskata šajā regulējumā.

Finanšu ministrija savu viedokli vairāk pamatoja ar finansējuma apjoma apmēru un pamatotību. Un pēc būtības šeit sūdzībā minētie argumenti un juridiskais pamatojums nav vērtēts pēc būtības.

Un, kas attiecas uz pieaicināto personu, kas pārstāv, ja nemaldos, Rīgas Stradiņu universitāti, šīs personas viedoklis man liekas nav īsti korekts, jo tur vairāk ir pamatots un vērtēts vispārējais finansējums, vai ir nepieciešams reģionālajām partijām... Bet nav izvērtēta tieši šīs konkrētās normas atbilstība vienlīdzības principam, vai vispār šī norma ir vienlīdzīga. Un tas šajos paskaidrojumos, šajā viedoklī nav... mēs nesaskatījām, ka

tas ir vērtēts un ka būtu pamatota šī atšķirība ar kādiem bieži attiecināmiem argumentiem uz reģionālajām partijām.

Tā kā man šobrīd jāsakā paldies un...

A. Laviņš.

Paldies jums par sniegto juridisko pamatojumu.

Tiesnešiem būs jautājumi. Un vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā, paldies, Zeldera kungs.

Ar savu pirmo jautājumu es vēlētos noskaidrot šobrīd esošo faktisko situāciju. Proti, pieteikuma iesniedzēja uz 14. Saeimas vēlēšanām ir noslēgusi sadarbības līgumu ar partiju "Progresīvie", kuri Saeimas vēlēšanās ir ieguvusi 10 deputātu vietas. Tā ir? Ja? Vai tas atbilst esošajai situācijai uz doto brīdi?

E. Zelderis.

Jā. Tā ir.

I. Kucina.

Paldies.

Un tad nākamais jautājums. Vai politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam" joprojām turpinās pārstāvēt konkrēta reģiona vēlētāju intereses, vai tomēr tiek plānots iesaistīties nacionāla līmeņa politikas veidošanā? Un kā sadarbība ar partiju "Progresīvie" izmaina pieteikuma iesniedzēju situāciju saņemt valsts finansējumu?

E. Zelderis.

Es varu lūgt precizēt? Vai jautājums ir par to, vai mēs saņemam kādu finansējumu šobrīd vai saņēmām?

I. Kucina.

Vai tas maina kādu situāciju finansējuma saņemšanā? Proti, jautājums ir par to, vai pieteikuma iesniedzējiem pastāv pamattiesību aizskārums tiesvedības turpināšanai? Vai jūs uzstājat uz to, ka aizskārums joprojām ir, ņemot vērā esošo faktisko situāciju?

E. Zelderis.

Jā. Šajā sakarā es varu minēt, ka... šķiet, šovasar jūlijā tika noslēgts sadarbības līgums par sadarbību 14. Saeimas vēlēšanām. Šajā sakarā visus izdevumus, kas attiecās uz kādu materiālu izgatavošanu, izplatīšanu, viss bija jāsedz par "Mēs – Talsiem un novadam" līdzekļiem. Saskaņojot šīs darbības ar KNAB, lai jums būtu skaidrāk, kā notiek šī sadarbība un finansējuma nesaņemšana, šos rēķinus apmaksāja "Progresīvie",

partija “Progresīvie”, bet viņi piestādīja tālāk mums rēķinus un mēs apmaksājām šos rēķinus no savas partijas puses. Un tādā veidā, kā jau es teicu, mēs absolūti nesaņēmām nevienu centu, mēs visus šos izdevumus sedzām.. gan pasta pakalpojumus, gan bukletu iznēsāšanu, gan drukāšanu, gan maketēšanu... faktiski visus šos izdevumus sedza “Mēs – Talsiem un novadam”. Pie reizes es te varētu arī piebilst, ka vairāki mūsu kandidāti ziedoja, arī “Progresīvie”, tas ir arī redzams Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja mājaslapā, arī naudas līdzekļus “Progresīvajiem”, lai palīdzētu viņiem vēl darbā vēlēšanās. Un vēl es varu piebilst, ka mums vēl papildu bija tāds nosacījums, ja, piemēram, kāds kandidāts vēlas individuāli kādu bukletu izgatavot... nu, piemēram, kur viņš ir tā kā viens pats uz mazas lapas, kuru viņš tālāk pats iznēsā un kādā citā veidā nogādā saskaņā ar likumu vēlētajiem, par šo vēl saskaņā ar partijas “Progresīvie” kārtību, vēl bija jāmaksā 30 procenti atsevišķi partijai “Progresīvie”. Ja, piemēram, es izgatavoju sev individuālo bukletu, kuru sūtīju pa adresēm Talsu novadā pa pastu, tad šis viss izmaksāja apmēram 2–2,5 tūkstošus eiro un vēl no šiem... šos rēķinus tātad apmaksāja “Progresīvie”, bet tad tālāk nosūtīja šos rēķinus mums, mēs viņiem šīs summas atmaksājām un tālāk 30 procentus no 2,5 tūkstošiem, tātad 800 eiro vēl papildus bija jāmaksā viņiem, lai pildītu tā saucamo demokrātijas principu, lai nebūtu tā, ka kādam atsevišķam kandidātam ir vairāk naudas, tātad, lai būtu arī citiem vēl tāda iespēja saņemt šo finansējumu.

Tā kā kopumā par šo es vēlējos pateikt, ka mēs nesaņēmām absolūti neko naudiskā izteiksmē. Mēs dabūjām ļoti daudz ko darīt paši saviem spēkiem. Šī bija vairāk tāda sadarbība, kuras mērķis bija atrast sadarbības partneri, ar kuru mēs varam sadarboties vēlēšanās un lai tie vēlētaji, kas ir balsājuši agrāk par mums, lai viņi tomēr balsotu par partiju, ar kuru vismaz uz attiecīgo brīdi mēs sadarbojamies, esam atraduši zināmas kopīgas lietas valsts mērogā, kas ir svarīgas, jo mums statūtos ir norādīts, ka šī partija strādā gan valsts iedzīvotāju, Latvijas iedzīvotāju labā un arī Talsu novada labā...

A. Laviņš.

Jā, Zeldera kungs, es jūs pārtraukšu šajā brīdī. Tātad jautājums bija, vai šis apstāklis, ko tiesnese minēja jautājumā, ir izmainījis kaut ko no juridiskā pamatojuma. No ļoti izvērstās atbildes varēja saprast, kurā ietvērāt daudz un dažādus aspektus par sadarbību ar partiju “Progresīvie”, ka nav ienesusi nekādas izmaiņas, jūsuprāt. Tāda bija atbilde?

E. Zelderis.

Nav absolūti nekādas izmaiņas.

A. Laviņš.

Jā, tieši tā. Turpinām ar jautājumiem. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies.

Tātad turpināsim ar jautājumiem, kas saistīts ar jūsu uzskatu, ka vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos atrodas, kā jūs arī minat, visas politiskās partijas, kuras iesniegušas kandidātu sarakstu pašvaldību vēlēšanās un kuras pārstāvji ir ievēlēti pašvaldību domēs, kā personu grupas vienojošo pazīmi norādot kandidātu sarakstu pašvaldību vēlēšanās iesniegšanu un to pārstāvju ievēlēšanu pašvaldību domēs.

Man ir divi jautājumi par jūsu norādīto personu grupu vienojošo pazīmi. Tātad sāksim ar kandidātu sarakstu iesniegšanu pašvaldības domes vēlēšanās.

Jūs arī šodien sēdē minējāt, ka jūs saskatāt un redzat, ka visām partijām ir vienlīdzīgas iespējas iesniegt kandidātu sarakstus. Bet, kā zinām, Saeimas vēlēšanās, lai iesniegtu kandidātu sarakstu, partijā jābūt vismaz 500 biedriem, pašvaldību vēlēšanās kandidātu sarakstu var iesniegt partija, kuru nodibinājuši ne mazāk kā 200 biedri. Pēc savas būtības normatīvais regulējums izvirza atšķirīgas prasības deputātu kandidātu sarakstu iesniegšanai pašvaldību domes vai Saeimas vēlēšanās, turklāt, lai iesniegtu deputātu kandidātu sarakstus Saeimas vēlēšanās, prasības ir augstākas. Kā jūs vērtējat šos apstākļus vienojošās pazīmes kontekstā?

E. Zelderis.

Nu, mēs esam norādījuši šo pazīmju kontekstā tieši ar pašvaldību vēlēšanām. Un tur arī ir norādīts, ka šajās vēlēšanās var piedalīties visas šīs partijas, kuras vēlas, ja viņas ir gatavas iesniegt kandidātu sarakstus... jo mēs jau šeit nerunājam par Saeimas vēlēšanām. Mēs runājam par šo, ka mēs varam piedalīties, piemēram, Talsu novada domes vēlēšanās, ko mēs darījām pagājušogad, un tad ir visas šīs partijas, kas ir vai nu jau pārstāvētas Saeimā vai arī ir pārsniegušas šo 2 procentu barjeru un tādā veidā viņas saņem finansējumu. Bet šeit, Talsu novadā, viņas atnāk, tāpat kā mēs iesniedzam sarakstu, tāpat viņi iesniedz sarakstu, šeit mēs nesaskatām atšķirību. Visas šīs partijas ir politiskas organizācijas un šādā veidā visi šie saraksti tiek iesniegti vienlīdzīgos un salīdzināmos apstākļos. Mēs neredzam atšķirību, ka kaut kādā veidā viņas būtu tieši šajā... šo pašvaldību domes vēlēšanu sakarā būtu kāda atšķirība. Ja runā, protams, par Saeimas vēlēšanām, tas jau ir cits jautājums. Tas vairs nav gluži tāds. Bet šeit mēs runājam tieši par šo salīdzināmo apstākli, par šiem 70 centiem.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Paturpināsim par jūsu pazīmi pārstāvības iegūšanai pašvaldības domē. Tā ir kā papildinošā pazīme, tātad, lai pārstāvība tiktu iegūta pašvaldības domē, pareizi?

E. Zelderis.

Tas šobrīd ir mūsu arguments... jā, ka, protams, var diskutēt... un no kāda skatu punkta... Ja mēs diskutējam, vai šādai normai vajadzētu būt tādai, kas paredz visām partijām, kas piedalās un saņem balsis domes vēlēšanās tos centus... šādus 70 centus... vai tas ir nosacīti, mūsaprāt, tomēr attiecināms uz šiem vēlētajiem, uz šiem kandidātiem, kas kandidē attiecīgajā novadā un pārstāv tomēr cilvēkus no attiecīgā novada un nevis no Rīgas vai no kāda cita novada. Mūsaprāt, šeit mēs arī uzskatām, ka šeit nav īsti kaut kādas atšķirības.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Ja skatāmies Satversmes tiesas judikatūrā, analizējot to... ir noteikts, ka viena kopīga pazīme, uz ko jūs norādāt ar atsevišķām tādām iezīmēm, pati par sevi ne vienmēr var kalpot par pietiekamu argumentu, lai konstatētu, ka divas personu grupas ir savstarpēji salīdzināmas. Un ir jāvērtē arī tas, vai apstākļi, kādos atrodas personu grupas... tā kā, vai patiešām ir savstarpēji salīdzināmi.

Un kā jūs vērtējat, vai reģionālo partiju darbības veids ir salīdzināms ar nacionālo līmeņu partiju darbību, un vai nacionāla līmeņa partijas, kuras piedalās pašvaldību vēlēšanās, īsteno tos pašus uzdevumus un mērķus?

E. Zelderis.

Nē, nu... no šāda skatu punkta, protams, ir atšķirības. Viennozīmīgi. Mēs jau visi to zinām, ko dara Saeimā partijas un ko dara domē partijas. Bet arī mūsu sūdzībā ir uzsvērts, ka pēc būtības... pēc būtības visi šie riski, kas attiecas... kāpēc vispār valsts budžeta finansējums tiek piešķirts... tie ir šie korupcijas riski, šī profesionalitāte, viņi jau ir attiecināmi vienlīdzīgi uz abām. Lietas būtība ir par samērīgumu. Ir skaidrs, ka Saeimas vēlēšanās, protams, ir daudz lielāks vēlētajū atbalsts un tā tālāk. Bet pēc būtības, ja mēs šeit runājam domes vēlēšanu sakarā, kas tad ir apstrīdētā norma, tad šie 70 centi, kā jau es minēju, tad dažas pieaicinātās personas to argumentēja kā tādu atbalstu starplaika periodā... Jā... varbūt... Citi argumenti ir par kaut kādu finansējuma apmēru, lai gan tādu pamatojumu neesmu atradis, kas tur liktu pašvaldībām un reģionālajām partijām, kas tur ir pārstāvētas kaut kādā minimālā apmērā piešķirtos līdzekļus, kaut vai 2 tūkstošus, piemēram, gadā, kas būtu nepieciešami to pašu minimālo pamatdarbību nodrošināšanai... Tā kā viņas atšķiras, bet mēs šeit runājam tikai par šo atbalstu pašvaldību vēlēšanās, tas, kas šeit ir, šie 70 centi... Tāpēc mēs apstrīdam šo normu. Mēs neapstrīdam to, kas pienākas Saeimas vēlēšanās, vai virs 2 procentiem Saeimas vēlēšanās...

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Par pieteikuma iesniedzēju statūtiem. Ir norādīts, ka partija ir izveidota, lai veicinātu ne tikai Talsu novada, bet arī Latvijas Republikas iedzīvotāju interešu aizstāvību un īstenošanu.

Vai jūs, lūdzu, varētu paskaidrot, kā izpaužas pieteikuma iesniedzēju Latvijas iedzīvotāju interešu aizstāvība un rūpes par visas valsts iedzīvotāju kopējo labumu?

E. Zelderis.

Praktiski tas nozīmē, ka partija vērsas pie dažādām iestādēm, lai norādītu uz sūdzībām... Mēs esam vērsušies dažādās institūcijās un iestādēs, mēs esam bijuši Saeimā ar priekšlikumiem, Valsts kasē, ministrijā, Valsts kontrolē, mēs esam bijuši klātienē, mēs esam snieguši priekšlikumus, mēs esam, protams, lielu daļu no šiem iesniegumiem, kas ir vairāku simtu apmērā un ir rakstīti, protams, vairāk pamatā par pašvaldības konkrētām problēmām... Bet mēs esam par tiem snieguši arī dažādus priekšlikumus plašākā nozīmē... Jau vairākus gadus atpakaļ... piemēram, ka skolu direktori nevar apvienot darbu ar deputātu darbu tā, kā to nevar apvienot pagasta pārvalžu vadītāji... viņiem tas ir aizliegts, bet skolu direktori to var darīt. Mēs par to esam rakstījuši jau vairākus gadus atpakaļ... Tas ir attiecināms ne tikai uz mūsu novadu, mēs saskatām šo problēmu arī lielā mērā visā Latvijā. Un tādā veidā mēs akcentējam šīs problēmas no mūsu reģionālās partijas darbības skatu punkta, tiem lēmumiem un tās pieredzes, ko mēs gūstam un kādus pienākumus un tiesības likums mums uzliek kā deputātiem, gan pēc iniciatīvas, bet mēs arī šādā veidā esam pauduši rakstos dažādos, gan es, kā partijas priekšsēdētājs, viedokļus par dažādiem valstiskiem jautājumiem, kā risināt to, lai, piemēram, nebūtu tā, ka katra pašvaldība velosipēdu, vienkārši runājot, izgudro no jauna, ka jāsaliedē vairāk, iespējams, pašvaldības. Mēs vērsāmies, kad bija administratīvi teritoriālā reforma sākusies, mēs arī rakstījām vairākām institūcijām, arī Saeimai par dažādiem priekšlikumiem, kas attiecas ne tikai uz šauru mūsu novadu, bet arī plašākā attiecībā arī uz citiem novadiem...

Nu, tas ir viens, ko es varu jums pateikt. Jā. Tur, es domāju, mēs arī šādā veidā sniedzam atbalstu ne tikai tieši novada iedzīvotājiem, bet netieši no tā arī iegūst, es domāju, visas valsts iedzīvotāji. Protams, tas pienesums varbūt ir salīdzinoši mazs, bet es domāju, ka, ja partija ir ļoti aktīva, un tādi mēs vienmēr esam bijuši...

Varu pieminēt arī šo sadarbības līgumu. Protams, arī šeit mēs zināmā mērā savu pienesumu mēģinām arī dot ar savu pieredzi, ar savu atbalstu no vēlētājiem, lai veicinātu dažādu jautājumu risināšanu valsts mērogā un tas zināmā mērā ir izdevies. Es varu pieminēt, ka, piemēram, par partiju "Progresīvie", kur procentuāli visvairāk nobalsoja...

A. Laviņš.

Paldies, Zeldera kungs. Es arī šeit jūs pārtraukšu... Nav runa par to, lai stāstītu par partijas paveikto. Jautājums bija konkrēts – vai tas, ko jūs darāt kā reģionāla partija, kā tas ietekmē pārējos Latvijas iedzīvotājus.

E. Zelderis.

Nu, tā arī ietekmē. Es jau tāpēc par to stāstu, par šīm darbībām. Tā jau tas arī tiek ietekmēts tieši un konkrēti. Es vienkārši par to stāstu. Jo mēs jau esam tā partija, kas faktiski ir viena no pēdējām... kas nav apvienojusies vai ar kaut ko kopā. Šīs bija pirmās vēlēšanas, mēs bijām praktiski kā tāds pēdējais Dons Kihots pēc būtības, jo visas reģionālās partijas jau ir...

A. Laviņš.

Jā. Paldies. Mēs sadzirdējam. Turpinām ar nākamajiem jautājumiem.

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Pieteikuma iesniedzējam nav... jūs neesat norādījuši konkrētus saudzējošākus līdzekļus iespējamās atšķirīgās attieksmes leģitīmo mērķu sasniegšanai. Vai no tā ir saprotams, ka jūs kā tādus viņus nesaskatāt? Vai tomēr... Kāds būtu jūsu vērtējums, ka likumdevējs ir paredzējis mehānismu, kā reģionālā partija, apvienojoties ar nacionāla līmeņa partiju, var izmantot tās resursus dalībai pašvaldību vēlēšanās? Vai šāds risinājums nebūtu pietiekošs un motivējošs, kā reģionālās partijas paplašinātos un palielinātu savu ietekmi arī nacionālajā līmenī un uz valsts sabiedrību kopumā?

E. Zelderis.

Nu, jūs domājat... Piemēram, šī sadarbība ar “Progresīvajiem”, ja? Nu, es jau jums izstāstīju...

I. Kucina.

Nu, kaut vai.

E. Zelderis.

... es jau jums izstāstīju, kāds ir, ja tā var vienkāršajā valodā teikt, kāds ir sausais atlikums. Nu, faktiski mums tas neko nedod. Šobrīd nav zināms, vai mēs nākotnē ilgtermiņā saņemsim kādu finansējumu no šīs partijas, kas ir iekļuvusi Saeimā un tā tad saņems valsts budžeta finansējumu nākamgad. Šobrīd mums par to nav nekas lemts un izrunāts un tas ir jāvērtē, vai tas būs. Bet es domāju, ka tā nav tāda alternatīva, kas atbilst Satversmei kaut vai 91. pantam par šo vienlīdzību, jo tādā veidā mēs šo sadarbību faktiski slēdzam zināmā mērā ar tādu piespiedu sajūtu, ka mums nav īsti kur likties pēc būtības, mēs nezinām īsti, ko mums darīt, mēs esam faktiski tikai fanātisma dēļ, ko es

vairākkārt uzsveru godātajai tiesai, ka šeit “Mēs – Talsiem un novadam”... šī partija, šie cilvēki tikai fanātisma dēļ vēl spēj funkcionēt. Mums faktiski nav nekādu līdzekļu, par kuriem strādāt un to dara tikai fanātisma dēļ, domājot par valsti, par iedzīvotājiem, par dažādām lietām, ko mēs varētu attīstīt novadā, bet arī, protams, bija jautājums arī plašākā mērā, lai mums visiem būtu labāk. Bet mēs šobrīd tādu alternatīvu... tas ir vairāk... ka mēs esam iedzīti stūrī un mums ir kaut kas jādara. Es pat varu teikt vairāk... ka, ja mums būtu varbūt savādāks regulējums un būtu kaut vai šie 70 centi attiecināmi arī uz politisko partiju, kā “Mēs – Talsiem un novadam”, kuras pārstāvji ir ievēlēti domē, tad, iespējams, mēs vērtētu to savādāk, jo... Es te varētu, piemēram, piebilst, ka mēs arī 2018. gadā, kur mums bija neskaitāmi piedāvājumi faktiski gandrīz no visām Saeimā pārstāvētajām partijām, gan tām, kas gatavojās doties uz Saeimu... bet tāds nav mūsu pašmērķis iet uz Saeimu un sadarboties. Tas uzreiz nozīmē, ka kādam ir jākandidē no reģionālās partijas, jāiet šajā sarakstā, bet tas nav mūsu pašmērķis pats par sevi, jo mēs tomēr esam reģionāla partija un tas nav pašmērķis – doties uz Saeimu. Un tāpēc arī 2018. gadā, kad mums bija ļoti daudz piedāvājumu, bet mēs negājām tāpēc, ka mūsu pašmērķis ir šeit. Un arī šobrīd partija turpinās pastāvēt, es palikšu valdes priekšsēdētājs un biedrs šajā partijā. Jā... visdrīzāk es nodošu zvērestu arī Saeimā, jo es esmu ievēlēts...

A. Laviņš.

Paldies.

E. Zelderis.

... bet es noteikti uzsveru to nozīmi, kāda ir šai partijai.

A. Laviņš.

Jā... sadzirdiet arī sēdes vadītāju, lūdzu... Mēs sadzirdējām jūsu sniegto atbildi uz jautājumu, vai tā alternatīva, uz ko savā jautājumā norādīja tiesnese Irēna Kucina, ir uzskatāma par alternatīvu, uz ko bija īsa atbilde patiesībā sniegta – nē, jūs to neuzskatāt par alternatīvu.

Turpinām ar jautājumiem. Lūdzu, vēl ir viens jautājums. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā. Paldies.

Šobrīd ir vēl viens jautājums, proti, par paša regulējuma mērķi... politisko partiju finansēšanas regulējuma mērķi. Un, ja mēs varam saskatīt tādas apakšmērķus, ko es arī redzu, piemēram, jaunu politisko piedāvājumu veidošana, jaunu biedru piesaistīšana, sabiedrības izglītošana, jaunatnes nodaļu izveide, pētniecība, starptautiskā līmeņa aktivitātes... Kāds ir jūsu redzējums? Vai reģionālās partijas, kurām ir salīdzinoši neliels biedru skaits, var sasniegt šos mērķus? Paldies.

E. Zelderis.

Es domāju, ka noteikti var sasniegt šos mērķus, noteikti. Nu, mums nav... it kā jūs sakāt, ka mums nav daudz biedru... Mums šobrīd ir 270 biedru. Es varu minēt, ka "Progresīvajiem", man liekas, šobrīd ir ap 800 pāri... tas nav tūkstošiem biedru... tie ir vairāki simti iedzīvotāju. Šī partija noteikti, atbilstoši savas darbības teritorijas laukam, protams, šī novada robežās var šīs lietas, ko jūs minējāt, darīt, bet var arī noteikti paust to publiski, mēs arī esam to darījuši. Piemēram, kā ir norādīts sūdzībā, 2019. gadā mēs par saviem līdzekļiem organizējām iedzīvotāju sapulces par māju siltināšanu, pārvaldīšanas tiesību nodošanu biedrībām, ka paši iedzīvotāji pārņem, dzīvokļu īpašnieki pārņem savā pārvaldībā ēkas nevis tās paliek visu laiku, nepārtraukti, pašvaldības pārvaldībā. Par to arī bija raksts vēlāk publiski un tas ir attiecināms arī uz visu Latviju... nu, kā piemērs, ka šos jautājumus mēs esam arī tādā veidā akcentējuši un ka mēs redzam arī to, kas ir šeit, mēs to problēmu, iespējams, atklājam tieši savā acu priekšā... šajā piemērā par šīm būvēm... mēs par šo esam diskutējuši un runājuši, bet tad mēs arī viņu nekastrējamies nest ārā publiski un piesaistīt iedzīvotāju interesi visā Latvijā, jo šī problēma ir visā Latvijā. Esam arī rakstījuši iestādēm par šo un akcentējuši šo jautājumu. Tas ir viens piemērs, bet es domāju, ka arī citi jautājumi noteikti būtu iespējami. Mēs to noteikti darītu, ja mums būtu kāds finansējums, lai algotu atsevišķi kaut vai uz pusslodzi vai kā, bet organizēt to, lai ir šīs iniciatīvas, lai vairāk mēs iedzīvotājus informētu par dažādiem jautājumiem.

Te varbūt arī es gribu vēl īsi pieminēt, ka, manuprāt, kopumā valsts budžeta finansējuma kārtība... viņa neparedz īsti tādu kā, varētu teikt, kontroli par to, kā aug nacionālo partiju profesionalitāte. Viņi saņem šo naudu, bet vai viņi veicina biedru iestāšanos, vai viņi veicina kādus sabiedriskus pasākumus? Tas ir tikai vēlēšanu gadā pamatā.

Un es zinu, ka anotācijā viena pieaicinātā persona, "Providus, Kažokas kundzes personā, arī norādīja, ka bija grozījumu izstrādes laikā priekšlikums... ka par katru biedru varētu 10 eiro maksāt partijai. Tādā veidā tas veicinātu kaut kādā veidā, ka partija rūpējas arī par šo...

No manas personiskās pieredzes šo es arī varu minēt, ka, jā, šis arī ir tāds aspekts, ko es varētu piebilst pie šī jautājuma papildus varbūt, ka tas šobrīd ir neskaidri, kā šī profesionalitāte aug... kā tas ietekmē...

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

Turpinām ar jautājumiem. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei.
Lūdzu!

J. Briede.

Paldies.

Jā. Mani jūsu pārstāvētās partijas pieteikums ir samulsinājis ar formulējumiem, man tā jāsaka.. Un to, kas tālāk ir izklāstīts šajā pieteikumā un tas, kā jūs arī izklāstījāt.

Jo jūs to savu vienādo... respektīvi, to apvienojošo pazīmi esat noformulējis kā gribu... kā gribu izmantot tiesības iesniegt kandidātu sarakstus. Bet tas, par ko jūs runājat, jūs nerunājat vairs par to... par to kopā... un arī no tā pieteikuma neizriet, ka galvenā sāpe ir tajā gribā iesniegt to sarakstu. Bet tas, kā es to redzu... un jūs pasakiet, ka tas tā nav... ka tā kopīgā pazīme ir tas, ka šīs te partijas jeb organizācijas ir ieguvušas balsis pašvaldību vēlēšanās. Gan vienas, gan otras ir ieguvušas balsis pašvaldību vēlēšanās. Tas ir tas kopīgais.

Savukārt tas atšķirīgais ir tas, ka dažas no tām partijām, kas ir ieguvušas tās balsis pašvaldību vēlēšanās un dažreiz pat ļoti maz balsis pašvaldību vēlēšanās, bet ir piedalījušās Saeimas vēlēšanās un saņēmušas vismaz 2 procentus balsu, lūk, saņem naudu arī par to, ka ir ieguvušas balsis arī tajās pašvaldību vēlēšanās. Savukārt tās, kas tajās Saeimas vēlēšanās nav piedalījušās, un varbūt viņas ir ieguvušas ļoti daudz pašvaldībā, bet nu neko nesaņem. Nu, respektīvi, ka tā kopīgā pazīme tomēr ir tas, ka ir iegūtas balsis pašvaldību vēlēšanās. Ne tā? Vismaz es tā to saprotu no tā, ko jūs stāstījāt un no tā, ko jūs esat rakstījuši.

E. Zelderis.

Jūs jautājat, vai šī arī varētu būt kā pazīme pēc būtības?

J. Briede.

Redziet, jūs esat tā kā norādījis, ka tā pazīme ir tā griba iesniegt to kandidātu sarakstu, bet es neredzu, ka jūs to tālāk izvēršat... jūs izvēršat tieši to, par ko es te tagad tikko runāju. Vismaz tas ir tas, kā es to redzu. Sakiet, ka tas tā nav, ja tas tā nav.

E. Zelderis.

Nē, nu tā kā mēs to... un es šo pazīmi, teiksim tā, meklējot... mana interpretācija ir tāda, ka mums ir vienas durvis, pa kurām mēs visas šīs partijas vienlīdzīgi ieejam. Tātad, iesniedzot šos sarakstus mēs apliecinām, ka mēs to varam darīt. Tātad šeit mēs visas partijas varam kandidēt šādā veidā... un organizācijas un apvienības... Mēs visas varam kandidēt. Tālāk. Protams, sūdzībā mēs arī argumentējam, kas rodas pēc tam, kas ir tas, kas mūs atšķir. Un tā atšķirība... jā, tas ir šis regulējums, kas ir tikai tām partijām, kas ir 2 procentus Saeimas vēlēšanās dabūjušas... Es sapratu jūsu domu, ka nu varētu vērtēt šo balsu nozīmi... Tātad, pirmkārt, vai šīs balsis ļāva kādai partijai nodrošināt kandidātu iekļūšanu domē, jo ir tādas partijas arī, kas neiekļuva, bet saņēma šīs balsis un ir arī tādas partijas, kam šīs balsis deva iespēju partijas kandidātiem nokļūt domē. Un šeit mēs arī... nu, mēs esam pieskārušies šiem jautājumiem, varbūt ne pietiekoši

skaidri varbūt norādījuši, ja tiesas ieskatā tā ir pazīme, ko jūs saskatāt... tad, protams, mēs varam pievienoties un piekrist, ka arī tā to vajadzēja definēt.

Mēs no sava skatu punkta... no tā, kā mēs redzam šo, nu... mēs, protams, neesam konstitucionālo tiesību eksperti... Mums bija iespēja, nu, atklāti runājot, iegādāties šo sūdzības sagatavošanas pakalpojumu, bet tas maksāja, kā minimums, 5 tūkstoši eiro. Mēs īsti to nevarējām atļauties. Mēs mēģinājām visu darīt brīvprātīgā veidā un bez tā visa cita, ko mēs esam darījuši, absolūti brīvprātīgā veidā mēs to darījām, kā mēs varējām.

Bet es uzsveru, ka, jā... nu, mums nav arī skaidrs... un to var redzēt arī no pieaicināto personu sniegtajiem viedokļiem, ka tie viedokļi ir diezgan atšķirīgi un viņi diezgan krasi atšķiras gan šajā... kas tad īsti attaisno šo it kā atšķirīgo attieksmi, gan arī, kas tad ir šī pazīme vienojošā. Arī šajos dokumentos... jā, nu arī Saeima vērsa uzmanību, ka šī pazīme nav tā kā juridiski izvērtēta un pamatota. Tajā pašā laikā Saeima arī tā kā nesniedza savā atbildē, kas tad ir šīs pazīmes vai kā tad tam vajadzētu būt. Bet es jebkurā gadījumā jums sniedzu... jā, šo savu viedokli, ka nu tā kā šī pazīme likās... ka, jā, ka šīs partijas var iesniegt un tālāk viņas tādā veidā iziet šo vienlīdzības pārbaudi, bet tālāk tā atšķirīgā attieksme ir jāatšķiras tajā finansējumā, vai šīs balsis...

A. Laviņš.

Paldies... turpinām ar jautājumiem. Lūdzu, Briedes kundze.

J. Briede.

Jā, paldies.

Es no Saeimas atbildēm un Ministru kabineta atbildēm sapratu... protams, mēs vēl arī dzirdēsim tieši no Saeimas pārstāvja... bet es sapratu, ka tas attaisnojums tai atšķirīgajai attieksmei ir, ka likumdevējs ir vēlējis tā kā stimulēt partijas, kas darbojas pa visu Latviju, nu, tā kā lielākas tādas sabiedrības intereses aizstāv, ne tikai kaut kādu atsevišķu reģionu.

Un tad savukārt man tas jautājums ir... Vai jūs... es sapratu, ka jūs tāpat esat pašvaldībā strādājis... un, iespējams, jūs zināt arī par citām valstīm kādu pieredzi, kā ir šajā citās valstīs? Vai valsts mēģina stimulēt arī atsevišķi tikai reģionālās partijas, lai tieši uz reģionu kaut kādu tie politiskie spēki darbotos vai tomēr tā pamatvēlme ir, ka tie politiskie spēki tad viņi apņem visu to valsti? Paldies.

E. Zelderis.

Nu, šeit es varbūt... jā, ir dažāda prakse un kārtība. Es varbūt atsauksos uz to, kas ir norādīts pieaicinātās personas, arī "Providus" viedoklī, kur ir norādīts, ka pašvaldībās ļauj kandidēt gan... nu, piemēram, gan vēlētajū apvienībām, gan atsevišķi tikai indivīdiem un tādā veidā neradot viņiem lieku slodzi vai ierobežojumus tam, kā būtu... kā kandidēt, neierobežo tiesības kandidēt uz attiecīgajiem amatiem. Tas šajā

atbildē ir diezgan detalizēti analizēts. Un pēc būtības tur ir minētas, man liekas, vairākas valstis...

J. Briede.

Es atvainojos... ar tām atbildēm mēs esam iepazinušies. Mani interesē, vai jūs esat pats tā kā apzinājis... Bet tāpat es saprotu no jūsu atbildes, ka tā kā nē. Ja?

E. Zelderis.

Nē, mēs esam lasījuši un arī Satversmes tiesas spriedumā 2015. gadā par vēlēšanu apvienībām, kur ir izteikti dažādi viedokļi... Nu, Eiropas Savienībā ir atšķirīgi šie regulējumi, jā. Un kā piešķir finansējumu, vai ļauj iedzīvotājiem piedalīties šajos vēlēšanu procesos un par tiesībām tikt ievēlētam, tur ir diezgan arī atsauces uz atsevišķu institūciju rekomendācijām, ka... nu.. iespējams, ka mums ir arī diezgan nesamērīga pieeja. Es jau minēju sākumā, ka partiju nodibināt vispār ir ļoti dārgi, vēlēšanu apvienības vairs nepastāv... Ja tāds bija jautājums.

Bet detalizēti, protams, mēs neesam izvērtējuši valstu regulējumu, bet viņš noteikti ir atšķirīgs daudzās valstīs.

J. Briede.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām ar tiesnešu jautājumiem. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Zeldera kungs. Man jums vairāki jautājumi.

Sākšu ar tādiem faktu noskaidrošanas jautājumiem un tad pāriešu pie citiem. Tikai, lai ir skaidra jūsu pozīcija, lai nav kaut kāds pārpratums par juridisko un faktisko situāciju.

Vai es pareizi saprotu, ka šobrīd politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam" nav izveidojusi politisko partiju apvienību Politisko partiju likuma 2. panta izpratnē. Tātad, fakts, ka jūs kandidējat "Progresīvo" sarakstā, esat ievēlēts, tas ir kaut kas cits. Jūs neesat izveidojuši apvienību?

E. Zelderis.

Nē, mēs neesam izveidojuši apvienību. Šis līgums paredzēja tikai to, ka mēs sadarbojamies uz Saeimas vēlēšanām un ka mēs varam izvirzīt kādu kandidātu no savas partijas, partijas "Progresīvie" Kurzemes vēlēšanu apgabala sarakstā.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Otrais jautājums. Ja es pareizi saprotu, tad publiski pieejamos datus par politisko partiju biedru skaitu attiecībā no jūsu partijas... tur, man liekas, ir dati par martu, tur ir 255, šobrīd ir 270. Es saprotu, ka tad no tā var secināt, ka jūsu partijai, ja mēs raugāties uz likumu "Par Saeimas vēlēšanām", tad jūsu partijai nav tiesību piedalīties, nav tiesību kā partijai iesniegt kandidātu sarakstu. Vai es pareizi saprotu jūsu teikto, ka jūs esat 270 biedri, līdz ar to nav 500 un jūs nepiedalāties.

E. Zelderis.

Jā. Par precīzu biedru skaitu tur varbūt ir dažas atšķirības, bet, jā... mēs noteikti nevaram... jā, ir vajadzīgs 500.

G. Kusiņš.

Paldies.

Nākamais jautājums. Apstrīdētā norma attiecas uz tām politiskajām partijām, kas piedalās Saeimas vēlēšanās, jo tikai tās, kas piedalās, vai politiskās apvienības sastāvā, tikai tās var iegūt šo valsts finansējumu.

Man jums ir jautājums. Sakiet, lūdzu, vai no jūsu pozīcijas varētu izrietēt secinājums, ka valstij ir pienākums finansēt visas politiskās partijas? Šobrīd Latvijā pēc reģistra ir kādas 70... tur gan vairāk kā desmit ir likvidācijas procesā, bet nu... vai jūs uzskatāt, ka valstij ir pienākums finansēt visas politiskās partijas?

E. Zelderis.

Noteikti nē.

G. Kusiņš.

Sakiet, lūdzu... tad vēl viens jautājums tāds. Vai situācijā, kad valsts šobrīd piešķir finansējumu tikai tām politiskajām partijām, kas kandidējušas Saeimas vēlēšanās un ieguvušas šos 2 procentus balsu... vai jūsu aizskārumu rada tas, ka viņām šo naudu no valsts budžeta piešķir, vai arī otrs variants, ka šo aizskārumu rada tas, ka viņas šo naudu var izmantot, piedaloties pašvaldību vēlēšanās, piemēram, Talsos.

E. Zelderis.

Pamatā tā ir otrā jūsu jautājuma daļa, teiksim tā... ka viņi var šo naudu izmantot tieši pašvaldību vēlēšanās un tieši mūsu, piemēram, novada vēlēšanās.

G. Kusiņš.

Jā. Un sakiet, lūdzu... jūs savā pieteikumā arī norādījāt, ka tas, jūsuprāt, kropļo konkurenci... nu, nosacīti... partija ABC, kas piedalās Saeimas vēlēšanās, iegūst tos un viņi var kandidēt tur. Vai situācija, ka jūs apstrīdat tikai to regulējumu, kas saka, ka

viņiem piešķir, arī ņemot vērā pašvaldību rezultātus... vai tā ir īstā norma, kas aizskar jūsu tiesības?

E. Zelderis.

Es domāju, ka...

G. Kusiņš.

Vai tā ir tā, kas rada konkurenci? Ja, piemēram, viņi nevarētu šo naudu izmantot pašvaldību vēlēšanu kampaņā, vai tas jums radītu kādu konkurenci?

E. Zelderis.

Tas ir diskutējams jautājums. To es jums nevaru pateikt, jo mums nav zināms un arī tas ir... man liekas, jau iepriekš ir konstatēts arī pieaicināto ekspertu viedokļos, ka tā bišķīt ir problēma, kā tieši... kur šī nauda tiek sadalīta savstarpēji starp partijām, kas ir, piemēram, ievēlētas un... Tas, man liekas, ir tāds diskutējams jautājums.

G. Kusiņš.

Vai no jūsu sniegtās.... Jā, es atvainojos, es jūs pārtraucu... vai no jūsu sniegtās atbildes, ka jūs saskatījāt, ka to aizskārumu rada tas, ka viņi šo naudu var izmantot... Vai apstrīdētā norma šobrīd reglamentē saņemtā valsts finansējuma izmantošanas kārtību?

E. Zelderis.

Nē. Bet šī norma vistiešākā veidā parāda to... nu, teiksim tā... to atšķirīgo attieksmi tādā vistiešākajā veidā. Es piekrītu tam, ka jautājums par vispār šo valsts budžeta finansējuma saņemšanu ir jāpārskata un arī uz to Valsts prezidents, Levita kungs, pēdējā laikā vairākkārt vērš uzmanību... Man gan jāsaprot, ka varbūt tas sākās tikai tad, kad šo lietu jeb sūdzību mēs iesniedzām, agrāk gan tā nebija, bet uz to norāda arī eksperti kopumā... nu... kaut vai šis piemērs ar to, "Kam pieder valsts" politisko partiju, droši visiem ir zināms, kā tur īsi pēc vēlēšanām bija 1 procents vēlētāju uzticība un saņēma partija šos 800 000 tūkstošus faktiski... un tā droši vien, ka problēma ir ļoti sarežģīta, kā risināt šo jautājumu...

G. Kusiņš.

Nu, tas īsti nav tas jautājums, kas attiecas uz šodien mums tiesā izskatāmo lietu.

Es gribēju jums jautāt, vai situācijā... nu, es saprotu, ka tā ir tīri tāda hipotētiska situācija... un tāda arī šobrīd nav noteikta likumā, bet nu iedomāsimies hipotētisku situāciju... ka Politisko partiju finansēšanas likumā būtu noteikts tā, ka, ja politiskā partija piedalījies Saeimas vēlēšanās un saņem šo finansējumu, tad viņa šo finansējumu nevar izmantot, ja šī politiskā partija nosacīti ABC piedalītos Talsu novada vēlēšanās. Vai tad jūs saskatītu, ka ir kaut kāda nevienlīdzīga konkurence?

E. Zelderis.

Grūti iedomāties, kā šāds regulējums varētu tikt realizēts. Bet vispārīgi, protams... tas jebkurā gadījumā traucētu... jā, droši vien.

G. Kusiņš.

Un, sakiet, lūdzu, kādā veidā traucētu, ja šī politiskā partija nosacīti, kas piedalījies Saeimas vēlēšanās, nosacīti, ABC, ja viņa saņem finansējumu no valsts budžeta, bet šo finansējumu neizmanto pašvaldību vēlēšanās? Vai tad viņa nebūtu tad vienādos apstākļos ar jūsu partiju, kas arī nesaņem?

E. Zelderis.

Es īsti nevaru šādu situāciju iedomāties... ka tas tik vienkārši būtu iespējams, ka pateiktu, ka nevar šo naudu izmantot un tā tas arī būtu... Bet, ja tas tā tiktu pieņemts... nu, varbūt, jā... iespējams, ka tad arī... Es domāju, ka noteikti var domāt, ka tad, protams, iespējams, mums būtu mazāk tie konkurences ierobežojumi, jo tad partijas nevarētu milzīgu naudu varbūt ieguldīt pašvaldību vēlēšanās, tad tas nebūtu tik nesamērīgi. Bet kā var izmērīt, cik samērīgi tas būtu... Nu, man grūti atbildēt uz šo jautājumu. Varu piekrist tam, ka tas noteikti mazinātu kaut kādā mērā...

G. Kusiņš.

Jā. Un pēdējais jautājums. Sakiet, lūdzu, nu, salīdzinot, piemēram, politiskās partijas “Mēs – Talsiem un novadam” un, piemēram, “Progresīvo” partiju sarakstu, no kura jūs kandidējat, tas tvērums atšķiras. “Mēs – Talsiem un novadam” runā par vienu jautājumu loku un tā “Progresīvo” partijas programma – par citu. Arī citu Saeimā startējušo programmas atšķiras.

Sakiet, lūdzu, vai valsts tad varētu būt ieinteresēta piešķirt naudu tādām politiskām partijām, kas piedāvā visai valstij programmu visos jautājumos, ne tikai kādam vienam novadam. Paldies.

E. Zelderis.

Vai jūs varētu, lūdzu, atkārtot... es īsti šo jautājumu nesapratu.

G. Kusiņš.

Jā... Tātad, ja jūs salīdzināsiet jūsu vadītās partijas “Mēs – Talsiem un novadam” programmu un, piemēram, “Progresīvo” programmu. Jūs varat redzēt, ka ir pilnīgi atšķirīgs jautājumu reglamentējums. Jūsu, tai, ko sauc par reģionālo partiju, tai ir viens tvērums un savukārt tās, kas kandidē Saeimas vēlēšanās, piedalās ar daudz plašāku, izvērstāku programmu.

Sakiet, lūdzu, vai valstij varētu būt izvēles brīvība, kurām partijām tad piešķirt šo finansējumu? Un vai šis izvēles kritērijs varētu būt, ka valsts piešķir finansējumu

tādām politiskām partijām, kas piedāvā... nu, kā tagad saka... redzējumu par visām valstī esošajām jautājumu grupām vai blokiem vai nozarēm.

E. Zelderis.

Es laikam atbildēšu uz šo jautājumu pavisam no citas puses. Kāds ir šī valsts budžeta finansējuma mērķis? Nu, šis mērķis ir tād visu šie korupcijas risku mazināšana, tur nepamatoti prettiesiska lobēšana, ziedojumi, kuru rezultātā kaut kādas intereses prettiesiski tiek aizstāvētas, arī šī profesionalitātes celšana un partijas kā tādas attīstības veicināšana... tas viss, kas jau ir no paša gala it kā minēts kā regulējums par valsts budžeta finansējuma piešķiršanu.

Un man liekas, ka nav tik svarīgi visas šīs programmas vai viss tas, bet man liekas, ka pats svarīgākais ir tas, ka ir jāspēj nedefinēt, kurā brīdī mēs vēlētajū skaitu uzskatām par būtisku, jo pieaicinātās personas tur bieži uzsver, ka būtiski atbalsta Saeimas šīs partijas, kas 2 procentus Saeimas vēlēšanās pārsniedz ...un kur ir tas, ka vairs nav jāpievērš uzmanība iedzīvotājiem. Tur tā kā tiek uzsvērts, ka šie 2 procenti ir tā kā tas nozīmīgais... Bet kāpēc it kā nav izvērtēts, nav pamatots, kāpēc tad šie, kas ir mazāk, viņi nav tā kā valsts budžeta finansējuma vērti... Jā, ar piebildi, ka pašvaldību domes vēlēšanās arī šo partiju pārstāvji nonāk domē, kur ir visi šie riski, intereses, ja partija pati par sevi nu netiek pārstāvēta, tā tad viens variants, kā tas šobrīd... ka valsts budžeta finansēšanas saņemšanas kārtība partijām ir tikai Saeimā pārstāvētajām vai šie 2 procenti... Bet kāds ir šis risks domē? Un, manuprāt, šis ir palaists garām un to mēs arī uzsveram kopumā. Ja mēs skatāmies tādā plašākā jautājumā... tad nav jau, man liekas, tik svarīgi... Jā, protams, tie ir mērķi, uzdevumi, ko katra partija grasās realizēt un kādā apjomā, bet tas galvenais jau ir valsts budžeta finansējumu lai radītu, tomēr godīgu pilsonisku vidi, lai cilvēki un šīs partijas spētu strādāt neatkarīgi, patstāvīgi, profesionāli.

Šeit tas viens no būtiskākajiem aspektiem šīs sūdzības pamatā ir, protams, tas, ka mani... ja es pārstāvu domē... vislielākie skandāli, protams, kas arī ir minēti sūdzībā, bieži vien ir ar pašvaldībām, iepirkumiem, konkursiem, miljonu konkursiem, un bieži vien šie domes lēmumi... tur arī ir visi šie riski. Un it kā var domāt, ka Saeima... caur Saeimas vēlēšanām paredzot šo valsts budžeta finansējumu... jā, nu it kā liela daļa šīs partijas arī ir pārstāvētas pašvaldību domēs, bet tomēr nu netiek īsti izvērtēts, cik tad ir tās, kas nav vispār piedalījušās, bet arī pārstāv... tā tad reģionālās partijas, kas nepiedalās Saeimas vēlēšanās, bet arī tiek pārstāvētas domēs. Un, piemēram, kā mūsu partija, arī domes priekšsēdētāju pat ieguva šī partija un tur, protams, bija... es jums varu atklāt, tur pēc divām nedēļām bija kukuļa piedāvājums... momentā, zibenīgi bija klāt cilvēki. Mums ir jāapzinās, cik mūsu joprojām valsts ir korumpēta... un, protams, bija sadarbība ar attiecīgajām iestādēm, kurās es vērsos un tā tālāk... Bet šie riski nav īsti izvērtēti.

Kur ir tā atšķirība? Vai tas mazākais... jā, es pieņemu, ka ir salīdzinoši mazs cilvēku atbalsts, bet nevar, protams, pretendēt uz kaut ko tādu, kas ir šīm Saeimas partijām, jo tur ir daudz lielāks apjoms, atbildība, likumi un tā tālāk... Bet mēs runājam par kaut kādu reducētu minimālu tomēr kaut vai summu, neko lielu... jo mēs jau pamatā sūdzībā arī norādām, ka runa jau ir par tām pamata pamatdarbībām, vismaz sākot ar to, un tad laika gaitā var vērtēt, vai tur būtu vēl... Mēs faktiski runājam par varbūt pāris vai dažiem tūkstošiem... nu, piemēram, eiro gadā, kas mums jau ļautu sasaukt kopsapulci... tur grāmatvedim būtu 400-500 eiro par gada pārskatu.... Nu tās funkcijas pamatdarbības nodrošināšanai, tās lietas, kas mums ir nepieciešamas.

Tāpēc, jā... es varbūt pēc būtības es īsti tā nevaru atbildēt, bet es vairāk uztveru to no šī skatu punkta un nevis no tā, cik tad mums ir lielas tās programmas.

G. Kusiņš.

Paldies. Jā... un vēl pēdējais jautājums.

Vai es saprotu, ka jūs norādījāt tā vairāk... kā es saprotu, tādus vairākus argumentus par šī valsts finansējuma piešķiršanas efektivitāti un par tiem sasniegtajiem mērķiem. Sakiet, lūdzu, vai tad tā problēma ir neefektivitātē vai neatbilstībā Satversmei? Jo, atbildot uz pirmo jautājumu, jūs teicāt, ka, jūsuprāt, valstij nav pienākums finansēt visas politiskās partijas.

E. Zelderis.

Nu, protams, jā... ir vienmēr kaut kādi ierobežojumi un attiecīgi viņi tiek pamatoti. Tā kā tas ir juridisks pamatojums, leģitīms mērķis atšķirīgai attieksmei un tādu lielā mērā mēs atradīsim visās...

A. Laviņš.

Zeldera kungs, jautājums bija vienkāršs. Vai problēma ir regulējuma satversmībā vai šā regulējuma efektīvā un pareizā piemērošanā? Īsu atbildi, lūdzu.

E. Zelderis.

Abos gadījumos.

A. Laviņš.

Abos gadījumos. Paldies.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Turpinām ar jautājumiem.

Vārds jautājuma uzdošanai tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā, man jums jautājums. Tātad, šis regulējums par papildu finansējumu politiskai partijai par dalību pašvaldību vēlēšanās ir ieviests un jautājums ir par šī regulējuma sekām. Vai jūs saskatāt un piekrītat tam, ka šī regulējuma ietekmē pašvaldību vēlēšanās piedalās pamatā tikai tās partijas, kas piedalās Saeimas vēlēšanās? Un tās politiskās partijas, kas nodibinātas lokālu un pašvaldību interešu dēļ, piedalās šajās vēlēšanās kopā ar šīm lielajām vai Saeimas vēlēšanās startējošām partijām. Nu... un tad ir jautājums: kādu iemeslu pēc? Lai saņemtu kādu daļu finansējuma vai finansiālu atbalstu turpmāk šajā politiskajā darbībā?

E. Zelderis.

Es atvainojos... jautājums ir par to, kāpēc reģionālās partijas sadarbojas ar šīm lielajām partijām?

J. Neimanis.

Nē. Nu, ja mēs skatāmies... tātad pašvaldību vēlēšanu kandidātu sarakstus kaut vai 2021. gada 5. jūnija pašvaldību vēlēšanās... mēs redzam, ka tās nedaudzās reģionālās tā saucamās partijas, kurām nav plašāku mērķu, startē šajās pašvaldību vēlēšanās vai nu Saeimas vēlēšanās piedalījušos partiju sarakstos, kā, piemēram, teiksim, "Latgales partija" vai "Tukuma pilsētai un novadam"... gan atsevišķi, gan partijas "Vienotība" sastāvā... "Jaunās Vienotības" sastāvā, gan, teiksim, Vidzemes partija – "Latvijas attīstībai" un tamlīdzīgi. Tātad, nu... un jūs sevi pozicionējat, ka jūs esat palikuši, kā es sapratu no jūsu runas, kā faktiski vienīgā reģionālas nozīmes partija, kura līdz šim nav izvēlējusies startēt kopā ar šo Saeimas vēlēšanās startējušu partiju, tās sarakstā un ka būtībā šīs te pēdējās vēlēšanas, kurās jūs piedalījāties kopā ar partiju "Progresīvie", ir zināmā mērā spiestā kārtā, lai arī savā ziņā gūtu tālākas savas darbības finansējumu, lai gan jūs ne visai vēlētos darboties Saeimas sastāvā vai Saeimas līmenī.

E. Zelderis.

Nu, tā nav gluži, ka es nevēlētos šajā...

J. Neimanis.

Nu, ne tieši jūs... jūs teicāt, ka jums būs tagad atbilstoši līgumam ar šo partiju "Progresīvie" jāsūta savi kandidāti uz Saeimu, jāpiedalās tur, tas savukārt izslēdz dalību pašvaldībā zināmā mērā...

E. Zelderis.

Nē, nu tie ir, protams, arī individuālie jautājumi par katras personas savu izvēli, domē pavadīto laiku un tas arī ir vēl atsevišķi vērtējams, kāpēc viņš iet uz šo sadarbību un arī par formāta sadarbību... Bet es varu piebilst, ka, ja jautājums bija par to, kāpēc

mēs vispār sadarbojamies un tagad mēs nu gluži vairs neesam tā, ka mēs vispār bez nekā... bet es jau minēju to daļu argumentus, kāpēc mēs tā kā... uz kaut kādu laiku vismaz šobrīd noslēdzām šo sadarbības līgumu, bet tas ir arī jautājums... Nu... es ne tik tieši arī domāju, ka tie ir naudas līdzekļi, tādā izpratnē mēs neesam par to runājuši un pirms vēlēšanām nevienā brīdī netika runāts par to, ka kaut kādi procenti, ja mēs rēķināsim, ka mēs saņemsim kaut kādu... ja partija saņems valsts budžeta finansējumu, piemēram, "Progresīvie", ka mēs arī kaut kādu finansējumu proporcionālu saņemsim. Nu, es tā daļēji sapratu... ka bija jautājums par šo.

Tad mēs par to neesam runājuši un es jau arī minēju iepriekš, ka arī šobrīd par to nav izdiskutēts, absolūti nav bijusi nekāda saruna partiju valžu līmenī vai kā... ka kaut kas tāds varētu būt un mēs šobrīd neko par to nezinām.

Bet tas otrs iemesls, kāpēc mēs meklējam sadarbības partneri... Mums tiešām šī partijas pastāvēšana faktiski notiek principā uz fanātisku cilvēku pleciem...

J. Neimanis.

Paldies. Man ir jautājums par to fanātismu... Tātad, mēs redzam, ka ir reģionālās partijas, kuras startē Saeimas vēlēšanās, kaut gan šo reģionālo, teiksim, pašvaldību lokālo partiju mērķi ir tīri lokāli. Atbilstoši arī jūsu partijas statūtiem tie ir tīri lokāli. Kāpēc tad šīs nu... šīs lokālās, viena līmeņa teritoriālās pašvaldības interešu grupas vēlas... tad kā jūs to izskaidrotu... startēt pašvaldību vēlēšanās?

E. Zelderis.

Kāpēc vispār... piemēram... mēs to darījām?

J. Neimanis.

Nē, nu kāpēc partija, kuras mērķis ir rūpēties par vienas pašvaldības politisko attīstību, startē Saeimas vēlēšanās, kur šo partiju mērķi ir pāri vienas pašvaldības ietvariem?

E. Zelderis.

Nē, nu šis jautājums daļēji, es domāju, sakrīt ar to, ko uzdeva jūsu kolēģe Kucinas kundze... Mums jau nav mērķis tur iekļūt pats par sevi kā tāds vispār. Mēs... šī viena lieta ir, kā jau es teicu, tas fanātisms...

J. Neimanis.

Nu, es atvainojos... nu... kā nav mērķis iekļūt! Nu, politiskās partijas mērķis ir gūt varu. Kā var startēt vēlēšanās bez mērķa gūt varu politisko?!

E. Zelderis.

Jā, es atvainojos... tas varbūt ir tas līmenis, kas atšķir, ka var būt vispār... kā ir analizēts līdz šim. Ko dara reģionālās partijas? Es saprotu, ka tas ir... cik daudz par to

ir rakstīts un kādas ir šīs sadarbības... Mēs te daļēji jau pieskārāmieš sūdzībā, kurš ar ko sadarbojas. Mēs jau nezinām, kurš tur kādu naudu saņem, cik daudz maksā... tas jau likumā nav noteikts, cik saņem, piemēram, partija "Kuldīgai un Kuldīgas novadam", kas ir "Jaunās Vienotības" sastāvā. Cik saņem "Ventspilij un novadam", kas sadarbojas ar ZZS. Cik saņem Liepājas partija, kurai arī tur ir sadarbības līgumi un kaut kāda sadarbība... Es to nezinu, bet mūsu gadījumā mēs šo soli spērām apzinoties, pirmkārt, to, cik vispār deputāti var iekļūt Saeimā no Kurzemes, tas arī tiek ņemts vērā, tātad – 12, vismazāk no visiem – Kurzemes apgabals. Tātad, mēs apzināmies, ka maksimāli no visa tā, ko... nu, mēs vērtējam visu šo situāciju arī, ar kādu partiju mēs sadarbosimies, kādi ir viņu mērķi, programma, darāmās lietas un mēs vērtējam arī to, cik tad reāli mēs varam tur kāds iekļūt... un mēs, protams, apzināmies, ka mums tātad šie naudas jautājumi mums vispār netiek šobrīd... nu, tas ir tāds šāviens kaut kur... pēc būtības mums nav tas nekādā veidā... mūsu galvenais motīvs ir tas, ka ja mūsu statūtos, tas ir viens, mums ir rakstīts, ka mēs arī Latvijas iedzīvotāju interesēs tomēr kaut kādu daļu sava darba veltām, plašākā nozīmē pamatdarbs ir reģions. Bet kāpēc mēs darījām šo? Mēs... mums, pirmkārt, ir ļoti grūti izdzīvot, mums nav... nu, kā es bieži mēdzu teikt, ka mazām partijām dara pāri un nav kas viņas, vienkārši runājot, aizstāv. Nav kam pajautāt kaut kādu padomu. Tie jau ir politiski aspekti un akcenti, kā lielās partijas, nacionālās partijas sadarbojas ar šīm mazajām partijām. Tāpēc tās pašvaldības, tā ir vispār zināma lieta... pašvaldības saņem valsts atbalstu...

J. Neimanis.

Labi. Es sapratu... jā, lai ar viņām sadarbotos... jā... paldies.

E. Zelderis.

Jā, lai sadarbotos un arī... un vēl viena lieta, ja es drīkstu... es pabeigšu... vēl viena lieta ir tā, ka par mūsu partiju ir gatavi balsot arī iedzīvotāji. Un, ja mēs, teiksim, nesadarbojamies, tad mēs šīs balsis... kāds vienkārši pēc būtības kāds cits vēlētajs... Bet, ja mēs atrodam un caur mums, caur mūsu partiju vēlētajs ir gatavs balsot un atbalstīt arī kādu lielāku partiju, kurai ir potenciālas nākotnes....

A. Laviņš.

Zeldera kungs, es tomēr jūs pārtraukšu. Pārtraukšu un turpināsim ar citiem jautājumiem.

Un es tomēr aicinātu uz uzdotajiem jautājumiem mēģiniet tomēr lakoniskāk atbildi sniegt.

E. Zelderis.

Man ir ļoti grūti... es atvainojos... šie jautājumi ir ļoti gari un man ir ļoti grūti atbildēt, jo tajā vienā jautājumā tiek iekļauti vairāki jautājumi un vairāki aspekti... Nu, tas nav tik vienkārši man atbildēt...

A. Laviņš.

Labi. Mēģināsim mums atvēlēto laiku izmantot konstruktīvi. Es to tikai gribēju vaicāt. Izmantojam mūsu laiku konstruktīvi.

E. Zelderis.

Protams.

A. Laviņš.

Turpinām ar jautājumiem. Un nākamais jautājums ir tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Tā, labdien, Zeldera kungs. Man būs viens jautājums un varbūt, ka tas jau kaut kādā ziņā arī ir izskanējis...

Jūs sakāt, ka nav šai atšķirīgajai attieksmei leģitīmā mērķa. Saeima, savukārt, kā vienu no leģitīmajiem mērķiem ir norādījusi mazināt partiju sadrumstalotību. Tad es gribēju pajautāt, kāpēc, jūsuprāt, partiju sadrumstalotības mazināšana nevar būt šajā gadījumā leģitīmais mērķis atšķirīgai attieksmei.

E. Zelderis.

Nu... es pat nezinu, kā uz šo jautājumu īsti atbildēt. Sadrumstalotība... tā tad šis jautājums ir tā kā vērsts uz to, ka šāda partija kā "Mēs – Talsiem un novadam", kura jau divās vēlēšanās iegūst būtisku vēlētāju atbalstu, deputātu vietas domē, viņa sadrumstalo šo partiju sistēmu? Tā kā viņa ir lieka? Es tā īsti līdz galam nesaprotu šo jautājumu. Tā bija tas domāts? Kur ir tā sadrumstalotības robeža, teiksim tā... Kur mēs varam teikt, ka nesadrumstalo... teiksim tā... kas ir svarīgākais – lai mums būtu 5 partijas valstī un neviena lieka... Kāds ir tas jautājums? Man vienkārši ir grūti atbildēt, jo, ja man prasa personīgi, vai šis veicina sadrumstalotību, tad noteikti nē. Un mēs arī sūdzībā esam uzsvēruši, ka šo... un kā arī to ekspertī, ko es arī esmu norādījis sūdzībā, kā viņi akcentē... šis regulējums vispār plašākā nozīmē, ne tikai šaurākā nozīmē, bet plašākā nozīmē tas veicina politisko partiju nostiprināšanos, tādu monopolu izveidi, ka mazās partijas ir spiestā veidā iet pie lielām partijām, lai gan viņas nemaz to negrib... Un es nevarētu teikt, ka sadrumstalotība, piemēram, mūsu partijas izpratnē, ka mēs sadrumstalojam... Jo, ja pašvaldību vēlēšanās...

A. Kučs.

Paldies par atbildi, es to saņēmu, ka jūs redzat... Nu, kā jūs uz to skatāties... un jūs vispār nepiekrītat, ka vispār partijas...

E. Zelderis.

Jā. Un es vēl piebildīšu īsi, ka ja piedalās visas nacionālās apvienības, pašvaldību... piemēram, Talsu novada vēlēšanās un mēs faktiski no šīm 8 partijām ieņemam otro vietu, tad ir jautājums, kāpēc tā ir un kāpēc vēlētāji tomēr balso tik daudz... Es domāju, ka tā problēma ir tajā... viss šis jautājums ir savā veidā cēloņsakarībā, jo, ja būtu kontroles mehānisms, par ko es jau minēju iepriekš, kā pārbaudīt to partiju, kas saņem valsts budžeta finansējumu, arī iegulda darbu profesionalitātē, tad es domāju, ka, ja ir šī konkurence, nu, piemēram, ko Kuča kungs uzdeva, tad šī sadrumstalotība vismaz šādā līmenī, ja mēs runājam kaut vai par tādām partijām, kas ir pārstāvētas domē, viņas tomēr liek šīm lielajām partijām profesionalizēties vairāk, bet viņas to nedara un tas ļauj šādām partijām tā kā rasties... jo iedzīvotāji ir neapmierināti... Ja augs šo nacionālo partiju kvalitāte kopumā, tur ir ļoti daudz aspektu, un arī šī profesionalitāte, gan arī partiju iekšienē šī profesionalitāte, tad es domāju, ka ne tikai šīs te konkurences rezultātā, bet es domāju, ka arī dabiski... jo nacionālās partijas cels vairāk to latiņu, jo mazāk šādas partijas radīsies.

A. Laviņš.

Jā, sapratām. Jo profesionālā latiņa būs augstāka, jo būs mazāk iespējams sadrumstalotība. Ļoti lakoniski to bija iespējams pateikt. Paldies.

Nākamais jautājums.

E. Zelderis.

Jā, bet ir grūti tā vienkārši...

A. Laviņš.

Nākamais jautājums ir tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu, turpinām.

J. Briede.

Jā, paldies.

Man ir jautājums attiecībā uz jūsu izteikto lūgumu šajā te pieteikumā. Tātad, jūs lūdzat, lai attiecīgi otrais tas punkts tiktu atzīts par neatbilstošu no sprieduma pasludināšanas brīža, bet attiecībā uz jums – no pamattiesību aizskāruma brīža, kas ir, 2021. gada 1. jūlijs.

Bet, ja mēs skatāmies, ko tā norma saka. Viņa par jums vispār neko nerunā. Tā norma saka, ka “tiesības ir citiem saņemt finansējumu”. Un, teiksim, ja Satversmes tiesa pasaka, ka, jā, citiem nav tiesību saņemt finansējumu, tad es nesaprotu, ko nozīmē tas

jūsu lūgums, ka jūs vēlaties, lai jums jau no 1. jūlija tiktu tā kā atzīts tas aizskārums, jo jūs jau neko tad nesaņēmt. Tā norma uz jums nemaz neattiecas. Paldies.

E. Zelderis.

Jā, es piekrītu, ka šis jautājums jau bija sagaidāms. Varbūt tas bija pēc būtības... jā, tieši tas, ko mēs vēlējamies. Tas arī ir zināmā mērā tāds kā izmisuma solis, kā Satversmes tiesa to vērtēs un kā vērtēs pēc būtības šo lūgumu. Bet pēc būtības viņš bija tieši ar tādu domu, kā jau jūs teicāt, ka mūsu mērķis bija panākt, lai tieši attiecībā uz mums, kas ir iesnieguši šo sūdzību, tā kā šis regulējums neskar... Protams, tas nav īsti no vienas puses iespējams... kā jau jūs arī pareizi sakāt. Bet mēs ar šo gribējam pateikt, ka atkarībā vai attiecībā uz mums tiks pieņemts kaut kas atsevišķs, jo tā Satversmes tiesa mēdz darīt savos spriedumos, izņēmuma kārtā uz konkrētu partiju... nu, šie nosacījumi tā kā... ierobežojumi tā kā neattiecas. Bet mūsu mērķis tāds bija. Protams, ka tiesiski vai tas ir iespējams... to, es domāju, ka to es atstāju tiesas kompetencē un izlemšanai.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesa to izlems. Turpinām ar jautājumiem.

Tiesnešiem jautājumu vairs nav. Vai Saeimas pārstāvim būs jautājumi pieteikuma iesniedzēju pārstāvim?

S. Bērtaitis.

Jā, godātā tiesa.

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Paldies. Pirmais jautājums būtu šīs izskatāmās lietas ietvaros. Pret ko tieši ir vēsta politiskās partijas "Mēs – Talsiem un novadam" iebildumi? Vai pret to, ka valsts vispār finansē no valsts budžeta politiskās partijas vai pret finansējuma apmēra palielinājumu, kas tika lemts... par ko Saeima lēma 2019. gadā?

E. Zelderis.

Tas taču ir norādīts sūdzības lūgumā, par ko ir iesniegta sūdzība. Mums nav pieņemami, ka ir šāds regulējums par šo 70 centu pēc būtības piešķiršanu.

S. Bērtaitis.

Tātad runa ir par šo te palielinājuma apmēru partijām, nevis par finansējuma modeli kā tādu?

E. Zelderis.

Nē, es domāju, ka tas ir pēc būtības par abiem jautājumiem. Tas jau arī ir aplūkots gan sūdzībā, gan arī pieaicinātās personas izsaka dažādus variantus un vērtē, kā vajadzētu būt un kā ir... Bet mēs šobrīd, nespējot tik lielu apmēru sūdzību sagatavot, lai varētu šeit visu apstrīdēt un izanalizēt un tā tālāk... mēs pievērsām šo uzmanību šim konkrētajam jautājumam, kas attiecas uz pašvaldību vēlēšanām pēc būtības. Bet es pieņemu, ka plašākā nozīmē un tas, es vēlreiz atkārtāju, ir sūdzībā minēts un arī pieaicināto personu atbildēs ir dažādas versijas par to, kas būtu jāmaina, kas jāpiešķir, kas jāsamazina, kas būtu turpmāk jāvērtē un arī, kā jau es minēju, ir arī Valsts prezidenta Levita kunga šie aicinājumi pārskatīt šo regulējumu un tā tālāk. Tā kā šis ir... nu, mēs koncentrējamies uz to, kas ir lūgumā, konkrētā apstrīdētā norma, lai viņa ir atbilstoša Satversmei un lai tāds finansējums ir vienlīdzīgs vismaz šādā nozīmē.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Bērtaiša kungs, kāds bija jautājuma mērķis? Te mēs dzirdējām dažādu pieeju nupat... Ko jūs vēlējāties ar to noskaidrot?

S. Bērtaitis.

Tas pamatjautājums – vai ir pret modeli kā tādu, ka valsts vispār finansē politiskās partijas vai pret to, ka ir palielināts šis finansējuma apjoms. Tāds bija jautājuma mērķis.

E. Zelderis.

Jautājums... es atvainojos... vai partijas ir vispār jāfinansē?

S. Bērtaitis.

Vai pret to ir iebildumi, ka valsts vispār finansē politiskās partijas no valsts budžeta. Vai tikai ir runa par...

E. Zelderis.

Protams, ka nē... viņas...

A. Laviņš.

Godājamie lietas dalībnieki! Tad, kad jums tiks dots vārds, tad, lūdzu, atbildam vai runājam, kā nu ir. Skatāmies. Šobrīd es uzdevu jautājumu Saeimas pārstāvim un precizēju. Skaidrs.

Turpiniet, lūdzu, ar jautājumiem.

S. Bērtaitis.

Jā, paldies.

Tātad Politisko organizāciju un partiju finansēšanas likuma 7.¹ otrajā daļā ar 2019. gada grozījumiem tika noteiktas arī tiesības politiskajai organizācijai saņemt bāzes finansējumu 100 tūkstošu eiro apmērā gadā. Vai otrajā daļā noteiktais palielinājums skar vai neskar pieteikuma iesniedzēju tiesības? Vai pret to jums nav iebildumu?

E. Zelderis.

Kurā daļā? Kurā tieši?

S. Bērtaitis.

Otrajā daļā. Bāzes finansējuma palielinājums neskar... Es saprotu, ka par to jums nav iebildumu, ka tiek palielināts šis te bāzes finansējums politiskajām partijām.

E. Zelderis.

Tas ir Saeimas vēlēšanās jūs domājat...? Vai par ko tieši ir jautājums? Varbūt, lūdzu, precīzāk, es vienkārši... Jūs par tiesību normu konkrētu runājat?

S. Bērtaitis.

Runa ir par valsts budžeta finansējumu politiskajām partijām. Otrajā daļā bija paredzēts bāzes finansējums, kurš tika ieviests ar 2019. gada grozījumiem. Mans jautājums ir: vai pieteikuma iesniedzējiem ir iebildumi arī pret šī bāzes finansējuma noteikšanu palielinātā apmērā.

E. Zelderis.

Nē, šī sūdzība nav par to. Šī sūdzība jau...

S. Bērtaitis.

Paldies. Tad šīs sadaļas noslēgumā varbūt tad konstitucionālās sūdzības mērķis no pieteikuma iesniedzēju puses ir samazināt vai pilnībā atcelt valsts budžeta finansējumu politiskajām partijām vai panākt šī finansējuma piešķiršanu pieteikuma iesniedzējam?

E. Zelderis.

Šīs sūdzības mērķis ir, pirmkārt, norādīt uz to, ka šis regulējums attiecībā uz reģionālajām partijām sakarā ar apstrīdēto normu nav vienlīdzīgs. Tas ir galvenais, ko mēs cenšamies pateikt. Un viss pārējais, ko es šodien arī sēdē minēju, kas varbūt nav tieši attiecināms uz šo normu, arī tiesnešu jautājumi... protams, ir plašākā nozīmē, ko es jau minēju... ir eksperta viedokļi un arī Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja viedoklis, gan arī mūsu viedoklis... un gan jau, ka ir vēl kādu ekspertu viedoklis, kas arī ir pieaicināto personu vidū, ka šis regulējums plašākā nozīmē nu ir jāpārskata. Nav runa par to, ka kaut kas ir jāsamazina, noteikti nē. Iespējams, man ir personisks viedoklis

par to, ka, iespējams, uzreiz nevajadzēja tik lielu finansējumu piešķirt vispār, nu, bet tās ir ļoti daudzas detaļas un šī nav tā vieta droši vien, kur par to diskutēt. Bet nu mēs pievēršam uzmanību, ko es arī atbildot, šķiet, uz Kusiņa kunga jautājumu, es arī norādīju par šo atšķirību starp šiem valsts budžeta finansējuma mērķiem, kas ir atkarību mazināt no privātpersonām, nelabvēlīgā nozīmē korupcijas riski, profesionalitātes veicināšana, kā tas attiecas uz domi, kas arī ir vēlētas institūcijas, vēletu personu institūcijas plašākā nozīmē.

A. Laviņš.

Jā... tāpat, kolēģi... cienījamie lietas dalībnieki... nu, lietas būtība ir par to, ka nacionāla mēroga politiskajām partijām ir piešķirts finansējums. Reģionāla mēroga partijām finansējums no valsts budžeta nav piešķirts. Nu, tāda ir lietas būtība. Un pieteikuma iesniedzējs uzstāj uz to, ka tiesiskās vienlīdzības princips ir pārkāpts. Mēs esam pavadījuši divas stundas par tiesiskās vienlīdzības principu. Es aicinātu runāt tomēr fokusētāk. Tā ir tā lietas būtība.

Lūdzu, ja Saeimas pārstāvim par šo ir jautājumi, jums ir iespēja šobrīd tos uzdot. Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Jā, tad jautājums būs tāds. Kā politiskās partijas "Mēs – Talsiem un novadam" tiesisko stāvokli ietekmē 2019. gada 14. novembrī Saeimā pieņemtie grozījumi Politisko organizāciju partiju finansēšanas likumā attiecībā uz valsts budžeta finansējumu politiskajām partijām? Jo es saprotu, ka gan pirms 2019. gada 14. novembrī pieņemtajiem grozījumiem, gan arī pēc šo grozījumu pieņemšanas politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam" nevarēja pretendēt uz valsts budžeta finansējuma pieņemšanu. Tātad, kā ietekmēja jūsu pārstāvētās politiskās partijas tiesisko stāvokli šie grozījumi?

E. Zelderis.

Nē, nu tieši mums viss turpinājās kā iepriekš. Mums naudas nebija no valsts un arī tajā brīdī nebija, 2019. gadā, un arī tagad viņas nav. Visi šie pienākumi, kas ir noteikti Politisko partiju likumā, visus šos gadus tas attiecas gan kā uz mums kā uz reģionālu partiju, gan uz nacionālajām partijām.

A. Laviņš.

Skaidrs. Neietekmēja.

Vai būs citi jautājumi? Neietekmēja. Sapratām atbildi.

Lūdzu?

S. Bērtaitis.

Paldies.

E. Zelderis.

Nē, es negribēju teikt, ka neietekmēja. Es gribēju teikt to, ka mēs neko nesaņēmām, bet tikmēr citas partijas sāka saņemt un saņemt arī pašvaldību vēlēšanās un protams, ka tas noteikti tā vai citādi nu ietekmēja... jā, es pieņemu, ka tas ir grūti precīzi novērtējams, cik daudz partijas kopumā novirza uz reģioniem, uz filiālēm reģionos finanšu līdzekļus, cik daudz viņas proporcionāli izmanto naudu pašvaldību vēlēšanās, kuros novados vairāk, tādi dati šobrīd, man liekas, arī nav pieejami. Bet es domāju, ka tādā ilgākā termiņā mēs tiekam ietekmēti viennozīmīgi, jo šo partiju nacionālo partiju piešķirtais finansējums tiek novirzīts dažādu darbinieku arī algošanai un citu mērķu sasniegšanai un darbību veikšanai, pakalpojumu saņemšanai un mēs, protams, netieši, es domāju, ka viennozīmīgi tiekam ietekmēti ilgtermiņā, jo mēs visu darām paši ar milzīgu slodzi.

A. Laviņš.

Pārtraukšu.

Tā, lai noskaidrotu, es mazlietiņ šajā iejaucos un teicu, ka netiek ietekmēts, domājot ar to, ka vai šie grozījumi, ko Bērtaiša kungs norādīja jautājumā, kaut kādā veidā ietekmē mūsu lietas pamatjautājumu, vai reģionālā partija pēc šiem grozījumiem varēja saņemt kaut kādu finansējumu no valsts budžeta. Tāda bija tā jautājuma būtība?

S. Bērtaitis.

Pēc būtības, jā... vai reģionālajai partijai šie grozījumi, kas tika pieņemti 2019. gadā, vispār paredzēja kādas izmaiņas viņu tiesiskajā statusā, jo viņi nevarēja pretendēt uz finansējumu ne pirms tam, ne pēc tam. Un tas ir jautājums, ko es mēģināju formulēt...

A. Laviņš.

Nu, jā... tieši tādā veidā es to jautājumu arī uztvēru. Vai ietekmēja no šāda skatu punkta, ko mēs skatāmies lietā... vai no budžeta bija tiesības reģionālajai partijai saņemt pēc šiem grozījumiem kādu finansējumu? Nu, jautājums tas, uz ko jūs sākotnēji atbildējāt, ka nē, nebija. Tātad, varam izdarīt secinājumu, ka neietekmēja. Bet, protams... jūs sniedzāt atbildi krietni vien plašākā kontekstā. Bet tagad es precizēju to, kāds tas jautājums ir bijis.

Un tagad turpinām ar nākamajiem jautājumiem, lūdzu, Bērtaiša kungs.

E. Zelderis.

Es varu piebilst, ka tas jautājums tur nebija diezgan precīzs...

A. Laviņš.

Zeldera kungs, jūs esat zvērināts advokāts. Jūs zināt tiesas sēdē notiekošo kārtību. Nu es taču neatgādināšu jums otrreiz. Tad, kad būs dots vārds, runājiet, lūdzu! Bērtaiša kungs, lūdzu, turpiniet ar jautājumiem.

S. Bērtaitis.

Paldies, godājamā tiesa!

Tātad, konstitucionālajā sūdzībā jūs norādāt... politiskā partija "Mēs – Talsiem un novadam" norāda to, ka nonākusi atšķirīgā situācijā apstrīdētās normas rezultātā un, piemēram, konstitucionālās sūdzības 15. lapaspusē tiek izteikts apgalvojums, ka valsts budžeta finansējums pats par sevi dod acīmredzamas un ievērojamas priekšrocības.

Tad jautājums ir: kādi empīriskie dati apstiprina to, ka apstrīdētās normas un šis valsts budžeta finansējums dod acīmredzamas un ievērojamas priekšrocības kontekstā ar to, ka gan 2017. gada vēlēšanās pašvaldību, gan arī 2021. gada vēlēšanās jūsu pārstāvētā politiskā partija bija otrajā vietā. Jūs arī norādāt konstitucionālās sūdzības 21. lapaspusē uz to, ka kopumā no visām reģionālajām partijām Kurzemes vēlēšanu apgabalā tika ievēlēti 39,3 procenti deputātu, un arī turpat 21. lapaspusē norādi uz secinājumu, ka minētā statistika parāda, cik liela ir vēlētajū uzticība tieši reģionālajām jeb vietējā līmeņa politiskajām organizācijām un ka liela daļa iedzīvotāju pašvaldībās neatbalsta nacionālās partijas.

Tātad, kā jūs uzskatāt, kāpēc tieši šī te valsts budžeta finansējuma piešķiršana reģionālo partiju līmenī ir būtisks apstāklis, kādēļ vēlētaji izdara par labu nacionālā līmeņa partijām nevis reģionālajām partijām?

E. Zelderis.

Es te domāju... vai varētu, lūdzu, īsi vienkārši to jautājumu nodefinēt... kas ir tas galvenais jautājums?

S. Bērtaitis.

Galvenā jautājuma būtībā ir tāda, ka jūs apgalvojat konstitucionālajā sūdzībā, ka valsts budžeta finansējums pats par sevi dod acīmredzamas un ievērojamas priekšrocības. Mans jautājums: kādi empīriskie dati apstiprina šo apgalvojumu? Jo jūsu pārstāvētās politiskās partijas politiskie rezultāti iepriekšējās divās pašvaldību vēlēšanās apliecina tieši otrādi, ka šādas priekšrocības nacionālā līmeņa partijām nav un arī jūs norādāt konstitucionālajā sūdzībā, ka vēlētajiem ir liels atbalsts reģionālajām partijām.

E. Zelderis.

Nē, nu tas ir jāsaprot no tāda viedokļa, ka mēs vienkārši strādājam ļoti, ļoti daudz, mēs savu dzīvi veltām šai partijai. Mēs esam vairāki partijas valdes locekļi ilgstoši jau vairāk nekā piecus gadus domes deputāti, kas principā brīvprātīgi ziedo savu

dzīvi un līdzekļus un brīvo laiku tam. Un es arī tāpēc minēju šo vārdu “fanātisms”... jo, kā mēs strādājam... Ja godīgi, mēs strādājam un tā tālāk bez detaļām, kuras es varbūt daļēji ieskicēju jau iepriekš. Un tas, ka mums jau otrajās vēlēšanās ir labs rezultāts, nenozīmē, ka citām partijām nav priekšrocības. Vienkārši mēs esam ļoti spēcīga partija, reģionāla partija. Un tas nenozīmē, ka tas, ko jūs gribējāt pateikt, ka mums ir labs rezultāts, ka tas nekādā veidā mūs neietekmē. Mūs tas ietekmē... tas ietekmē mūsu dzīves, mūsu laiku, mūsu veselību, bet es vēlreiz saku, lai visiem klātesošajiem būtu saprotams... tas mums nozīmē savu privāto naudu nemitīgi ziedot šai partijai, nemitīgi ziedot laiku, tas ir brīvprātīgs darbs vairāku gadu garumā. Es tiešām to mēģinu uzsvērt, kolēģi. Jo man liekas, ka Saeimas pārstāvis arī īsti varbūt... vienkārši varbūt nav tik precīzi zināms tas, ko dara tieši mūsu partija, reģionālā partija... varbūt kā tāda ir vienkārši tāds subjekts, bet tieši praktiskā nozīmē tieši attiecībā uz mums, un tāpēc, ja šīs partijas saņēma finansējumu, viņām bija varbūt... viņas darīja varbūt vispār no tā apjoma, kas jādara priekšvēlēšanu laikā, viņi bišķīt, bišķīt izdarīja tādu... nu procentuāli... kā mēs izdarījām desmitreiz vairāk, mēs desmitreiz vairāk strādājām, desmitreiz vairāk organizējām... tāpat, tādā veidā tā ietekmēšana vai, kā kolēģis minēja, viņa noteikti ir bijusi un šie ir tie empīriskie dati, ko es saku, ir arī tajā, ko mēs esam ziedojuši kā deputāti paši savu naudu.

A. Laviņš.

Cienījamie kolēģi! Turpinām ar nākamajiem jautājumiem. Bija saprotams. Ieguldītais darbs ir bijis par pamatu jūsu rezultātiem.

E. Zelderis.

Jā.

A. Laviņš.

Vai ir citi jautājumi?

S. Bērtaitis.

Jā, godājamā tiesa. Vēl pēdējie divi jautājumi.

Tāpat, sakiet, lūdzu, kāpēc politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam” neiebilda pret valsts budžeta finansējumu politiskajām partijām jau 2017. gadā, kad jūsu politiskā partija tika dibināta un uzsāka politisko darbību un arī startēja pirmo reizi pašvaldību vēlēšanās? Kāpēc konstitucionālā sūdzība tika iesniegta Satversmes tiesā tikai vairākus gadus vēlāk? Jūs arī iepriekš minējāt un apstiprinājāt, ka ar 2019. gada Saeimas pieņemtajiem likuma grozījumiem jūsu reģionālās partijas statuss nemainījās – gan pirms, gan pēc tam jūs naudu no valsts budžeta nesaņēmat. Tad kāpēc jūs jau 2017. gadā nevērsāties Satversmes tiesā, ja uzskatījāt, ka tas ir pārkāpums?

E. Zelderis.

Pirmkārt, nebija spēkā apstrīdētā norma. Pēc 2019. gada bija pilnīgi jauns likums par grozījumiem, kur bija dažādas izmaiņas, dažāds jau detalizētāks valsts budžeta finansējuma apmērs un kārtība un apstrīdētā norma tikai stājās spēkā no 2020. gada 1. janvāra. Tajā laikā, kas bija 2017. gadā, tad, jā... partijas saņēma krietni mazākas summas nacionālajā līmenī par dalību Saeimas vēlēšanās un 2 procentu robežas pārvarēšanu, bet tikai šajā 2019. gada rudenī ar šiem grozījumiem tika vairāk kā sešas reizes pacelts šis finansējums, kas sasniedza 4,5 miljonus gadā, pirms tam šī summa bija dažu simtu tūkstošu pieejama. Un es domāju, ka tas arī acīmredzami parāda, cik ievērojami, cik būtiski partijas saņēma atbalstu un tomēr varēja censties daudz labāk strādāt un tā tālāk. Un tas attiecībā uz mums nekādā veidā 2017. gadā nebija jūtams. Tad mēs bijām vispār jauna partija, mēs vispār par valsts budžeta finansējumu nedomājām, jo tad valsts budžeta finansējums nebija dienas kārtībā vispār valstī un tā tālāk... tam netika pievērsta uzmanība. Bija tāda kārtība, kāda bija un mēs maksimāli likām uzsvāru, ka mēs strādāsim paši saviem spēkiem pēc tās kārtības, kāda nu bija pieņemta, ka nav valsts budžeta finansējums. Un cik mēs paši darīsim... politiskā partija lielā mērā ir biedrība un tās darbību pamatā regulē Biedrību un nodibinājumu likums, mēs vadījāmies no tā, ka mēs strādāsim brīvprātīgi un iesim, lūgšim ziedojumus cilvēkiem, kas atbalstītu un arī paši atbalstīsim šo partiju. Tad laika gaitā šī situācija sāka mainīties un arvien vairāk un vairāk mēs jutām, ka mūsu tas jaunības maksimālisms, jo mēs bijām tiešām jauni cilvēki, man tad bija 33 gadi, kad es kļuvu par mēru un dibināju partiju... tagad man ir jau 39 gadi un sešos gadus, es teikšu godīgi, ka es esmu arī ļoti noguris no tā visa, jo visu laiku visus šos gadus, ko es tiešām cenšos, godātā tiesa, jums pateikt, ka tas ir bijis šausmīgi smags darbs tiešām. Un es domāju, ka viņam ir jābūt smagam... nu pietiekoši...

A. Laviņš.

Zeldera kungs, mēs vairākkārt šajā tiesas sēdē jau esam dzirdējuši, ka ir tiešām jāiegulda ļoti daudz enerģijas, lai piedalītos politiskajā darbībā. Esam sadzirdējuši jūs...

E. Zelderis.

Bet es nevaru nepateikt...

A. Laviņš.

Vai būs citi jautājumi, Bērtaiša kungs?

S. Bērtaitis.

Pats pēdējais jautājums, godājamā tiesa.

A. Laviņš.

Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Sakiet, lūdzu... šodien tiesas sēdē, atbildot uz tiesneša Gunāra Kusiņa jautājumu par to, vai visām politiskajām partijām ir tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu, jūs apstiprinājāt noliedzoši, ka nav šādas tiesības. Tad man būtu jautājums, kādas konkrēti politiskās partijas "Mēs – Talsiem un novadam" pamattiesības ir aizskartas? Tātad, kādas pamattiesības ir aizskartas... Un vai bez Satversmes 91. panta pirmā teikuma vēl ir pārkāpta kāda Satversmes norma kontekstā ar šo vienlīdzību? Paldies.

E. Zelderis.

Nu, viennozīmīgi tās ir tiesības uz vienlīdzību un ko mēs arī pamatā esam izteikuši arī sūdzības lūgumā. Apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 91. panta pirmajam teikumam un tas ir pamatā par tiesībām uz vienlīdzību. Tas arī ir attiecināms uz juridiskajām personām, kā šajā gadījumā uz politisku partiju "Mēs – Talsiem un novadam". Es pieņemu, ka ir, iespējams, vēl kādas tiesības. Droši vien saistībā ar demokrātiskas iekārtas principu un, iespējams, vēl kādām tiesībām. Bet mēs tiešām... cik mēs varējām šajā sūdzībā sarakstīt un cik es pats varēju šo laiku veltīt, kas tomēr prasa laiku, lai sagatavotu... šobrīd mēs esam uzrakstījuši... jā, tās ir tiesības uz vienlīdzību. Bet es neizslēdzu, ka ir vēl kādas tiesības... jā...

A. Laviņš.

Tieši tā. Saņēmām atbildi.

Jautājumu vairs nav. Paldies.

Turpināsim uzklaut lietās dalībniekus.

Bet pirms lietas dalībnieku uzklautišanas... tātad, pirms dosim vārdu Saeimas pārstāvim lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai Satversmes tiesā, šobrīd tiek izsludināts pārtraukums uz 10 minūtēm un pēc 10 minūtēm turpināsim šo tiesas sēdi.

Pārtraukums.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Turpinām tiesas sēdi.

Kā jau pirms pārtraukuma minēju, vārds tiks dots Saeimas pārstāvim lietas faktisko apstākļu un juridiskā pamatojuma sniegšanai. Jums ir 30 minūtes, Bērtaiša kungs. Lūdzu, par lietas būtību aicinu runāt. Lūdzu!

S. Bērtaitis.

Paldies, godājamā tiesa!

Tātad Saeima šajā lietā uzskata, ka konstitucionālā sūdzība ir nepamatota un līdz ar to Saeima noraida apgalvojumu, kuru izvirza pieteikuma iesniedzējs, ka ir konstatējams Satversmes pārkāpums.

Savus paskaidrojumus es strukturēšanu divās daļās. Vispirms es sniegšu paskaidrojumus par būtiskiem procesuāliem jautājumiem un pēc tam es pieķersos šim te materiāltiesiskajam jautājumam savukārt pēc būtības.

Un attiecībā uz procesuālajiem jautājumiem vēršu Satversmes tiesu uz turpmāk minēto.

Tātad, ar Satversmes tiesas Otrās kolēģijas 2021. gada 30. augusta lēmumu ir ierosināta lieta, kuras ietvaros tiek izvērtēta Politisko organizāciju un partiju finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmās daļas 2. punkta atbilstība Latvijas Republikas Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, kas noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma un tiesas priekšā.

Svarīgi, un ko es vēlos arī akcentēt šodien tiesas sēdē, ka Satversmes tiesa savā iepriekšējā praksē ir atzinusi, ka Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips pamatā ir piemērojams kopā ar citām pamattiesībām, proti, Satversmes 91. pantā nostiprinātās tiesības ir salīdzinoša rakstura jeb tādas, attiecībā uz kurām ir jāņem vērā apsvērumi, kas var atrasties ārpus vienlīdzības jēdziena robežām.

Šajā sakarā ir jāuzsver, ka lieta ir ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 19.² pantu, kas pieļauj personai vērsties Satversmes tiesā, lai aizsargātu Satversmē noteiktās pamattiesības. Tomēr pieteikuma iesniedzēji savā konstitucionālajā sūdzībā un arī šodien tiesas sēdē nav identificējuši tās pamattiesības, ar kurām tiek saistīts Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips.

Arī atbildot šodien tiesas sēdē uz manu jautājumu, pārstāvis varēja norādīt tikai uz 91. panta pirmo teikumu, uz to, ka ir vienlīdzīga attieksme, bet nespēja identificēt kādu citu pamattiesību, par kuru ir runa, tikai vispārīgi deva norādes, ka varbūt varētu būt arī citas normas, kas ir aizskartas.

Saeima šajā lietā uzskata, ka nav identificējama pamattiesība, kuras aizsardzībai pieteikuma iesniedzēji būtu vērsušies Satversmes tiesā.

Satversmes tiesas procesa ietvaros ir pašsaprotams, ka ne katra tiesība vai tiesiska interese būtu atzīstama par pamattiesību Satversmes 8. nodaļas izpratnē. Pat, ja ir iespējams diskutēt par kādas personas tiesību aizsardzību ar pieejamiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, ne visos gadījumos tas nozīmē iespējamību izmantot konstitucionālo kontroli kā tiesību aizsardzības līdzekli.

Pieteikuma iesniedzēji konstitucionālajā sūdzībā analizēja jautājumus, kas skar politisko partiju finansēšanu un norāda apsvērumus par nevienlīdzīgu attieksmi pret reģionālajām partijām, bet līdzās Satversmes 91. panta pirmajam teikumam nesaista savus iebildumus ar kādu konkrētu pamattiesību, kas izrietētu no Satversmes 8. nodaļas. Tomēr, kā tika minēts iepriekš, Satversmes 91. panta pirmajā teikumā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips pamatā piemērojams kopā ar citām pamattiesībām.

Lai gan Satversmes 101. pants paredz Latvijas pilsonim tiesības piedalīties valsts un pašvaldību darbībā un 102. pants paredz tiesības ikvienam apvienoties politiskajās partijās, tomēr Satversme nereglamentē politisko partiju finansēšanas jautājumus un nekonstituē tādu personas pamattiesību kā tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu politiskās partijas darbības nodrošināšanai. Šeit es akcentēju arī Satversmes tiesas iepriekš konstatēto apstākli uz tiesneša Gunāra Kusiņa jautājumu, vai visām politiskajām partijām ir tiesības pretendēt uz valsts budžeta finansējumu, arī pats pieteicējs neapgalvoja, ka šādas tiesības eksistē. Tātad arī apstāklis, ka politiska partija nesaņem valsts budžeta finansējumu vai šādu finansējumu saņem konkurējoša politiska partija, pati par sevi neveido Satversmes 8. nodaļā norādīto pamattiesību aizskārumu. Politiskajai partijai Satversme negarantē tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu un tātad mēs nevaram apgalvot, ka tiesība saņemt valsts budžeta finansējumu būtu pamattiesība.

Tas pats attiecas arī uz politisko partiju savstarpējo konkurenci jeb sāncensību politiskajā darbībā. Šajā lietā vairākkārtīgi tika dotas references uz ekonomisko konkurenci tirgus apstākļos, kas, jāatzīst, ir problemātiski analogiski attiecināt uz politisko situāciju, bet tomēr, pat ja mēs runājam par šo savstarpējo sāncensību politiskajā arēnā, tad jāuzsver, ka pat ja valsts budžeta finansējuma piešķiršana politiskajām partijām sekundāri rada kādu eventuāli nelabvēlīgu ietekmi uz reģionālajām partijām pašvaldību vēlēšanu līmenī, šāds jautājums skar likuma līmenī regulētu politisko partiju finansēšanas sistēmas darbību nevis pamattiesību jomu.

Saeimas ieskatā ne politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam”, ne kāda cita politiska partija nav tiesīga ar konstitucionālās sūdzības palīdzību Satversmes tiesā risināt valsts budžeta līdzekļu sadali politisko partiju finansēšanas ietvaros. Valsts budžeta finansējums, kas paredzēts Politisko partiju organizāciju (partiju) finansēšanas likumā, nav ieviests un neīsteno nekādu pamattiesību, tāpēc šāda finansējuma nepieejamība nevar veidot Satversmē garantēto tiesību aizskārumu.

Šis valsts budžeta finansējums ir piešķirts citiem mērķiem, un par to es pievērsīšos nedaudz vēlākā paskaidrojumu daļā, bet šajā stadijā es gribētu tikai uzsvērt, ka šis finansējums nav ieviests, lai realizētu kādu pamattiesību. Likumdevēja lēmums izmaksāt politiskajām partijām finanšu līdzekļus to darbības nodrošināšanai pēc būtības ir vienīgi politiskās izšķiršanās rezultāts. Tāpēc likumdevējam būtu iespējams pat

pilnībā atteikties no valsts budžeta līdzfinansējuma politiskajām partijām un šāda eventuāla rīcība nenonāktu pretrunā Satversmē noteiktajai konstitucionālajai kārtībai.

Šis... šī piezīme tiek minēta, lai akcentētu to, ka šāda finansējuma piešķiršana nav izprotama kā pamattiesība.

Ja Satversmes tiesa tomēr atzīst, ka lietā ir konstatējamas pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, kuras ir aizskartas ar apstrīdēto tiesību normu, tad Saeima lūdz Satversmes tiesu pārliedzināties, vai nav nokavēts konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš, kas ir noteikts Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā, par ko Saeimai ir objektīvas šaubas.

Šajā sakarā Saeima vērs Satversmes tiesas uzmanību uz apstākli, ka Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmajai daļai ir kompleksa struktūra. Minētā norma paredz kritēriju, lai noteiktu, kuras politiskās partijas ir tiesīgas saņemt valsts budžeta finansējumu. Tāpat minētā norma kopsakarā ar Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta otrā daļa paredz kritēriju kopumu, lai noteiktu valsts budžeta finansējuma apmēru tām politiskajām partijām, kuras kvalificējas finansējuma saņemšanai. Tātad, nosacīti pirmajā posmā tiek noteikts, vai politiskā partija vispār var kvalificēties valsts budžeta finansējuma saņemšanai, bet otrajā posmā tiek noteikts, uz kādu apjomu, valsts budžeta finansējuma apjomu, attiecīgā politiskā partija var pretendēt. Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmā daļa noteic tikai vienu kritēriju, lai politiskā partija varētu kvalificēties valsts budžeta finansējuma saņemšanai un, proti, šis kritērijs ir, ka politiskā partija pēdējās Saeimas vēlēšanās ir saņēmusi vairāk nekā 2 procentus vēlētāju balsu.

Lai gan politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam” konstitucionālajā sūdzībā lūdz Satversmes tiesu vērtēt Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmās daļas 2. punkta konstitucionalitāti, pēc būtības pieteikuma iesniedzēji iebilst pret Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ pantā pirmajā daļā noteikto kritēriju, lai politiskā partija vispār varētu kvalificēties valsts budžeta finansējuma saņemšanai.

Minētais kvalifikācijas kritērijs ir ietverts Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā ar 2010. gada 10. jūnijā Saeimā pieņemtajiem likuma grozījumiem. Tas nozīmē, ka no 2010. gada 14. jūlija, kad stājās spēkā Saeimas pieņemtie likuma grozījumi, bija noteikts kvalifikācijas kritērijs, ka valsts budžeta finansējumu politiskā partija var saņemt vienīgi tad, ja iepriekšējās Saeimas vēlēšanās par šo politisko partiju ir nobalsojuši vairāk nekā 2 procenti vēlētāju. Kopš 2010. gada šis kvalifikācijas kritērijs valsts budžeta finanšu līdzekļu piešķiršanai nav mainījies. 2019. gada 14. novembrī Saeimā pieņemtie grozījumi Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmajā daļā paredzēja valsts budžeta finansējuma palielinājumu politiskajām partijām, bet kvalifikācijas kritēriju pēc būtības nemainīja. Tas nozīmē, ka 2019. gada 14. novembra grozījumi Politisko organizāciju (partiju)

finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmajā daļā nav ietekmējuši pieteikuma iesniedzēju tiesisko stāvokli. Kā pirms, tā arī pēc minētā likuma grozījumu pieņemšanas politiskā partija “Mēs – Talsiem un novadam” nevarēja pretendēt uz valsts budžeta finansējuma saņemšanu, jo tā nav piedalījies Saeimas vēlēšanās un nav saņemts vismaz 2 procentu vēlētāju balsu.

Arī šodien tiesas sēdē pieteikuma iesniedzēju pārstāvis atzina, ka viņu tiesiskais stāvoklis pēc būtības pēc 2019. gada grozījumiem nemainījās, jo gan pirms, gan arī pēc tam no valsts budžeta, kā norādīja pieteikuma iesniedzējs, neesot varējuši saņemt valsts budžeta finansējumu.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums paredz, ka, ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību jeb pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža. Pat ja Satversmes tiesa konstatē pieteikuma iesniedzēju pamattiesību aizskārumu, par ko Saeimai ir šaubas, ņemot vērā iepriekš izteiktos apsvērumus, tomēr šāds eventuāls aizskārumš tādā gadījumā būtu radies jau 2017. gadā pēc pieteikuma iesniedzējas dibināšanas un politiskās darbības uzsākšanas. Tas nozīmē, ka 2021. gadā, kad pieteikuma iesniedzēji vērsās ar konstitucionālu sūdzību Satversmes tiesā, uz kuras pamata tika ierosināta šī lieta, bija beidzies Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtajā daļā noteiktais termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai.

Uz manu jautājumu šodien pieteikuma iesniedzēji nespēja sniegt pamatotu un attaisnotu iemeslu, kāpēc netika konstitucionālā sūdzība iesniegta jau 2017. gadā. Tika dota reference uz to, ka nejuta nepieciešamību, ka nesaskatīja vajadzību vai ka bija relatīvi jaundibināta partija. Bet šie faktori, kas tika minēti no pieteicēju puses, nav iemesls, lai uzskatītu, ka pieteikuma termiņš, kas ir noteikts Satversmes tiesas likumā konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, nebūtu nokavēts.

Ievērojot iepriekšminētos procesuālos apsvērumus, Saeima uzskata, ka tiesvedība izskatāmajā lietā būtu izbeidzama, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 3. punktu. Proti, nav identificējams pamattiesību aizskārumš, kas būtu pieteicējam nodarīts ar apstrīdētajām tiesību normām un pat, ja šādu pamattiesību aizskārumu tomēr Satversmes tiesa konstatē, tad šāds pamattiesību eventuāls aizskārumš ir iestājies jau 2017. gadā un ir nokavēts konstitucionālās sūdzības iesniegšanas termiņš.

Tālāk es vēlos sniegt paskaidrojumus par lietu pēc būtības ārpus šiem procesuālajiem apstākļiem, pieņemot, ka Satversmes tiesa tomēr izskatīs lietu pēc būtības un nepieņems lēmumu par tiesvedības izbeigšanu.

Savā atbildes rakstā Saeima ir izvērsti un visaptveroši paskaidrojusi, kādēļ nesaskata vienlīdzības principa pārkāpumu attiecībā uz apstrīdēto tiesību normu. Šodien arī tiesas sēdē tiesas sēdes priekšsēdētājs arī apstiprināja, ka faktiskie apstākļi ir zināmi

un nav nepieciešams tos atkārtot. Tāpēc, vadoties no procesuālās efektivitātes, šos apsvērumus Saeima neatkārtos.

Tomēr šodien tiesas sēdē Saeima uzskata par principiāli svarīgu uzsvērt to, ka pieteicēji neatrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos ar tām politiskajām partijām, kuras saņem valsts budžeta finansējumu. Šis ir priekšnoteikums, lai vērtētu apstrīdētās normas atbilstību tiesiskās vienlīdzības principam, tāpēc mani turpmākie paskaidrojumi koncentrēsies tieši uz šo daļu.

Attiecībā uz pieaicināto personu viedokļu analīzi un refleksiju, es pieķeršos tiesas debašu sadaļā pēc tam, kad arī pieaicinātās personas būs izteikušas mutvārdu paskaidrojumus.

Konstitucionālajā sūdzībā politiskā partija “mēs – Talsiem un novadam” aicina Satversmes tiesu atzīt, ka politiskā partija, kas iesniegusi deputātu kandidātu sarakstu tikai vienas pašvaldības domes vēlēšanās, ir salīdzināmos apstākļos ar tādu politisko partiju, kas iesniegusi deputātu kandidātu sarakstu tās pašas domes vēlēšanās un par kuru pēdējās Saeimas vēlēšanās nobalsojuši vairāk nekā 2 procenti vēlētāju.

Saeima uzskata, ka šāda pozīcija ir nepamatota, jo abas minētās salīdzināmās personu grupas, konkrētās salīdzināmās politiskās partijas, atrodas atšķirīgos apstākļos.

Lai pamatotu šādu atšķirīgu apstākļu esību, ir nepieciešams plašāks skatījums uz politisko partiju finansēšanu un to nozīmi parlamentārajā demokrātijā, uz ko ir dota atsauce Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 1. panta otrajā daļā, runājot par likuma mērķi. Šīs lietas kontekstā ir svarīgi akcentēt, ka Latvijas Republikas Satversme konstituē pamatizpratni par Latviju kā neatkarīgu demokrātisku republiku, kas balstās uz demokrātiskas tiesiskas valsts, sociāli atbildīgas valsts un nacionālas valsts principiem. Satversmes 1. pants definē Latviju kā demokrātisku republiku, ar ko ir saprotams pārstāvnieciskās demokrātijas modelis. Tātad, pārstāvnieciskās demokrātijas modelis, ko es vēlētos akcentēt Satversmes tiesai.

Tātad, Satversme pozicionē Latviju kā parlamentāru republiku, proti, valsti, kurā centrālā valsts varas institūcija ir parlaments jeb Saeima, kuru brīvās vēlēšanās ievēlē visi balsstiesīgie Latvijas pilsoņi. Parlamentārajā sistēmā svarīgāko valsts dzīves jautājumu izlemšana ir piekritīga tieši parlamentam nevis, piemēram, Ministru kabinetam vai valsts galvai. Parlamentārās demokrātijas sistēmas izveide un sekmīga darbība ir komplicēts un dažādiem riskiem pakļauts process. Politikas teorijā ir nodibināti jautājumi, kā pārstāvnieciskās demokrātijas modelī nodrošināt, ka ievēlētie pārstāvji neizmanto valsts varu ļaunprātīgos nolūkos. Tā ir ļoti liela un izaicinoša problēma, ar ko demokrātijā saskaras no valsts perspektīvas. Citiem vārdiem, kā panākt to, ka demokrātiski ievēlētie pārstāvji rīkojas tautas kopējās interesēs, nevis savās vai pārstāvjiem pietuvinātās šauru personu grupu interesēs.

Kā to ir atzinusi Valsts prezidenta Andra Bērziņa izveidota ekspertu grupa Latvijas publiskās varas pilnveidošanā savā 2014. gada 26. novembra atzinumā,

parlamentārās sistēmas apstākļos galveno lomu demokrātijas funkcionēšanā īsteno politiskās partijas, tāpēc parlamentārās demokrātijas sekmes ir atkarīgas no politiskajām partijām. Politisko partiju sistēma pēc savas būtības ir pamats, uz kuru balstās parlamentārā demokrātijā kā pārstāvnieciskās demokrātijas modelis. Politiskajām partijām ir principiāla nozīme jebkurā parlamentārajā demokrātijā un šo nozīmi ir atzinusi gan Eiropas Cilvēktiesību tiesa, gan Satversmes tiesa savā līdzšinējā praksē. Partijas nominē kandidātus politiskajiem amatiem, mobilizē sabiedrību vēlēšanām, strukturē politiskos jautājumus un formulē politiskās rīcības alternatīvas, pārstāv sabiedrību un atsevišķas sociālo grupas, apkopo dažādu grupu intereses, veido valdības un nodrošina to darbības, kā arī iesaista tautu politiskajā dzīvē. Politisko partiju vājums, politiķu pieredzes vai kompetences trūkums, augstākā līmeņa korupcijas, valsts sagrābšanas un autoritārisma riski grauj parlamentāro demokrātijas sistēmu, radot apstākļus bieži vien autoritāru un citu nedemokrātisku politisku sistēmu ieviešanai.

Arī mūsdienās politisko partiju sistēmas vājums un sašķeltība ir būtisks parlamentārās demokrātijas iekārtas apdraudējums un to apliecina arī Latvijas vēsturiskā pieredze.

Kontekstā ar politisko partiju darbību parlamentārās demokrātijas loģikā sevišķi svarīga ir partiju pārmērīga atkarība no privātajiem sponsoriem un valsts sagrābšanas koncepts.

Kā redzams izskatāmās lietas materiālos, uz šo apstākli dota atsauce vairākos politisko partiju finansēšanas tiesiskā regulējuma pamatojuma dokumentos. Proti, tiek konsekventi runāts par nepieciešamību ar politisko partiju finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem mazināt politisko partiju finansiālu atkarību no privātpersonu ziedojumiem, kas palielina risku nokļūt atkarībā no šo personu izvirzītajām prasībām.

Kā minēts iepriekš, ikvienai valstij, kas balstās uz pārstāvnieciskās demokrātijas modeli, ir svarīgi ilgtermiņā... es akcentēju vārdu "ilgtermiņā"... nodrošināt, ka tautas ievēlētie pārstāvji neizmanto valsts varu ļaunprātīgos nolūkos. Labi organizētā demokrātiskā republikā pati sistēma stimulē demokrātiski ievēlētos pārstāvjus rīkoties tautas kopējās interesēs nevis savās vai tiem pietuvinātu šauru personu grupu interesēs. Politisko partiju finansēšana no valsts budžeta līdzekļiem galvenokārt ir vērsta tieši uz minētās parlamentārās demokrātijas nepilnības jeb darbības risku novēršanu.

Politisko partiju finansēšanas sistēmas fundamentālais mērķis ir būtiski samazināt vai ideālā gadījumā pilnībā izslēgt valsts sagrābšanas risku. Augstāka līmeņa politiskā korupcija jeb valsts sagrābšana tiek saprasta kā augstāko valsts amatpersonu rīcība, pieņemot likumus vai izstrādājot un ieviešot politiku savās privātajās interesēs, proti, lai noturētos pie varas, vairotu bagātību vai palielinātu ietekmi. Valsts sagrābšana ir atsevišķu personu vai ekonomisko grupējumu darbības, kas ir vērsta uz normatīvo aktu un citu lēmumu pieņemšanas procesa ietekmēšanu ar mērķi gūt labumu nevis tautai, bet atsevišķai personu grupai. Diemžēl arī Latvijā vēsturiskā perspektīvā vismaz

daļēji ir pamats runāt par nelegitīmu ietekmi uz demokrātiskajiem procesiem jeb valsts sagrābšanas risku, ko likumdevējs ir centies novērst ar politisko partiju finansēšanas sistēmas pilnveidi. Valsts sagrābšana šajā kontekstā nozīmē gūt nelegitīmu ietekmi uz Latvijas valsts lēmumiem ārpus demokrātiskā procesa un izmantot to, lai iegūtu sev materiālus labumus vai ietekmi.

Tieši tādēļ Saeimā 2010. gada 10. jūnijā pieņemto grozījumu Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma anotācijā tika uzsvērts, ka politisko partiju daļēja finansēšana no valsts budžeta līdzekļiem tiek darīta ar mērķi samazināt partiju atkarību no ziedotājiem un to interešu vēlākas realizēšanas riska, mazināt partiju nelikumīgu finansēšanu, kā arī paaugstināt partiju administratīvo kapacitāti. Šie visi likumdevēja definētie mērķi ir tieši saskanīgi ar nepieciešamību nodrošināt, ka Latvijā pārstāvnieciskās demokrātijas modelis funkcionē bez traucējumiem un politiskās partijas savā darbībā iekļaujas parlamentārās demokrātijas loģikā. Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 1. panta otrās daļas terminoloģijā tas nozīmē nodrošināt, ka politiskās partijas finansiālā darbība atbilst parlamentārās demokrātijas sistēmai.

No iepriekš izklāstītā skatu punkta ir labi redzams, ka reģionālās partijas ir būtiski atšķirīgas no tā saucamajām “nacionālā līmeņa politiskajām partijām”, kas pretendē un saņem ievērojamu vēlētāju atbalstu parlamenta vēlēšanās. Reģionālajām partijām, kuras darbojas noteiktas pašvaldības ietvaros, nav nozīmīgas ietekmes uz parlamentārās demokrātijas sistēmu.

Pieteikuma iesniedzēji konstitucionālajā sūdzībā cenšas uzlūkot pašvaldības kā valstis miniatūras modelī. Tā arī šodien mutvārdu paskaidrojumu daļā pieteikuma iesniedzējs veica zināmu salīdzinājumu, analogisku salīdzinājumu starp domēm un Saeimu... pašvaldību domēm un Saeimu kā parlamentu.

Tomēr pašvaldības nav tikai kvantitatīvi, bet arī kvalitatīvi atšķirīgas, jo to kompetence publisko tiesību jomā ir būtiski ierobežota. Ja parlaments ir varas institūcija, kuram uzticēta svarīgāko nacionālā līmeņa jautājumu izlemšana, tad pašvaldības dome ir kompetenta izlemt vienīgi dažāda rakstura saimnieciskus vai citus ar pašvaldības vietējo līmeni saistītus jautājumus. Lai, piemēram, ilustrētu iepriekš sacīto, var atsaukties uz konstitucionālās sūdzības 18. lapaspusē minēto tēzi, kuru ir formulējusi pati pieteikuma iesniedzēja, ka valsts budžeta finansējums reģionālajām partijām esot nepieciešams, lai mazinātu korupcijas riskus vietējo pašvaldību darbībā, tostarp, piemēram, kontekstā ar korupcijas skandāliem saistībā ar pašvaldību konkursiem.

Ne mazākā mērā neapšaubot, ka korupcija pašvaldību iepirkuma konkursos ir noziedzīgs nodarījums, kas ir sodāms Krimināllikumā noteiktajā kārtībā, tomēr nav nekāda pamata uzskatīt, ka šāda līmeņa korupcija pašvaldību iepirkuma konkursos varētu radīt nozīmīgu ietekmi uz parlamentārās demokrātijas sistēmas darbību Latvijā. Politisko partiju finansēšana no valsts budžeta līdzekļiem nav vērsta uz jebkuru

korupcijas risku samazināšanu, bet vienīgi uz augstākā līmeņa politiskās korupcijas risku samazināšanu, kas raksturīga tieši valsts sagrābšanas gadījumā attiecībā uz nacionāla līmeņa jautājumu izlemšanu.

Noslēdzot iepriekš minēto, Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmā daļa, kas paredz kvalifikācijas kritēriju valsts budžeta finansēšanai, pēc būtības nosaka robežšķirtni tādām politiskajām partijām, kurām ir ietekme uz parlamentārās demokrātijas sistēmu. Citiem vārdiem, tikai tām partijām, kuru darbības mērogs nacionālā līmenī ir sensitīvs parlamentārās demokrātijas sistēmas funkcionēšanai, likumdevējs ir paredzējis tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu, bet pārējām politiskajām partijām šāds finansējums netiek piešķirts.

Vērtējot reģionālās partijas no parlamentārās demokrātijas sistēmas nozīmīguma viedokļa, ir konstatējams, ka tās atrodas būtiski atšķirīgos apstākļos, ja salīdzina ar politiskajām partijām, kas Saeimas vēlēšanās ir saņēmušas vismaz 2 procentu vēlētāju atbalstu.

No likumdevēja puses ir bijis svarīgi no valsts budžeta līdzekļiem finansēt nevis jebkuru politisko partiju, tāds nav bijis likumdevēja mērķis pievērsties jebkurai politiskajai partijai, bet tikai tādai partijai, kurai ir ietekme uz parlamentāro demokrātiju Latvijā.

Pie šādiem apstākļiem nav pamata uzskatīt, ka Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likuma 7.¹ panta pirmā daļa nonāktu pretrunā Satversmes 91. pantā nostiprinātajiem tiesiskās vienlīdzības principam, jo reģionālās partijas un nacionālā līmeņa politiskās partijas ir būtiski atšķirīgas attiecībā no valsts budžeta finansējuma piešķiršanas perspektīvas.

Līdz ar to Saeima lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdēto normu par atbilstošu Satversmes 91. panta pirmajam teikumam.

Paldies.

Ja ir kādi jautājumi, es atbildēšu.

A. Laviņš.

Paldies, Bērtaiša kungs. Jautājumi tiesnešiem būs.

Vispirms vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Jā, paldies, Bērtaiša kungs par jūsu argumentiem. Un mēs redzam, ka šeit tiesas sēdē ir izteikti papildu lūgumi attiecībā uz tiesvedības izbeigšanu... jā, saistībā ar nokavēto termiņu, jo Saeimas paskaidrojumu rakstā attiecīgi šis lūgums nebija izteikts.... Vai es pareizi saprotu jūsu...?

S. Bērtaitis.

Saeimas atbildes rakstā tika vērsta uzmanība uz to, ka nav pamattiesība konstatējama, bet par termiņiem...

I. Kucina.

Jā, paldies jums.

Tātad, mazliet par normas pieņemšanu. Tātad, kā notika diskusijas un, iespējams, varbūt arī varat atsaukties uz darba grupas izstrādātajiem materiāliem un dažādu citu valstu pieeju... gan, iespējams, Lietuvas, Polijas, kā mēs redzam lietas materiālos, šis regulējums ir ticis vērtēts. Proti, vai ar apstrīdētās normas pieņemšanu un likumdevēja definētajiem mērķiem attiecībā uz jauno politisko partiju finansēšanas modeļa ieviešanu bija apsvērts arī attiecīgi atbalsts reģionālā līmeņa partijām, kuru programmas vērstas, jāatzīst, uz vietējo iedzīvotāju interešu nodrošināšanu. Kādas diskusijas, paustie viedokļi par šo jautājumu un attiecīgi, protams... nu, kā jūs vērtējat citu valstu regulējumu? Paldies.

S. Bērtaitis.

Paldies par uzdoto jautājumu.

Jāsaka tā, kā jau es minēju iepriekš... šis kvalifikācijas kritērijs – 2 procenti no pēdējās parlamenta vēlēšanās saņemto balsu vēlētāju atbalsta – ir bijis formulēts jau pašā sākotnējā laika posmā, kad tika identificēta nepieciešamība runāt par valsts budžeta līdzekļu piešķiršanu. Tātad, tas jau bija 2009. gads, kad tika izstrādāta politisko partiju finansēšanas koncepcija, es domāju, ka jums noteikti tas ir zināms, kur tika runāts par to, ka ir nepieciešams vērsties pie šīs problēmas. Jāsaka tā, ka primāri izstrādājot šo politisko partiju finansēšanas sistēmu, likumdevējs ir skatījies uz valsts jeb nacionāla līmeņa politiskajām partijām un gan terminoloģiski, gan idejiski ir risinājis šī tipa partiju finansēšanas jautājumus. Reģionālās partijas nav bijis, teiksim, tas tiešais refleksijas priekšmets tā iemesla dēļ, ka likumdevējs ir centies risināt šos parlamentārās demokrātijas riskus un likumdevējs nav saskatījis reģionālās partijas kā tādas, kuras ir nozīmīgas kontekstā ar parlamentārās demokrātijas sistēmas funkcionēšanu. Tādējādi, atsevišķa uzmanība šīm partijām nav bijusi pieņemta, ņemot vērā šo primāro likuma mērķi.

Vēlākā laika posmā pie šī jautājuma likumdevējs atgriezās, un šeit es vērsu Satversmes tiesas uzmanību uz 2017. gada 26. oktobra grozījumiem, kas tika pieņemti Saeimā attiecībā uz Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumu un šo grozījumu būtību... runa ir par 2017. gada 26. oktobra Saeimā pieņemtajiem grozījumiem Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā... ar šiem grozījumiem likums tika papildināts ar 27. punktu, kurā tika norādīts uz to, ka līdz 2019. gada 31. oktobrim Ministru kabinets iesniedz Saeimā atzinumu par finansiālajiem

un tiesiskajiem iemesliem... tiesiskiem nosacījumiem iespējamajai piešķiramā valsts budžeta finansējuma apmēra palielināšanai šā likuma 7.¹ panta pirmajā daļā neminētajiem kritērijiem atbilstošām politiskajām organizācijām (partijām), vienlaikus izvērtējot iespēju piemērot attiecīgos nosacījumus arī citām šā likuma 7.¹ panta pirmajā daļā neminētajām politiskajām organizācijām (partijām). Tātad, Saeima 2017. gada balsojumā, pieņemot šos grozījumus likumā, atzina par nepieciešamību vērtēt, vai nav paplašināms to politisko partiju loks, kuras potenciāli varētu saņemt šo valsts budžeta finansējumu un, ņemot vērā šo pārejas noteikumu punktu, Ministru kabinets arī strādāja pie šī jautājuma un bija sagatavojis un iesniedzis Saeimā attiecīgu atzinumu, kas tika pievienots Saeimas atbildes rakstam. Un atzinumā, cita starpā ir redzams, ka ir bijusi izveidota darba grupa izpildvaras līmenī, lai aplūkotu jautājumu, kas saistīts ar finansējuma apmēra piešķiršanu un šī atzinuma 8. lapaspusē cita starpā ir ietverti arī darba grupas secinājumi par finansējuma piešķiršanas sliekšņa jeb šī kvalifikācijas kritērija pārskatīšanu un šajā atzinumā ir cita starpā norādīts, ka darba grupa apsprieda arī iespēju pārskatīt šobrīd likumā noteikto valsts finansējuma sliekšni, bet tātad darba grupa nesaskatīja vajadzību šo sliekšni samazināt, jo tas ir Latvijas apstākļiem samērīgs un atbilst citu ar Latviju salīdzināmu valstu praksei.

Tātad, darba grupa apsvēra šo jautājumu, vai nav nepieciešams arī citām partijām, bet nu principā atbilde bija tāda, ka nav nepieciešams.

Un ņemot vērā šos... teiksim tā... politiskās darbības izmaiņas un ņemot vērā dažādu varbūt negodprātīgu politiķu parādīšanos politiskajā arēnā, kas varētu pretendēt un varētu veikt savu politisko darbību tikai tāpēc, lai varētu saņemt valsts budžeta finansējumu, tas zināmā mērā varētu pat pārvērsties par tādu kā instrumentu, kā iegūt valsts budžeta līdzekļus, tad es esmu skeptisks par to, ka arī nākotnē varētu pārskatīt šo sliekšni un ka varētu palielināt, jo tas zināmā mērā nodrošina atslēgi attiecībā uz politiskajām partijām un ja visām politiskajām partijām pieņemtu piešķirt valsts budžeta līdzekļu finansējumu, tas būtu neadekvāti.

I. Kucina.

Paldies.

Tātad no jūsu atbildes attiecīgi izrietošs ir nākamais jautājums. Jūs dzirdējāt arī pieteikuma iesniedzējas viedokli, ka gluži pretēji... šāds politisko partiju finansēšanas modelis jeb atbalsts, kā tiek aplūkots minētajā lietā, gluži pretēji ietekmē negatīvi pašu demokrātiju. Šādā veidā tiek stiprināta tātad karteļu stiprināšana, monopola stāvoklis tiek vēl jo vairāk stiprināts... tas arī parādās pieteikuma iesniedzēju argumentos rakstveida materiālos. Tātad, pieteikuma iesniedzējs saka gluži pretēji... ka nevis mēs sasniedzam to mērķi, kas tiek izvirzīts, bet otrādi, negatīvi to ietekmējam... Kā jūs to vērtējat?

S. Bērtaitis.

Jā, cienījamā tiesa, es sapratu jautājumu. Jāsaka tā, ka tāpēc arī savos jautājumos es lūdzu pieteicēju izteikt viedokli par konstitucionālās sūdzības mērķi. Un no konstitucionālās sūdzības iesniedzēja es saklausīju, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējiem nav mērķis nosacīti ieslēgt atpakaļgaitu un atkāpties uz to situāciju, kāda bija pirms valsts budžeta finansējuma piešķiršanas. Iesniedzējs atzīst, ka šāda valsts budžeta finanšu līdzekļu piešķiršana politiskajām partijām ir adekvāta un es saprotu, ka par to lietā nav strīda. Bet pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka arī viņiem pienāktos... tāpat nav kļūda šajā esošajā regulējumā, bet ka ir nepilnības attiecībā uz reģionālajām partijām, ka arī viņām vajadzētu piešķirt valsts budžeta finansējumu.

Šeit es vērsu tiesas uzmanību, ka šis reģionālo partiju finansēšanas aspekts ir ārpus parlamentārās demokrātijas sistēmas ietekmes zonas. Tātad, šeit nevarētu pamatot likumdevējs nepieciešamību ieviest šo finansējumu, lai nodrošinātu parlamentārās demokrātijas sistēmas drošumu, bet varētu būt kādi citi potenciāli ar politisko partiju finansēšanu saistīti mērķi, blakus mērķi, bet šobrīd šādi mērķi nav identificēti un nu... likumdevējs nav izšķīries šādu finansējumu piešķirt.

Turklāt, kas ir jāuzsver un arī lietas materiālos ir redzams, ka šie valsts budžeta līdzekļi ir ierobežoti, ir demokrātijas, kas ir bagātākas un viņas var politiskās partijas finansēt dāsnāk... Nu, Latvijas situācijā ir jāskatās, jāņem vērā reālie budžeta apjomi, lai varētu piešķirt finanšu līdzekļus partijām. Tā kā arī tas ir būtisks apsvērums, kas, protams, ietekmē.

Bet ir jāuzsver, ka reģionālo partiju finansēšana tāpat ir ārpus parlamentārās demokrātijas sistēmas ietekmes zonas un, otrām kārtām, tas arī ir ārpus pamattiesībām. Un to es arī centos uzsvērt, ka reģionālās partijas nevar klauvēt pie likumdevēja un prasīt: lūdzu, dodiet finansējumu, atsaucoties uz savām pamattiesībām.

I. Kucina.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Tiesnešiem būs vēl jautājumi. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Paldies.

Es tā kā drusciņ garāk to ievadu... un tad būs jautājums. Tātad, nu jūs fokusējāties uz... nē, sāksu ar to, ka tas, kā pieteicējs pasniedza to savu pieteikumu... tā kā var saprast, ka viņam ir divas vēlmes, ka viņš varētu iet divos virzienos. Viens ir, ka vēlas sev arī to finansējumu, bet otrs ir, ka nevēlas, lai konkurenti saņemtu šo te finansējumu. Un es domāju, ka tur diez vai jūs iebildīsiet, ka konkurentiem ir... šādā

situācijā tomēr vajadzētu būt tiesībām aizsargātām pret... nu, labi, tas varētu tad būt pirmais jautājums... Vai jūsuprāt... nu, tas ir savā veidā valsts atbalsts. Un, protams, nevis kā biznesam, bet šajā gadījumā kā politiskajā dzīvē, vai konkurentam tomēr nebūtu tās tiesības pasargāt sevi no tā, ka kādiem citiem tiem konkurentiem ir labvēlīgāks stāvoklis. Jā, viņi kaut kādā situācijā ir citādāki, jo viņu pārstāvētā partija ir arī piedalījusies Saeimas vēlēšanās, bet likumdevējs tomēr ir pateicis: bet tomēr tu esi piedalījies arī tajās vietējās vēlēšanās, jo mēs ņemam vērā to tavu balsi. Nu, lūk... Tātad, par šo te tiesisko interesi.

Un otrs mans jautājums būs... varbūt tad tas vēlāk... es atvainojos...

S. Bērtaitis.

Jāsaka tā, ka gan konstitucionālajā sūdzībā, gan arī citos lietas materiālos, ir dotas... mestas šīs references uz šo ekonomiskās konkurences modeli, bet es vērsu tiesas uzmanību, ka ļoti bīstami ir skatīties analogiju – politisko konkurenci ar ekonomisko konkurenci... tāpēc, ka tur ir pilnīgi cita situācija, ekonomiskais process notiek peļņas gūšanas nolūkos, kas nav politiskajos procesos. Ir Eiropas Savienības vienotā tirgus koncepcija, kur ir cits regulējums, šeit nav šāda līmeņa regulējuma. Tāpēc arī valsts atbalsts ir vairāk konkurences ekonomiskās sāncensības jēdziens.

Ja mēs raugāties uz šo konkrēto gadījumu, tad es vērsu tiesas uzmanību, ka nekur Satversmē, Satversmes 8. pamatnodaļā netiek runāts par šiem te sāncensības jautājumiem un netiek sniegtas nekādas konkrēti formulētas garantijas pret šīm sāncensībām vai sāncensības modeļiem.

Bet kas ir svarīgi un ko es arī uzdevu jautājumu šodien tiesas sēdē pieteicēju pārstāvim... pieteicējs apgalvo, ka šī nauda... šis finansējuma liegums, valsts budžeta finansējuma liegums, esot būtisks attiecībā uz startēšanu pašvaldību vēlēšanās, ka tas rada būtiskas priekšrocības tiem, tām politiskajām partijām, kuras saņem finansējumu. Bet šāds apgalvojums paliek apgalvojuma līmenī, jo tam neseko pilnīgi nekāds pamatojums. Vērsu tiesas uzmanību, ka pats pieteicējs savā konstitucionālajā sūdzībā dažas lapaspuses vēlāk nonāk pie pilnīgi pretēja secinājuma, apgalvojot, ka vēlētāju uzticību tieši bauda reģionālās partijas. Tiek dotas arī procentuālas atsauksmes, tiek arī cita starpā... piemēram, konstitucionālās sūdzības 15. lapaspusē 26. punkta pēdējā rindkopā pieteicēji raksturo daudz un dažādas darbības, kuras viņi ir veikuši savas politiskās darbības ietvaros un noslēdz šo rindkopu ar teikumu, citēju, “zīmīgi, ka neviena cita partija šādus brīvprātīgus pasākumus Talsu novadā iedzīvotājiem līdz šim nav rīkojusi”. Citāta beigās. Tātad, šīs naudas esamība, valsts budžeta līdzekļu esamība vai neesamība nav konstatējums, ka viņam būtu empīriskā ietekme. Un šeit ir jāsaprot, kas ir noteicošais faktors, kāpēc vēlētājs balso par noteiktu politisko partiju un Satversmes tiesa jau iepriekš ir minējusi, ka tās ir indivīdi, tās ir personības, kas ir politiskajās partijās, kas ir dominējošās. Līdz ar to šis politiskais finansējums, protams,

palīdz partijai strukturēties, organizēties, komunicēt ar vēlētājiem, iegūt plašāku platformu, bet, manuprāt, tātad Saeimasprāt... pieteicējs pārspilē šo finansējumu pieejamību tieši reģionālajā līmenī, jo, kas ir jāsaprot, ka reģionālajā līmenī pašvaldību vēlēšanās politiskā sāncensība ir principiāli atšķirīga no politiskās sāncensības nacionālajā līmenī. Ja nacionālajā līmenī partijām ir jāuzrunā daudz plašāks vēlētāju loks, ir jāizmanto radio un televīzija, tad nacionālajā līmenī ir citi informācijas kanāli, reģionālās partijas parasti apvieno vietējo iedzīvotāju grupas, kuriem ir ciešs kontaktu loks un līdz ar to ir cita tipa politiskā sāncensība, kurā naudas loma ir būtiski... es nesaku, ka nav loma, bet viņa ir būtiski mazāka loma.

J. Briede.

Jā, paldies.

Un tad es uzreiz atcerējos arī to savu otro jautājumu... Jūsu visi tie argumenti, ko jūs minējāt, vismaz tas, kā es to sadzirdēju, tie ir par to, kāpēc ir jāfinansē politiskās partijas... un tātad es to visu sapratu vairāk, lūk, tāpēc, ka šie lielie spēlētāji ir jāatbalsta.

Un tomēr mani mulšina šis 2. punkts, ka, lūk, šiem te lielajiem spēlētājiem tomēr ir jādod arī tas finansējums, lūk, par šīm te pašvaldībās iegūtajām balsīm. Un vai Saeimā ir bijusi tāda speciāla diskusija tieši par to, kāpēc mēs tomēr... jo nu ir tā, ka ja reiz viņi pašvaldībā ir darbojušies, tas nozīmē, ka tiek sagaidāms... un tas ir loģiski sagaidāms, ka viņi arī turpinās. Un tad jūs sakāt, ka nav pierādījumu tam, ka tas ietekmētu, bet viņi dabūja četras balsis un, ja viņi būtu saņēmuši finansējumu, varbūt viņi būtu saņēmuši 10 balsis... Nu, tā ir tāda spēle ar varbūtībām, kas būtu, ja būtu... mēs tā loģiski vienkārši varam pieņemt, ka ja tev ir vairāk naudas, tu arī vairāk un labāk vari sevi reklamēt... Bet tie ir tikai pieņēmumi un par tiem šobrīd tad varbūt nerunāsim...

Mani vairāk tātad interesē... vai Saeima, nolemjot, ka tomēr to naudu viņa dos arī no tās... tikai tāpēc, ka viņa tagad ir tikusi Saeimā, un zinot, ka, lūk, tā partija bija piedalījies arī pašvaldību vēlēšanās, ka tad dodam arī par katru balsi no tām pašvaldību vēlēšanām... Kas ir tā īpašā diskusija par šo te pašvaldību...

S. Bērtaitis.

Jā, paldies, cienījamā tiesa. Es sapratu jautājumu.

Jāsaka tā, ka raugoties no šīs parlamentārās demokrātijas sistēmas risku viedokļa, politiskās partijas, kuras ir atkarīgas no sponsoriem, viņas pārsvarā neiekļaujas šajā parlamentārās demokrātijas loģikā. Viņas nevarēs iegūt tik plašu pārstāvību, kā veselīgā parlamentārā demokrātijā funkcionējoša partija. Šāda veselīgā parlamentārā demokrātijā funkcionējoša partija... viņa spēs izveidot teritoriālās struktūrvienības, līdz ar to viņai būs reģionālais atbalsts, viņa varēs sagatavot kvalitatīvu politisko piedāvājumu, izanalizēt un piedāvāt vēlētājiem, viņa spēs arī startēt Eiropas Savienības... tātad plašākā starptautiskā Eiropas Parlamentā ar savu vēlējumu... Tātad,

visi šie faktori un tajā skaitā arī šī reģionālā pārstāvība un dalība pašvaldībās, ir indikācijas, kas parāda, cik šī partija gūst politisko atbalstu savā politiskajā darbībā un līdz ar to ļauj likumdevējam pietiekami ticami izmērīt, cik šī partija ir nozīmīga parlamentārās demokrātijas sistēmā un jo viņai ir lielāks politiskais atbalsts šajā sistēmā, jo viņai tiek piešķirts lielāks valsts budžeta finansējums. Līdz ar to, ja mēs skatāmies uz šo apstrīdēto tiesību normu, proti, likuma 7.¹ pirmo daļu 2. punktu, kas runā par to, ka tiek piešķirti 50 eiro centi apmērā par katru iegūto balsi pēdējās pašvaldību domes vēlēšanās, parāda, ka šī partija ir ne tikai bijusi spējīga savākt vēlēšanu balsis parlamenta vēlēšanās, bet ka viņai ir arī ietekme reģionos. Un tāpat, caur šo tiek mērīta ietekme uz reģioniem.

Un tā politiskā partija, kas būtu angažēta, kas būtu atkarīga no sponsoriem un neīstenotu tautas kopīgās intereses, viņai būtu grūtības šādu reģionālo atbalstu saņemt.

J. Briede.

Es tad gribētu papildināt... Pēc tās koncepcijas, kas te no likuma izriet, viņa pat var neiekļūt pašvaldībā, bet tāpat jūs teicāt par šo te būtisko ietekmi...

S. Bērtaitis.

Taisnība, jā.

J. Briede.

Vai tomēr te kaut kas tā drusciņ... un jūs arī neatbildējāt uz manu jautājumu par to, vai Saeima to īpaši bija apsvērusi. Jūs tagad izteicāt tos apsvērumus... Bet vai arī Saeima šos te apsvērumus bija tā kā izdarījusi? Paldies.

S. Bērtaitis.

Jā, ir taisnība, ka apstrīdētā norma neparedz finansējuma apjoma noteikšanā... šis kritērijs neparedz ievēlšanu pašvaldības domēs. Tā ir taisnība. Tas paredz tikai noteiktu balsu savākšanu, kas var būt arī nepietiekama. Bet, jo mazāks atbalsts šajās pašvaldību vēlēšanās, jo mazāks līdz ar to valsts budžeta finansējums tiek piešķirts. Tā ir tā mēraukla, kas ir bijusi izmantota.

Nu, jāsaka tā... ka tad, kad tika sagatavots šis te palielinājums politiskajām partijām 2019. gadā, pirms tam bija veikti dažāda veida apsvērumi un analīze attiecībā uz politisko partiju finansēšanu... Šeit es varu atsaukties ne tikai uz sākotnēji veiktajiem atzinumiem, bet arī vēlāk veiktajām analīzēm... piemēram, 2014. gada 26. novembra atzinums, kuru ir sagatavojuši Valsts prezidenta Bērziņa kunga sapulcinātā ekspertu grupa, kura analizēja tieši politiskās partijas finansēšanas jautājumus un runāja par to... jā... Arī Ministru kabinets sagatavoja 2019. gada 12. februārī atzinumu, kurā principiāli norādīja uz to, ka ir nepieciešams runāt par šāda atbalsta instrumenta efektivitātes kāpināšanu attiecībā uz valsts sagrābšanas riska novēršanu... Konkrēta redakcija, kāda

tika gala rezultātā apstiprināta... šobrīd es nevaru sniegt apstiprinājumu tam, ka šāda tieši konkrēta redakcija būtu izdiskutēta, bet šī konkrētā redakcija ir saistīta ar šiem vispārējiem apsvērumiem par to, ka ir nepieciešams novērst šo valsts sagrābšanas risku un novērst šo atkarību no politisko partiju atkarību no privātajiem ziedotājiem. Un tas gan bija konceptuālā līmenī apsvērts.

A. Laviņš.

Paldies. Turpināsim ar vēl citiem tiesnešu jautājumiem.

Bet, pirms dodu vārdu jautājumu uzdošanai, es norādīšu cienījamiem lietas dalībniekiem, ka šodien tiesa ir ieplānojusi darbu līdz pulksten 14.00 maksimāli. Tajā vietā, kur mēs izsludināsim pārtraukumu, no tās vietas mēs turpināsim tiesas sēdi... vēlāk paziņošu, kura būs tā diena, kad mēs turpināsim tiesas sēdi.

Labi. Nākamie jautājumi tāpat tiesnešiem ir un vārds tiek dots tiesnesim Jānim Neimanim jautājumu uzdošanai. Lūdzu!

J. Neimanis.

Paldies. Pirmais jautājums būtu saistībā ar pieteikuma pieļaujamību. Jūs minējāt, ka Saeima apšaubā pamattiesības aizskārumu šajā lietā, jo tiesiskās vienlīdzības princips nav pamattiesība vai, precīzāk sakot, skatāma kopsakarā ar citām pamattiesībām.

Vai jūs uzturat šo viedokli, jo, teiksim, juridiskajā literatūrā ir norādīts, ka tiesiskā vienlīdzība ir viena no pašām fundamentālākajām pamattiesībām. Tas ir... kaut vai minēts mūsu Valsts prezidenta rakstā 2003. gadā par tiesiskās vienlīdzības principu "Latvijas Vēstnesī". Vai šis arguments mums šajā nolēmumā būtu tiešām nopietni jāapskata... jūsu ieskatā?

S. Bērtaitis.

Jā, paldies, godājamā tiesa, par jautājumu.

Saeima atbildes raksta 2. un 3. lapaspusē ir jau uz to norādījusi un ir devusi atsauci uz citu Satversmes tiesas praksi, kur ir runāts par to, ka šis vienlīdzības princips ir salīdzinošs. Kas ir jāņem vērā? Ka tiesiskās vienlīdzības princips nav tikai konstitucionālas dabas princips. Tas ir arī, piemēram, administratīvā procesa princips. Un to piemēro arī administratīvajā procesā. Bet tas vien, ka, piemēram, administratīvajā procesā iestāde ir pārkāpusi vai ir kāds jautājums, kas raisa tiesisko vienlīdzību, vēl pats par sevi automātiski nenozīmē konstitucionālo līmeni. Un ar tiesiskās vienlīdzības principu mums ir nepieciešams gūt substancionālu jeb saturisku pamattiesību šajā lietā. Tiesiskās vienlīdzības princips... jā, viņš paredz šo šķērsu darbību...

J. Neimanis.

Es atvainojos, kolēģi... bet nu Pamattiesību hartā taču ir minēts, ka ikviens ir vienlīdzīgs likuma priekšā. Nu, tas ir minēts Pamattiesību hartā kā pamattiesība. Jūs

tiesām domājat, ka Satversmes tiesai tagad būtu jāanalizē, vai tiesām tiesiskā vienlīdzība ir pamattiesība konstitucionālajā līmenī?

S. Bērtaitis.

Cienījamā tiesa! Ņemot vērā, ka Satversmes tiesa iepriekš ir teikusi, ka tiesiskās vienlīdzības princips ir piemērojams kontekstā ar citām pamattiesībām, mēs pieturamies pie šī viedokļa, ka līdzās 91. panta pirmajam teikumam ir jābūt vēl kādam Satversmes... Tāda ir pozīcija.

J. Neimanis.

Jā, paldies. Es sapratu.

Nākošais jautājums ir tād par termiņu. Tātad jūs norādījāt, ka ir nokavēts tād termiņš. Un tād jautājums šeit ir tāds. Tātad, ja... Kas lietā iesniedzējam ir aizskarts? Tātad, viņam... kā es saprotu šo pieteikumu... tād aizskar tas, ka politiskajai partijai par dalību pašvaldību vēlēšanās maksā par katru balsi 50 centus, turpretī partijai, kura nepiedalās Saeimas vēlēšanās, šai partijai par dalību pašvaldību vēlēšanās nemaksā 50 centus. Šis noteikums likumā tika tād ietverts un tād tiek piemērots no 2021. gada 1. jūlija. Kāpēc jūs atsaucaties uz 2010. gadu šeit?

S. Bērtaitis.

Atsaucamies uz 2010. gadu tādēļ, ka pieteicēja galvenie iebildumi ir saistīti ar to, ka pieteicējs nevar kvalificēties šā valsts atbalsta saņemšanai. Šis te kvalifikācijas kritērijs saņemšanai, šie 2 procenti pēdējās Saeimas vēlēšanās, ir no 2010. gada. Nu, tā ir tā centrālais klupšanas akmens pieteicējam, ka viņš nespēj pārklūt šim pirmajam kritērijam, lai vispār varētu saņemt valsts budžeta finansējumu. Nav būtiski, vai pieteicējs nesaņem par 50 centiem vairāk vai mazāk, ja viņš vispār nesaņem atbalstu. Līdz ar to pieteicēja tiesiskais stāvoklis ar 2019. gada grozījumiem nekādi, pilnīgi nekādi nav izmainījies. Viņam nav nekādu tiesību, ne pienākumu...

J. Neimanis.

Jā, es sapratu. Un šis koncepts par divpakāpju pieeju tād... vispirms ir Saeimas vēlēšanas, 2 procenti un tikai tad vai piedalās pašvaldības vēlēšanās... Labi, to es tā kā sapratu.

Nākošais jautājums ir tād par salīdzinošajām grupām šajā lietā. Tātad, jūs sakāt, ka ir šaubas par to, vai grupas var atzīt par tādām, kas atrodas salīdzināmos apstākļos... Vai jūs neredzat, ka salīdzināmas ir visas politiskās partijas, kuras kandidē pašvaldības domes vēlēšanās un kas saņem noteiktu skaitu balsu?

S. Bērtaitis.

Jā, paldies par jautājumu.

Jautājums ir, kāds kritērijs tiek izraudzīts par to, kas tiek izmantots abu personu grupu salīdzināšanai. Likumdevējs ir paskaidrojis un arī šodien tiesas sēdē sniedza paskaidrojumu, ka likumdevēja centrālais skatījums ir bijis no parlamentārās demokrātijas sistēmas darbības viedokļa. Un no šīs perspektīvas arī ir tād ir bijusi šī gala lēmuma pieņemšana. Un tas minētais kritērijs par to, vai ir iesniegts... politiskā partija ir iesniegusi pašvaldības domes vēlēšanās... no šīs parlamentārās demokrātijas sistēmas viedokļa nav nozīmīgs kritērijs, tāpēc šis Saeimas ieskatā... šis kritērijs nav izmantojams konkrētajā lietā.

J. Neimanis.

OK. Un tad faktiski varbūt vēl pēdējais jautājums, lai netērētu ilgi laiku... Tātad jūs norādāt gan atbildes rakstā, gan arī savās šeit atbildēs, ka tātad mērķis, kādēļ šāds finansējuma modelis ir noteikts, lai nodrošinātu vai atbalstītu veselīgu parlamentāro demokrātiju. Un arī atbildes rakstā tātad ir minēts, ka sniegt tātad ieguldījumu partiju konsolidācijā visas valsts mērogā, vienmērīgā iesaistē nacionālā līmeņa vēlēšanās.

Bet kādēļ tad par balsīm tieši pašvaldību vēlēšanās tiek maksāts atbalsts politiskajām partijām, ja reiz mērķis ir stiprināt parlamentāro demokrātiju, tātad tas ir saistīts drīzāk ar to Saeimas līmeni kā visas Latvijas likumdevēja līmeni.

S. Bērtaitis,

Paldies par jautājumu. Mana atbilde lielā mērā saskanēs ar to, ko jau tiesnese Jautrīte Briede minēja, proti, tām politiskajām partijām, kas iekļaujas parlamentārās demokrātijas sistēmā, likumdevēja ieskatā un kuram ir nozīme šajā sistēmā, būs reģionālās struktūrvienības. Tātad, tas ir veselīgi funkcionējošas partijas pazīme. Un ja partijai trūkst šīs reģionālās struktūras, viņai nav šī reģionālā atbalsta, tas varbūtēji liecina par to, ka kaut kādas potenciālas problēmas varētu būt saistītas ar šo politisko partiju, tāpēc arī šis aspekts tiek mērīts, lemjot par valsts budžeta finansējuma līmeni.

J. Neimanis.

Nu, jā... Un tad šajā sakarā tiešām pēdējais jautājums. Vai tiešām šo izmērīšanu, kā jūs sakāt, to atbalstu, nevar veikt tātad caur Saeimas vēlēšanām, kur arī mēs redzam, kāds ir politisko partiju atbalsts konkrētajos vēlēšanu iecirkņos, novados, valsts teritoriālajās daļās... jo nu tātad arī šie dati tiek uzskaitīti. Un kopsakarā ar to, vai jūsu arguments par šo veselīgo demokrātiju, parlamentāro demokrātiju, ka atbalsts tiek sniegts tieši tām partijām, kas Saeimas vēlēšanās kandidē, nenonāk pretrunā ar Politisko partiju likumu, kas pieļauj ikvienam cilvēkam dibināt politisko partiju, piedalīties tās darbībā... un tieši caur politisko partiju tas ir veids, kā viņš var nonākt pašvaldības domē. Viņš nevar nonākt citādi.

S. Bērtaitis.

Likumdevēja ieskatā nacionālā līmeņa partijām, kas iekļaujas šajā parlamentārās demokrātijas sistēmā, bija mērķis likumdevējam stimulēt šo dalību vietējās pašpārvaldes institūcijās un tas, ka mēs varam noteikt, cik Saeimas vēlēšanās ir balsējuši noteikti cilvēki par šīm politiskajām partijām, parāda šo atbalstu. Bet tas nerada to, ka partijas ir klātesošas šajās vietējās pašvaldībās. Tātad, kurzemnieki var nobalsot, piemēram, par kādu politisko partiju un parādīt, ka viņi ļoti atbalsta šo partiju, bet tajā pašā laikā šī partija var arī nebūt klātesoša vietējo pašvaldību līmenī Kurzemes, piemēram, reģionā. Un likumdevēja ieskats ir bijis stimulēt ar šo finansēšanas sistēmu, lai šīs nacionālā līmeņa partijas pēc iespējas ir klātesošas un ar teritoriālajām struktūrvienībām. Tas ir atbildot uz jūsu jautājumu pēdējo.

Ja es drīkstu papildināt vēl uz pirmo jautājumu... atbildēt, kas bija uzdots... ko Neimaņa kungs uzdeva par šo te tiesiskās vienlīdzības principu.

Vēl kas ir jāsaprot... ka tiesiskās vienlīdzības princips ir salīdzinošs princips. Tātad, ir jāsaliek...

A. Laviņš.

Bērtaiša kungs.. paldies, nē.

S. Bērtaitis.

Ja drīkst papildināt...

A. Laviņš.

Paldies. Nē.

Tāpēc mēs turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Tiesnešiem vēl būs jautājumi.

Un šobrīd vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, paldies. Neimaņa kungs jau uzdeva principā manus divus procesuāla rakstura jautājumus, kas izskanēja šodien tiesas zālē. Es nejautāšu par 91. pantu, bet tomēr jūsu sniegtā atbilde par termiņa iespējamo nokavējumu manī raisa jautājumu.

Un, proti. Es skatos jau pieminēto Politisko partiju likuma grozījumu anotācijā, kurā ir teikts, ka tātad mūsu apstrīdētā norma stājas spēkā 2021. gada 1. jūlijā. Turklāt es ātri izteikšu, kas ir šajā anotācijā rakstīts... šis nosacījums nepieciešams, ņemot vērā izvēlēto finansējuma modeli un pretējā gadījumā attiecinot šo nosacījumu uz 2018. gada pašvaldību vēlēšanām, finansējuma sadale var būt pretrunā ar nacionālajā līmenī fiksēto atbalstu politiskajām partijām, arī administratīvi teritoriālo reformu, kā arī neveicinātu politisko partiju konsolidāciju un vienmērīgu iesaisti, arī tajā skaitā reģionālā līmeņa vēlēšanās.

Kā tas, ko jūs mums stāstījāt, ko vajadzētu ņemt vērā apsverot iespējamo termiņa nokavējumu, tad saskan ar likumdevēja tād pausto gribu, kas ir izpausta šajā gadījumā vismaz sākotnējā likumprojekta teksta anotācijā? Vai jūs tomēr varētu precizēt attiecībā uz šo termiņu ievērošanu?

S. Bērtaitis.

Ja es drīkstu lūgt varbūt... šīs te anotācijas... es vienkārši īsti neuztvēru... kas ir tas, ko anotācijā... Jā, šī norma stājas spēkā vēlākā... tiek piemērota no vēlāka perioda. Bet kas ir tas, kas ir jākomentē no anotācijas?

A. Rodiņa.

Tieši tas, ka likumdevējs bija domājis noteikt šo te atskaites punktu no 2021. gada 1. jūlija, bet neraudzīties uz to, kas ir noticis iepriekš. Jo jūs mēģinājāt mums teikt, ka termiņš bija jāskaita jau no kāda cita brīža pagātnē.

S. Bērtaitis.

Jā, paldies. Jautājums saprotams.

Apstrīdētā tiesību norma nosaka, kā tiek aprēķināts valsts budžeta izmaksājamais finansējuma apjoms. Un attiecībā uz konstitucionālās sūdzības iesniedzēju nav būtisks šis apjoma apmērs, tas ir Saeimas uzskats, tā iemesla dēļ, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējs nesaņem un nevar pretendēt pat uz nekādu summu. Līdz ar to nav būtiski, vai viņš nevar pretendēt uz lielāku summu vai viņš nevar pretendēt uz mazāku summu. Tas ir neitrāli attiecībā pret pieteicēju.

Un ja mēs skatāmies uz šī termiņa jēgu, kas ir noteikta Satversmes tiesas likumā, tād šī termiņa jēga, procesuālā termiņa jēga, ir stimulēt personu aizsargāt savas tiesības savlaicīgi, nevilcināties savu tiesību aizsardzībā. Un mēs šobrīd nesaskatām, ka pieteicējs... ja pieteicēji uzskatīja, ka vispār viņiem ir pretenzijas un viņi vēlas saņemt valsts budžeta finansējumu, ka viņi būtu modri un aizstāvētu savas tiesības. Šobrīd es nedzirdēju attaisnojošu iemeslu. Un tas, ka šī norma tiek piemērota no šī 2021. gada 1. jūlija, tas vairāk skar tās partijas, kuras saņem valsts budžeta finansējumu, lai... teiksim tā.. lai nebūtu... lai šis valsts budžeta finansējums tād tiktu iedarbināts uz turpmākiem laika periodiem, nevis uz iepriekšējo laika periodu un līdz ar to neradītu kaut kādus pārpratumus.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumam uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Bērtaiša kungs. Man divi jautājumi.

Pirmais jautājums ir ar jūsu norādīto... par to... vai personas ir salīdzināmas un atrodas vienādos vai atšķirīgos apstākļos. Vienlaikus ar šiem grozījumiem, ar kuriem Saeima izlēma, ka politiskajām partijām piešķirams gan šis bāzes finansējums 100 tūkstoši, gan arī šī jaunā kārtība, ka viņām piešķir atkarībā no pašvaldībām saņemtā balsu skaita... tika noteikti arī nosacījumi šādām politiskām partijām, kas saņem valsts atbalstu.

Vai, jūsuprāt, vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodas politiskā partija, kas saņem valsts atbalstu un kurai līdz ar to saistībā ar valsts atbalsta saņemšanu ir noteikti ziedojumu saņemšanas, biedru naudas ierobežojumi, un vai tā ir salīdzināma ar tādu politisku partiju, kā es saprotu, kā pieteikuma iesniedzēji, kas nesaņem valsts finansējumu un kurai nav šo ziedojumu apmēra ierobežojumu. Paldies.

Es jums pateikšu priekšā... Tātad Finansēšanas likuma 2. pants paredz sasaisti tām politiskajām partijām, kas saņem valsts atbalstu, ir noteikti papildus ziedojumu saņemšanas un arī biedru naudas apmēra ierobežojumi.

S. Bērtaitis.

Jā, paldies. Tad, kad tika sagatavots priekšlikums palielināt politiskajām partijām finansējumu no valsts budžeta līdzekļiem, priekšplānā tika izvirzīta šīs atkarības samazināšana no privātajiem sponsoriem un novēršot valsts sagrašanās risku. Un tika arī no Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja puses tika izskanējis priekšlikums, ka, ja palielina šo te finansējumu, tad ir nepieciešams noteikt papildu nosacījumus gan maksimālā apmēra, gan arī izlietojuma ziņā, lai stingrāk konstatētu.

Nu, jāsaka tā... ka, protams, ka reģionālā partija, kura nesaņem valsts budžeta finansējumu un nacionālā līmeņa partija, kura saņem valsts finansējumu, šajā ziņā atrodas atšķirīgos apstākļos, jo šī nacionālā līmeņa politiskajām partijām likums nosaka stingrākus ierobežojumus, ar kurām viņām ir jāreķinās salīdzinoši ar reģionālajām. Reģionālajām ir brīvāks šis regulējums, tad nacionālā līmeņa tomēr ir stingrāks regulējums.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu tad jūsu pozīciju, ka likumdevējs ir vēlējis, lai tāda politiska partija, kas piedalās tikai pašvaldību vēlēšanās, lai viņiem nebūtu tāda apmēra ierobežojums, kas ir tām politiskajām partijām, kas saņem valsts finansējumu un piedalās Saeimas vēlēšanās.

S. Bērtaitis.

Zināmā mērā šie papildu ierobežojumi, kas tiek noteikti nacionāla līmeņa partijām, kas saņem valsts budžeta finansējumu, iet roku rokā ar šī finansējuma piešķiršanu. Līdz ar to... ja politiskā partija ar savu darbību pietuvojas un kļūst jau sensitīva attiecībā uz parlamentārās demokrātijas sistēmu, tad viņa nokļūst zem

palielināmā stikla daudz vairāk un viņai tiek pievērsta daudz būtiskāka uzmanība nekā tās partijas, kas, piemēram, darbojas tikai reģionālajā līmenī. Līdz ar to viņu darbības nerada šī te potenciālā riska faktorus. Nu, tas ir tas, ko es jau arī minēju, salīdzinot, piemēram, ka korupcija pašvaldības iepirkumā ir noziedzīgs nodarījums, bet tas nav augstākā līmeņa politiskā korupcija... Tur ir cits...

G. Kusiņš.

Bet lai reducētu to jautājumu uz vienkāršāku atbildi. Vai jūs uzskatāt, ka tā varētu būt arī tā pazīme, kas pasaka, ka viņas nav salīdzinošos apstākļos? Respektīvi, vieniem ir ziedošanas ierobežojums sakarā ar valsts budžeta finanšu līdzekļu saņemšanu un citiem nav?

S. Bērtaitis.

Nu, šajā lietā par šiem izlietošanas ierobežojumiem un ziedošanas apmēra ierobežojumiem iebildumi nav izteikti, tāpēc arī tas netiek vērtēts. Bet es nevaru noliegt, ka šo ierobežojumu esamība būtu jāņem vērā nosakot, vai šīs personas ir vai nav salīdzināmos apstākļos.

G. Kusiņš.

Un likumprojekta anotācijā tas ir sasaistīts... būtiski palielinot finansējumu, ir papildus ieviesti arī citi ierobežojumi.

S. Bērtaitis.

Jā. Taisnība.

G. Kusiņš.

Labi. Liels paldies. Skaidra atbilde.

Otrais jautājums. Es to vēlējos uzdot gan Zeldera kungam, bet, godīgi sakot, arī jums šis jautājums varētu būt par faktiskajiem apstākļiem.

Tātad, apstrīdētais regulējums tiek piemērots no 2021. gada 1. jūlija. Atbilstoši normatīvajam regulējumam, kas ir Partiju finansēšanas likumā, Korupcijas novēršanas birojs pēc pašvaldību vēlēšanām pārrēķina un šo finansējumu piešķir no nākamā kalendārā gada.

Mans jautājums. Sakiet, lūdzu, vai situācijā, kad vēlēšanas notika 2021. gadā, personu statusu varēja ietekmēt tas, vai finansējums tiks piešķirts no 2022. gada 1. janvāra? Respektīvi, vai vēlēšanu periodā tika piešķirts finansējums saistīts ar pašvaldību vēlēšanās iegūtajām balsīm? Vai skaidrs jautājums?

S. Bērtaitis.

Šķiet, ka skaidrs.

G. Kusiņš.

Vai es pareizi saprotu likumdevēja ieceri? Tātad ir pārejas noteikumos noteikts, no kura brīža piemēro šo. Tas ir pārejas noteikums Nr. 30 – 7.¹ panta pirmās daļas 2. punkts. Likumā ir noteikts, ka valsts budžeta finansējumu piešķir uz četriem gadiem, un pēc Saeimas, pašvaldības domes vēlēšanām Korupcijas novēršanas birojs pārrēķina finansējumu, ievērojot rezultātus un to izmaksā sākot ar nākamo kalendāro gadu. Finansējums par pašvaldībās iegūtajām balsīm tiek izmaksāts politiskajām partijām.. nu, šinī konkrētajā situācijā... pusgadu pēc vēlēšanām. Sakiet, lūdzu, vai šādā situācijā mēs varam uzskatīt, ka šis izmaksātais atlīdzinājuma apmērs varēja atstāt kaut kādu ietekmi uz iepriekšējā laikā notikušajām vēlēšanām?

S. Bērtaitis.

Atbilde ir nē, nevarēja, tāpēc, ka iepriekš notikušās vēlēšanas tika sagatavotas un arī vēlēšanu kampaņas tika īstenotas bez šīs naudas piešķiršanas no valsts budžeta. Tātad politiskās partijas rīcībā šī nauda nebija un nu tas, ka viņa nākotnē varētu saņemt šādu finansējumu, tas vēl nemaina to apstākli, it īpaši ņemot vērā, ka ir ierobežota arī aizdevumu ņemšana.

G. Kusiņš.

Paldies. Skaidrs.

Sakiet, lūdzu, bet vai tajā brīdī, kad notika iepriekšējās pašvaldību vēlēšanas, šis valsts līmeņa... nu, sauksim viņas tā... partijas, kas piedalās Saeimas vēlēšanās... jau saņēma valsts atbalstu uz citas tiesību normas pamata un varēja šo atbalstu izmantot šajās pašvaldību vēlēšanās, kas iepriekš bija notikušas.

S. Bērtaitis.

Jā, godājamā tiesa, valsts budžeta līdzekļi politiskajām partijām jau tiek izmaksāti vairākus gadus. Ja es nemaldos, no 2012. gada, sākot no... Protams, ka sākotnēji likums paredzēja mazāku atbalsta apmēru gan skaitliskā izteiksmē, gan arī savādāku aprēķina modeli, šobrīd viņš ir daudz komplicētāks iestrādāts... Un līdz ar to uz iepriekšējām pašvaldību vēlēšanām šis finansējums bija politisko partiju rīcībā, kurām bija tiesības to saņemt, bet, protams, mazākā apmērā.

G. Kusiņš.

Paldies. Nav vairs jautājumu.

E. Zelderis.

Uz šo jautājumu man arī ir jāatbild?... Kusiņa kungs to Zeldera kungam arī tā kā virzīja...

A. Laviņš.

Nē, nē... Zeldera kungs, šeit bija vienkārši teikts par to, ka šis pats jautājums, kas bija jums, šobrīd tiek adresēts otram lietas dalībniekam tādā nozīmē... Es ceru, ka ir viss labi dzirdams, ja? Varbūt te ir kāda tehniska problēma bijusi...

E. Zelderis.

Nu, varbūt... varbūt arī tehniska...

A. Laviņš.

Labi. Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Jautrītei Briedei. Lūdzu!

J. Briede.

Jā, paldies.

Es joprojām par to 2. punktu. Es no jūsu atbildēm tā kā saklausīju, ka tas leģitīmais mērķis tam, ka tām partijām, kas arī piedalījušās pašvaldību vēlēšanās tātad tiek izmaksāts tas finansējums... Nu, tas mērķis varētu būt tāds, ka panākt, ka tās lielās partijas darbojas arī tā reģiona ietvaros... nu, ja viņas ir liels spēks Saeimā, tad lai viņas arī aiziet tomēr uz to reģionu. Un, ja tas tā ir... jo es mēģinu saskatīt to mērķi, kāpēc tieši tām pašvaldībām... jūs kaut ko uz to pusi izteicāt...

Un tad es gribu jums pavaicāt, vai mazāk ierobežojošs savukārt līdzeklis... nu, tas, ka to konkurenci tiem vietējiem tas mazina... vai mazāk ierobežojošs līdzeklis nevarētu būt, ka saskaita nevis nodotās balsis, bet tiešām iegūtos mandātus... nu, tātad, tās partijas ir labi pastrādājušas, ieguvušas mandātus... nu, protams, citu summu, varbūt mazāku gala rezultātā, kā jūs teicāt, ka to līdzekļu nemaz nav tik daudz... Vai tas nebūtu tad tā sakarīgāk un vairāk atbilstošs šim te mērķim? Paldies.

S. Bērtaitis.

Jā, paldies. Cienījamā tiesa, jāsaka tā, ka alternatīvo līdzekļu esamību var vērtēt nākamajos posmos, kad tiek konstatēts, ka personas vispār atrodas salīdzināmos apstākļos. Saeimas pozīcija... gan atbildes rakstā, gan arī šodien tiesas sēdē... ka personas neatrodas salīdzināmos apstākļos. Līdz ar to tālākās vērtēšanas darbības nebūtu īsti attiecināmas.

Bet jāsaka tā, ka... pat ja mēs skatītos no tās puses... tas ir tas jautājums, kas saskan arī iepriekš ar Neimaņa kunga... kas tad ir tas, tā pamattiesība, ko viņa aizsargā. Un tiesiskās vienlīdzības princips... tātad Saeimai būs jāatbild, vai pamattiesība ir tas, ka partijai ir tiesības saņemt šo finansējumu vai pamattiesība ir neesamība. Un tad, izejot no tā, tad būtu jāvērtē, kas tad ir šis te alternatīvais līdzeklis. Tiesiskās vienlīdzības princips kā saturiski tukšs princips nespēj dot atbildi uz šo jautājumu. Un līdz ar to arī šos te alternatīvos kritērijus nevar tālāk vērtēt.

Bet, nu Saeimas pozīcija ir tāda, ka šis ir politiskās izšķiršanās jautājums. Tas ir Saeimas rīcības brīvības tvērums un kas nerada nekādu tiesību ietekmi uz... pamattiesību ietekmi uz politiskajām partijām.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Vēl divi jautājumi ir tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu, vārds jautājumu uzdošanai.

A. Kučs.

Labdien, Bērtaiša kungs. Jā, tas viens jautājums... viņš jau izskanēja mums šodien sēdes pirmajā daļā, bet es to uzdošu arī jums. Vai valsts finansējumu partija var izmantot tikai Saeimas vēlēšanu aģitācijai vai arī pašvaldību vēlēšanu aģitācijai? Kāda ir jūsu nostāja?

S. Bērtaitis.

Jā, paldies. Likuma līmenī ierobežojumi ir noteikti Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likumā un konkrēti runa ir par 7.⁴ pantu, kas nosaka vispārējos valsts budžeta finansējuma izlietošanas mērķus un nosaka nepieciešamību izlietot tikai šiem mērķiem. Šie mērķi, jāsaka tā, ka nediferencē izlietošanas rezultātu, bet līdzās šim vērsu Satversmes tiesas uzmanību, ka papildu ierobežojumi ir noteikti Ministru kabineta 2020. gada 14. janvāra noteikumos Nr. 24 Politiskajām organizācijām (partijām) piešķirtā valsts budžeta finansējuma izlietojuma noteikumi, un šo noteikumu 6.7. punkts nosaka papildu ierobežojumus izmantošanai. Bet, ņemot vērā, ka šis ir Ministru kabineta pieņemts tiesību akts, tad es, kā Saeimas pārstāvis, šobrīd nevaru sniegt izvērstākus paskaidrojumus par šo apstākli.

A. Laviņš.

Mirklīti... redzu tehniski, ka Saeimas nē... bet pieteikuma iesniedzēju pārstāvis nupat mums nebija redzams ekrānā.

E. Zelderis.

Laikam internets man te bišķīt... man arī ekrāns bišķīt iestrēga, bet tagad es redzu visu.

A. Laviņš.

Jā, labi. Varam turpināt. Nē, nevaram... kas notiek tīri tehniski šobrīd?

E. Zelderis.

Dzirdat mani, ja? Tad viss kārtībā.

A. Laviņš.

Jā, ļoti labi. Turpinām. Lūdzu, Kuča kungs, turpiniet.

A. Kučs.

Man vēl pēdējais jautājums.

Paldies par atbildi uz pirmo.

Otrs. Jūs teicāt, ka reģionālās partijas ir ārpus parlamentārās demokrātijas sistēmas drošuma. Tik tālu es sapratu to jūsu argumentāciju. Bet man pašam tas jautājums būtu tāds... Skatoties no Latvijas kā demokrātiskas un tiesiskas valsts interesē, vai tas, ka mums ir korupcija... nu, es tagad varbūt pārspīlēšu... bet korupcija un atkarība, partiju atkarība no, kā jūs teicāt, privātiem ziedojumiem, vietējā līmenī... vai nu tā būtu Liepāja, Ventspils vai Jelgava... Vai tas valstiski nav arī tikpat svarīgi, ja mēs runājam par Latviju kā tiesisku un demokrātisku valsti. Kur, teiksim, ir tā... es saprotu, ka ir tās lielākās intereses, bet kāpēc šis likumdevēja ieskatā nav tikpat būtiski?

S. Bērtaitis.

Jā, paldies. Godājamā tiesa! Protams, ka šo robežu noteikšana ir nosacīta un šis te būtiskuma vērtējums vienmēr variēs. Bet tā pamatideja ir tāda, ko es arī savos paskaidrojumos minēju, atsaucoties uz pieteicēju piemēru par korupciju pašvaldības iepirkuma konkursā. Šī korupcija ir noziedzīgs nodarījums, neapšaubāmi, un tiesiskas valsts konceptā, ja mēs raugāmies no šāda skatu punkta, valstij būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērstu šādu korupciju, vai, ja viņa ir izdarīta, tad ir jāveic visas darbības, lai atklātu un piemērotu taisnīgu krimināltiesisku noregulējumu šajā situācijā.

Bet, ja mēs raugāmies no šīs te parlamentārās demokrātijas sistēmas viedokļa, tad šāds ir margināls nosacīts nodarījums tomēr neietekmē šo sistēmu un visbūtiskākais, ka šī sistēma sāk... ja ir tā tad būtisks... ja partija, politiska partija nonāk šāda privāta sponsora gūstā un sāk pēc tam kalpot un līdz ar to demokrātiskos procesus sāk pieņemt jau balstoties uz šiem, tad jau veidojas zināmas grūtības un no šī procesa ir grūti iziet ārā. Tāpēc es arī akcentēju, ka runa ir par ilgtermiņa mērķi, ka valsts ar šo te demokrātisko sistēmu, caur šo periodisko demokrātijas darbību... pat, ja ir kādi epizodiski problemātiski gadījumi, tad šī demokrātijas sistēma izvada šādus nelabvēlīgus politiskos spēkus no valsts struktūras... caur šo periodiskuma sistēmu. Bet valsts sagrābšana pārkāpj... valsts sagrābšanas gadījumā šis augstākās politiskās korupcijas gadījumā šis periodiskums vairs nespēj nodrošināt šīs sistēmas darbības funkcionēšanu. Un tāpēc šie atsevišķie korupcijas gadījumi ir noziegumi, neapšaubāmi, bet viņi nav augstākā līmeņa politiskie noziegumi.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

No tiesnešu puses jautājumu vairs nav.

Šobrīd būtu jādod vārds Zeldera kungs, jums, kā pieteikuma iesniedzēju pārstāvim, jo ir iespēja uzdot jautājumus Saeimas pārstāvim.

Bet es skatos pulkstenī un pulkstenis rāda 13.50. Kā jau es minēju, mēs esam ieplānojuši darbu līdz pulksten 14.00. Jūs vēlaties šīs 10 minūtes šobrīd izmantot vai, iespējams, labāk būtu, ja pēc pārtraukuma, kas būs 1. novembrī pulksten 10.00, kad mēs atsāksim tiesas sēdi... kāds ir jūsu skatījums? Vai no jūsu skatu punkta labāk nebūtu, ka 1. novembrī pulksten 10.00, atsākot sēdi, mēs varētu sākt ar jūsu jautājumiem Saeimas pārstāvim? Kāda ir jūsu iespēja šobrīd?

E. Zelderis.

Ir tā, ka būtu labāk, ja tas būtu 1. novembrī, bet 1. novembrī problēma ir tāda, ka man, kā ievēlētam Saeimā, ir jādod zvērests 1. novembrī Saeimā... un es tad... šķiet, ka nekādi nevarēšu piedalīties šajā sēdē.

A. Laviņš.

Labi...

E. Zelderis.

Man tomēr gribētos šos jautājumus uzdot, bet 10 minūtēs es laikam nespēšu iekļauties. Droši vien, ka būs arī atbilžu sniegšana un man ir vairāki jautājumi Saeimas pārstāvim.

Tā kā šobrīd es varbūt varu lūgt tiesu, ja iespējams, kādas minūtes... nu, visilgāk... nu, es domāju, ka tas ilgāk par pusstundu nebūs. Bet, ja tas nav iespējams un, ja 14.00 mums ir jābeidz, tad varbūt var citā dienā... vai nu rīt vai nu pirmdien šo laiku veltīt, jo man tomēr ir tiesības šos jautājumus uzdot un šobrīd es to tā kā īsti nevaru realizēt... Es jau rēķinājos ar to, ka pirmdien es tāpat nebūšu šajā sēdē un to jau es minēju sekretārei, bet šobrīd atlikušos jautājumus es tomēr gribētu uzdot.

A. Laviņš.

Tātad, pieteikuma iesniedzēja ir juridiska persona. Vai nav iespējams tā, ka pēc dažādu apstākļu izmaiņām šo juridisko personu turpmāk procesā pārstāvēs cita persona? Un visi šie jautājumi šādā veidā varētu tikt atrisināti, Zeldera kungs?

E. Zelderis.

Es domāju, ka nē, jo mums ir... par cik es arī pats esmu valdes priekšsēdētājs un šobrīd mums ir... šodien praktiski ir ceturtdiena un tas datums, 1. novembris, ir otrdiena... tas faktiski ir... tagad faktiski būs brīvdienas... un tad ir rītdiena, kur es

pieņemu... kuras laikā ir jāatrod kāds advokāts, kas mūs pārstāv, jo pati partija nevarēs sevi šeit pārstāvēt... jo mums nav šāda cilvēka, kas varētu profesionāli tomēr mēģināt to darīt... tāpēc es domāju, kā varētu šo jautājumu risināt...

A. Laviņš.

Jā, paldies... Informācija ir saņemta, šobrīd tiesneši apspriedīsies...

Labi... Tātad, Zeldera kungs, ņemot vērā jūsu sniegto informāciju par ieplānotajiem darbiem 1. novembrī un zvēresta došanu kā Saeimas deputātam... tas apstākļi, protams, Satversmes tiesa to respektē... un tāpēc vaicāšu lietas dalībniekiem: vai mēs varam organizēt tiesas darbu tādā veidā, ka nākamā sēde varētu būt 2. novembrī un sāktos pulksten 11.00?

Gribētu dzirdēt abu lietas dalībnieku viedokli.

Zeldera kungs, kā tas no jūsu skatu punkta ir? Vai ir iespējams šādi?

E. Zelderis.

Mums tur ir tās sēdes... tur ir tās komisijas. Bet es tagad nevarēšu pateikt, kā tas īsti iet kopā un negribētos man tur kavēt... Ja jūs man dotu varbūt dažas minūtes, es uzzvanītu un noprecizētu, vai tur ir trešdien paredzēts kaut kas... jo mēs tur vakar bijām tādā kā reprezentatīvā pasākumā un mums tur īsti nevarēja pateikt, kas būs ar šo otrdienu un trešdienu... jo mums tur komisijas...

A. Laviņš.

Tas būtu 2. novembris, tā ir trešdiena un pulksten 11.00. Tas būtu tas jaunais laiks, ko mēs piedāvājam...

E. Zelderis.

Jā, bet es šobrīd nezinu arī par 3. novembri... es varbūt varētu uzzvanīt un pajautāt... vai vienkārši mums jau nav nozīmēts kādas sēdes tajā Saeimā... kas ir svarīgas tiešām saistībā ar kaut kādu lēmumu pieņemšanu... Ja jūs dotu man mazu mirklīti, es uzreiz uzzvanītu un pajautātu kolēģiem.

A. Laviņš.

Labi, kā jūs redzat... te ir zināms strupceļš... un mums visiem ir jāatrod kopīgs risinājums, kā mēs jūs varam uzklaut un, protams, mēs darīsim visu iespējamo, lai maksimāli garantētu procesuālo tiesību īstenošanu, tas ir mūsu pamatuzdevums.

Tāpēc nākamais risinājums, ko mēs piedāvājam. Turpinājums šai tiesas sēdei varētu būt 8. novembrī pulksten 10.00. Tā arī ir otrdiena, bet tas jau ir pēc noteikta laika sprīža un jums ir iespēja, Zeldera kungs, atrast... ja nu gadījumā jūs pats netiekat, atrast sev aizstājēju. Ir pietiekams laika posms. Ļoti iespējams, ka jūs pats tiekat... un, lai

izvairītos no šīm tehniskajām problēmām, protams, ka mēs sagaidītu, ka abi lietas dalībnieki un viņu pārstāvji būtu klātienē Satversmes tiesas sēdē.

Vai 8. novembrī pulksten 10.00 šobrīd jūs nesaskatāt nekādus šķēršļus? Acīmredzamus šķēršļus...?

E. Zelderis.

Arī šis datums... es saprotu un es negribu neko kavēt... Vienkārši šis brīdis ir tāds, ka mainās Saeimas sasaukumi... un mums tur vienkārši ir virkne jautājumu, kas īsti notiks tagad tajās pirmajās dienās... Ja es tagad tūlīt uzzvanītu... no 1 vai 2 minūtes... es pajautātu kolēģiem, kas ir ar to trešdienu... Man liekas, ka tur viss ir kārtībā, bet es to vienkārši drošības pēc noprecizētu... un minūtes laikā sniegtu atbildi...

A. Laviņš.

Bet ja jūs tagad sakāt, ka mēģināsi noprecizēt informāciju par nākamās nedēļas trešdienu, kas ir 2. novembris... tad es saprotu, ka Saeimas pārstāvim šis datums ir vai nav tāds, kurā jūs tiekat?

S. Bērtaitis.

Godājamā tiesa! 2. novembrī 13.00 es esmu atsaucies Tieslietu ministrijas organizētam izglītojošam pasākumam, kur man ir jābūt Jelgavā ģimnāzijā, ar skolēniem jārunā par Satversmes simtgadei veltītām aktualitātēm... bet es varu mēģināt sazināties ar skolu un palūgt... es domāju, ka to varētu pārcelt... tas varbūt nav tik traģisks apstāklis, kādēļ nevarētu notikt...

A. Laviņš.

Jā... labi. Tā kā uz šo pirmo piedāvājumu mēs abas divas puses respektējām un bija izteikti iebildumi, tad paliekam lūdzu pie nākamā tiesas sēdes datuma 8. novembrī pulksten 10.00.

Un es aicinu veltīt pūles tam, lai, vai nu jūs paši klātienē, vai arī jūsu institūciju pārstāvoša cita persona uz pilnvaras pamata var ierasties tiesas sēdē, nekavēt šīs lietas izskatīšanu un mēs virzītos uz to, lai Satversmes tiesa varētu šajā lietā pieņemt spriedumu un sniegt savu vērtējumu par to, vai apstrīdētā norma ir vai nav atbilstoša tiesiskās vienlīdzības principam.

Šādi mēs, cienījamie lietas dalībnieki, šobrīd mēs varam palikt.

Kā es teicu, pulksten 14.00 mēs esam ieplānojuši noslēgt šo tiesas sēdi.

Šobrīd tiek izsludināts pārtraukums līdz 8. novembrim pulksten 10.00

Paldies. Gaidīsim jūs uz nākamo tiesas sēdi.

Visu labu!

(Pārtraukums.)